LÍPA

Září 1927

1

OBRÁZKOVÝ MĚSÍČNÍK DOROSTU
ČESKOSLOV. ČERVENÉHO KŘÍŽE

Příloha: barevný obrázek A. Kašpara.

Kč 1·50

LÍPA MĚSÍČNÍK DOROSTU ČESKOSLOV. ČERVENÉHO KŘÍŽE, ROČ. VII. — VYCHÁZÍ KAŽDÉHO 1. V MĚSÍCI KROMĚ ČERVENCE A SRPNA S PŘÍLOHOU „RADOST". S REDAKČNÍM KRUHEM VEDE A ODPOVÍDÁ A. KOVÁŘÍKOVÁ — REDAKCE: PRAHA VI., NEKLANOVA 34. — PŘEDPLÁCÍ SE: NA „LÍPU" Kč 15.— ROČNĚ, Kč 7.50 POLOLETNĚ, NA „RADOST" Kč 7.— ROČNĚ, Kč 3.50 POLOLETNĚ. — MAJITEL A VYDAVATEL ČSL. Č. KŘÍŽ, PRAHA VI. — TISKNE „LIDOVÁ KNIHTISKÁRNA" PRAHA II., HYBERNSKÁ UL. Č. 7.

DO NOVÉHO ROČNÍKU.

Milí hoši a děvčata,

vítáme vás opět srdečně v Dorostu Červeného kříže. Vrátili jste se z prázdnin veseli a zdrávi a s radostí pouštíte se do nové práce. Jako loni tak i letos bude nás všecky spojovati opět „Lípa". Naším úkolem je stále ji zdokonalovat, aby ještě lépe sloužila našim školám i dorostové práci. Proto podnikli jsme v ní též několik změn, s nimiž budete jistě souhlasit, a připojujeme nové výhody:

1. „LÍPA" má *novou obálku* podle návrhu Petra Dillingera a krásnou *barevnou přílohu Kašparovu,* kterou si můžete zasklít a zarámovat; je *levnější* — stojí nyní ročně Kč 15·— místo Kč 17·—, a je *celá česká,* neboť pro Slovensko začínáme vydávat s Maticí slovenskou místo dosavadní „Včelky" nový, čistě slovenský časopis „SLNIEČKO", stejného formátu a objemu jako „Lípa".

2. Pro nejmladší členy Dorostu vydáváme již 4. rokem jako přílohu „Lípy" veselý a vzrůstající oblibě se těšící časopis „RADOST", za nepatrné předplatné Kč 7·— ročně.

3. Ke všem *členským* výtiskům „Lípy" a „Slniečka" budeme *zdarma* přikládat osmistránkovou ilustrovanou přílohu „NAŠE PRÁCE", v níž najdete opět návody pro zahradničení a jinou dorostovou práci, zprávy o činnosti Dorostu Č. kříže u nás i v cizině, zajímavé ukázky z meziškolského dopisování, atd. Bude jako dosud česká i slovenská. Pro soukromé abonenty „Lípy" přikládána nebude.

4. Mile vás překvapí zpráva, že vydáme letos na jaře KAPESNÍ ŠKOLNÍ KALENDÁŘÍK na r. 1928-29, objemnou, pevně brožovanou knížku formátu knihovničky „Lípy". Obsahovati bude kromě potřebných školních dat a zápisků mnoho veselého, hry, pozorování, návody k práci podle měsíců, kalendář zdravotnický, zahradnický atd. (více než 120 stran).

! *Každá členská třída, která zaplatí členské příspěvky do konce roku 1927, dostane 1 výtisk úplně zdarma!* !

Rovněž každý soukromý předplatitel „Lípy", který zaplatí celé předplatné do konce roku 1927, dostane tuto cennou knížku úplně zdarma ihned po vyjití.

5. Dále vypisujeme letošním rokem pro všecky členy našeho Dorostu

velkou soutěž

se 100 odměnami za nejlepší plnění dorostového programu Červeného kříže,

při čemž práce nebude posuzována podle velikosti cifer, nýbrž podle toho, kolik *poměrně* za daných okolností — někdy velmi obtížných a skrovných — bylo dosaženo.

1. cena v částce Kč 500.—
2. cena v částce Kč 400 —
3. cena v částce Kč 300.—
4. cena v částce Kč 200.—
5. cena v částce Kč 100.—
6.—100. cena: odměny knižní a obrazové.

Peníze tyto budou příspěvkem k dalším zdravotnickým, sociálním nebo kulturním snahám Dorostu cenou vyznamenaného, tak na př. na nátěr podlahy, zařízení na čištění bot (dokonalé škrabáky, rohožky, kladina na čištění bláta, poličko s kartáči), vydláždění chodníku, plošiny před školou, zařízení šatny, zařízení pro pití a mytí (hyg. umyvadlo se zaříz.), opatření řádné ventilace, sprch, lékárničky, vybavení lůžka

Adolf Kašpar: Podzim na Starém bělidle.

J. HÁLA: PÍSEŇ DOMOVA

NAŠE HYMNA.

Kde domov náš?

Je ve svobodné zemi,
v níž naše rodná píseň hlaholí,
je v nejkrásnějším kraji mezi všemi,
kde stojí Říp a Tatry vrcholí!

Kde domov náš?

Je tam, kde Hus se zrodil,
zkad Komenský šel učit národy,
v té zemi, kde lid od věků měl podíl
na setbě míru, setbě svobody!

Kde domov náš?

Jen tam, kde pravda všude,
svoboda lidství, práce nadšení,
jež uhájit si dosti síly bude,
i umřít za ně třeba v plameni!

Jaroslav Nauman.

PODZIM NA STARÉM BĚLIDLE.

Ke Kašparovu barevnému obrázku.

I v okolí Starého bělidla začínalo být smutno a ticho. Les byl světlejší; když přicházela Viktorka s vrchu dolů, bylo ji zdaleka vidět. Stráň žloutla, vítr a vlny odnášely chumáče suchého listí bůhvíkam, ozdoba sadu uschována byla v komoře. V zahrádce kvetly jen astry, měsíčky a umrlčí kvítka, na louce za splavem růžověly se naháčky a v noci prováděla tam světélka svoje rejdy. Když šla babička s dětmi na procházku, nezapomněli chlapci papírové draky, které pak na vrchu pouštěli. Adélka honila se za nimi, chytajíc na proutek hebounká vlákna babího léta v povětří poletujícího. Barunka sbírala po stráni babičce červené kaliny a trnky, které potřebovala za lék, nebo trhala šípky pro domácí potřebu, anebo klátila jeřáby, z nichž dělala Adélce korály na ruce i hrdlo. Ráda s nimi seděla babička na vrchu nad zámkem; tamodtud viděly do údolí na zelené lučiny, kde se páslo panské stádo, viděly až k městečku a zámek na malém návrší uprostřed údolí a pěkný park okolo něho ležel jim u nohou. Zelené okenice byly pozavírány, na balkoně nebylo květin, růže okolo bílého kamenného zábradlí povadly, místo premovaných sloužících a vrchnosti chodili po zahradě dělníci, přikrývali chvojím záhony, na nichž nebylo pestrobarevného kvítí, ale símě odpočívalo ke krásnějším ještě květům. Vzácné, cizokrajné stromy, zbavené zeleného šatu, zatočeny byly v slámě, fontána, vystřikující stříbrné proudy, zakryta byla prkny a mechem a zlaté rybičky ukryly se na dno rybníčku, jehož hladina, jindy tak čistá, všecka byla pokryta listím, žabincem a zeleným povlakem. Děti dívaly se dolů, vzpomínaly na ten den, když s Hortensií po zahradě chodily, když snídaly v salonu, jak to bylo všecko krásné, a myslily si: „Kdepak asi ona nyní je!“ Babička však ráda dívala se přes protější Žlickou stráň, přes vesnice, obory, háje, rybníky a lesy, k Novému Městu, k Opočnu až k Dobrušce, kde bydlel její syn, a za Dobrušku, mezi hory, kde byla malá vesnička a v ní tolik jí milých duší. A když zraky obrátila k východu, ležel před ní krásný polověnec Krkonošských hor, od dlouhého hřbetu Hejšoviny až k vrcholu do oblak čnějící Sněžky, pokryté sněhem. Babička, ukazujíc přes Hejšovinu, říkala dětem: „Tam znám každou stezku, tam v těch horách leží Kladsko, kde se vaše matka narodila, tam jsou Vambeřice a Varta, tam v těch krajinách ztrávila jsem několik šťastných let.“ A zamyslila se. Tu slyšely nad sebou šumot křídel, a když pozdvihly zraky vzhůru, viděly povětřím veslovat hejno ptáků. „To jsou divoké husy,“ pravila babička; „těch neletí nikdy mnoho, jedna rodina jen, a mají v letu jiné řadění; podívejte se, dvě letí napřed, dvě vzadu, ostatní vždy jedna vedle druhé, na délku nebo na šířku, ledaže se někdy do půlkola zatočí. Kavky, vrány, vlaštovice letí ve velikých hejnech, několik jich letí napřed, ty hledají místa k odpočinku pro druhé, a vzadu a po stranách letí stráž, která hájí v čas nebezpečenství samičky a mláďata, neboť se mnohdy setkají s nepřátelským hejnem, a pak začne vojna.“ — „Ale, babičko, jakpak mohou vést ptáci vojnu, když nemají rukou, aby mohli držet šavle a flinty?“

otázal se Vilím. — „Ti vedou vojnu svým způsobem a přirozenou jim zbraní. Zobáky sekají se a křídloma tlukou do sebe tak krutě jako lidé ostrou zbraní; pokaždé jich při takových vojnách mnoho spadne.“ — „To jsou hloupí,“ povídal si Jan. — „Inu, milý hochu, lidé mají rozum a také se perou pro málo a pro nic, až se uperou do smrti,“ odpověděla babička, vstávajíc s lavičky a pobízejíc děti k odchodu. „Podívejte se, slunce je na sklonku a zachází v šarlatu, bude zítra pršet,“ obrátivši se pak k horám dodala: „Sněžka má čepec.“

Z „Babičky“. *Bož. Němcová.*

BOTY.

Nebylo většího kutila mezi dětmi nad Vojtěcha Davídkova.

Jeho kapsy byly arsenálem provázků, knoflíků, starých koleček od hodinek, šroubků, hřebíčků, odhozených plechových krabiček a v těchto zase byly kuličky, sklíčka, stará pera a jiné poklady.

Vyřezával rozmanité trapiče, robil brčadla, loďky z papíru, samolety, luky a šípy; učil spolužáky provlékat provázky na prstech, dělat bouchačky z brčků a nabíjet je syrovým bramborem, cvičil je v kroucení prstů, dělat z nich kovadlinky, stoupy a lapačky „dej ptáčkoj pít!“

V učení nebyl pozadu, ale rád si pohrál, pročež občas arsenál jeho kapes putoval do stolku učitelova. Uznal vždy své provinění a zkroušeně vyprazdňoval všecky své bezedné kapsy. Bývalo kupodivu, jak se ta hromada mohla v jeho kapsách směstnat. Po takovém důkladném vypoklízení býval nějaký čas ve škole klidnějším, i úlohy jeho se zlepšily, ale zakrátko se kapsy plnily zas.

On si i dvoukolku sám sestrojil. Našel v kůlně staré kolečko od trakaře, přidělal k němu kličku, dozadu ještě jedno malé, dřevěné kolečko a jezdil pořád pryč.

Ale byla to jízda! Převodu žádného neměl, musel tedy šlapat velmi rychle. Stroj se s ním zmítal se strany na stranu a co chvíli jej musil spravovat.

V zimě si zase urobil z nějakých starých dužin a provázků ski. Ujel vždy sotva deset kroků, ski se zaryly do sněhu a Vojta z nich vyletěl jako pták. Vrátil se, šněroval, spravoval, a za chvíli jel zas.

Ale co zvláštního? Že jezdíval na ski nejčastěji bos. K tomu měl vážné příčiny.

Jeho obuv vypadala vždy asi jako jeho dvoukolka nebo ski: podešve byly provázky k nártům přivázány — a bylo to také jeho dílo, doma neměl nikdo času, aby se mu s tím páral — a onučky i prsty z nich na všech stranách vyčuhovaly.

Bylo mu již deset let, a dosud ještě nikdy neměl svých, totiž na své nohy ušitých bot, ale musel dotrhávat obuv po svých starších bratřích a sestrách, ba často, bylo-li nejhůř, zdědil i maminčiny staré střevíce.

Mnohý chlapec by si byl takové obuvi nevážil, ale Vojtěch byl na ni velmi opatrný, šetřil jí a musel šetřit, sice by byl neměl zhola nic. Chodíval vždy velmi opatrně, nadzdvihuje zlehka nohu, jako by se bál, aby se prudším pohybem podrážky nesplašily a od nártu neutekly.

Jakmile přišel domů, už se zouval a střevíce na kamna pokládal.

Doma jich nepotřeboval, seděl většinu času u kolečka. Každodenně měl za úkol sesoukat dvě štuky příze, což vyžadovalo čtyř hodin práce. Měl-li úkol hotový, mohl se proběhnout, ale rozumělo se samo sebou, že bos, ať byla zima nebo léto. Šetrnost tato byla nezbytná. Davídkovi měli baráček, drželi tři kozy, ale chaloupka byla koupena „za dluhy" a otec byl jen dělníkem na pile s denní mzdou 1 K 20 h.

Jako na střevíce byl Vojtěch i na své školní věci velmi dbalý, neboť věděl, co to znamená, říci si doma o krejcar. Tužka mu vydržela po dva roky, a rozklížila-li se, zatočil ji hoch velmi pevně třásněmi tkalcovskými. Podobně vypadalo i držátko. Našel nějaké staré pero, poopravil je a připevnil nitmi na kousek dřívka. Jeho sešit byl tak hustě popsaný, že by byl komár mezi písmenky neproletěl, ano i obálku popsal na všech stranách do posledního místečka. Učení nosil v šátku zavázané, perečnici si ušil sám z tvrdého papíru.

Do školy měl trochu lepší oděv a střežil se úzkostlivě, aby si ho nepotrhal, proto se nikdy s dětmi nepotýkal, nikdy se mezi ně netlačil, ale zůstával raději opodál. Zato když se po škole doma převlékl do horších hadrů, vyhodil si rád z kopýtka: na hlavu se stavěl, motáky dělal, po stromech lezl, nebo — jak jsme viděli — na dvoukolce jezdil, při čemž se mu nohy kmitaly jako špice v kole.

Pro malého bratříčka urobil liliputánský vozíček na nízkých kolečkách, vlastně kulátkách, z hrázky uříznutých. I vojku k němu přidělal. Obyčejně s dítětem jezdívala sestra, ale když šla do vedlejší vsi pro chléb — že tam byl o krejcar levnější a o „znáňko" těžší — tu připadl na Vojtěcha úkol, aby dělal koně, a tu on úkol ten vykonával rád a dopodrobna: řičel, skákal, dováděl, plašil se a vozíček za ním rachotil a hvízdal, plaze se téměř po zemi.

Na podzim chodil Vojtěch dlouho bos, i když bylo již zmrzlo, ba i když sníh napadl — neměl do školy daleko — ale po první věji, když chůze na boso byla již naprosto nemožnou, objevil se chlapec zase v těch starých škrbálech.

„Ty máš zas ty šůty?" divil se mu před školou jeden ze spolužáků, pyšnící se v nových botách. „Já bych to nevzal na nohy ani za nic, dávno by to bylo v peci."

„Možná, že moje střevíce vydrží dýl, nežli tvoje slavné boty!" odvětil Vojtěch s jakýmsi sebezapřením a s hrdostí.

Dělal, jako by mu bylo zcela lhostejno, co má na nohou, ale když jednou žáci psali odpovědi k otázkám: „Čím bys rád byl, a proč? Co bys dělal, kdybys měl mnoho peněz?" projevila se jeho tužba. Napsal: „Já bych byl rád ševcem, abych si mohl ušít nové boty shrňovačky, a kdybych měl mnoho peněz, dal bych je všecky tatínkovi, jen bych si koupil kolo a ski." Z rozmluv jeho s jinými dětmi před vyučováním zvěděl jsem, že si skládá již po dva roky na nové boty.

„Když sesoukám více než dvě štuky," vypravoval spolužákovi, „dostanu od každýho přadýnka haléř. Včera jsem sesoukal šest přadýnek přes oukol, ale seděl jsem u toho do jedenácti hodin. Všichni už spali, jen maminka šila, a já soukal osnovu, jen kolečko brnělo. A už ti mě všecko bolelo, ale neslevil jsem. Maminka

RICHARD LAUDA: NÁVRAT S POLE

povídala: No, ty ses dnes něco nasoukal: čtrnáct přadýnek — sedm hodin. — Já ti už mám peněz, to se neptej! Už budu mít sedm korun. Až bude osm, hned si dám ušít boty. Nejvíc mně přibylo loni, když jsem chodil za tři krále „černej pozadu“: na každýho z nás přišlo 1 K 80 h. To se pokladnice zmohla! — Udělal jsem si sám takovou pěknou pokladničku z březový kůry a mám u ní zámeček. Klíček nosím v kapse u vesty, koukej! Mám dva řetízky, na jednom klíček, na druhým gumu.“ Místo řetízků měl vlastně provázky.

Nedlouho před vánocemi vzpomněl jsem na jeho pokladnici: „Kolik už máš, Vojtěchu, doma pokladu pod zámkem?“

Podivil se, že o tom vím, ale dlouho se nerozpakoval a řekl vesele: „Už nic, je prázdná.“ „Prázdná?“

„Docela prázdná není,“ opravoval se, „dal jsem do ní knoflíky, aby rachotila.“

„Ale za knoflíky budeš boty špatně kupovat!“

„Ony mně tyhle střevíce ještě vydržej', dal jsem si místo provázku řemínek, ten nepraskne.“ „Cos udělal s penězi? Kams je dal?“

Sklopil rozpačitě zrak, ale potom se mi podíval důvěrně do očí a zašeptal: „Tatínek je potřeboval, tak jsem mu je dal.“

„S těžkým srdcem, není-li pravda?“

„Och ne!“ odpověděl s úsměvem a s jasným zábleskem v očích. „Dal jsem je rád. Já si zas uskládám!“

Věřil jsem mu a v duchu jsem viděl, jak ochotně a rychle pokladnici vyklepává, jako by vytahoval z kapes své krámy.

Pozapomněl jsem na všecko.

Asi na čtyři dny před Štědrým dnem, kdy již mládež byla elektrisována očekáváním příštích radostí, přišla na Vojtěcha řada, aby přednášel básničku.

Přišel z lavice k tabuli bos. „Kde máš střevíce?“

„V síni za dveřmi,“ zašeptal. „Proč je tam necháváš?“

„Jsou tuze ošklivý.“ „Jakpak, aby ti je někdo vzal?“

Pousmál se a odvětil s jistotou: „Och, ty nikdo neukradne!“ a dodal ještě tišeji, aby to žáci neslyšeli: „On ten řemínek je krátkej.“

Při přestávce jsem se podíval za dveře u síně. V koutku choulila se směsice staré kůže, provázků a řemínků, ale střevícům to bylo sotva podobno.

„Vojto, v čempak budeš chodit za tři krále?“ ptal se spolužák.

„E, tfá v čůchách.“ „Tři krále nechodili v čůchách!“

„Ty to víš? Byls u toho?“ odbyl ho Vojtěch jaksi podrážděně. Patrně se již i jeho trpělivost vyčerpávala.

Ještě téhož dne sešel jsem se s jedním dobrodincem, jemuž na deseti, dvaceti korunách nezáleželo a jenž proto rád pomáhal, kde bylo potřebí. Vypravoval jsem mu o Vojtěchovi a jeho nesnázích.

„Dejte mu boty ušít, já je zaplatím,“ pravil ochotně. „Až bude malý kutil kdysi nějakým strojníkem, zas to někomu snad oplatí. Jenom prosím, aby nevěděl, od koho jako — rozumíte mi?“

Zavolal jsem Vojtěchovu matku a sdělil jsem jí, že jsem získal od nejmenovaného pána dárek jednomu přičinlivému a hodnému žákovi na boty a že bych rád podaroval jejich Vojtěcha, ale tak, aby byl překvapen.

Nezdráhala se, byla ráda a ochotně mi přinesla míru, kterou chlapci nenápadně vzala, řkouc, že potřebuje míru na punčochy, které právě pletla.

Na Štědrý den byly boty hotovy, a poslal jsem je k Davídkovům, přilepiv na podrážku ceduličku s nápisem: „Od neznámého příznivce Vojtěchu D., aby byl stále přičinlivý a hodný."

Po svátcích přišel Vojtěch do školy v nových botách. Kráčíval-li dříve zvolna a opatrně, nyní kráčel jaksi obřadně, jako by při každém kroku chtěl říci: „Já mám nové boty!" Spolužáci se divili, prohlíželi, a Vojtěch se jen usmíval. Odmítl podávané rýžové pometlo, aby si mohl s bot sníh oprášit, zdálo se mu tuze hrubé, raději sníh rukama setřel.

Když jsem se sešel pak za několik dní s jeho matkou, vypravovala:

„Ach, to bylo s botama! Dali jsme je do síně pod schod na místo jeho starých střevíců — ty už byly nadranc, ani je už do světnice nenosil — a pak po večeři, když mně šel zasvítit do chlíva, milé boty jsme našli.

Nikterak nechtěl věřit, že by byly jeho, až když přečetl ceduličku, začal se páčit, a když si pro boty nikdo nešel, a když jsem ho ujistila, že jsou opravdu jeho, že jsem mu sama brala míru, tu teprve uvěřil a měl radosti za tisíc zlatých.

Vzal si boty na stůl, prohlížel podkůvky, podrážky, holínky, poutka, každý flok a hřebíček, čichal k nim, jak pěkně voní, a ani je nechtěl ozkusit, že prý by se od podlahy podrážky zamazaly. Mermomocí si je chtěl vzít k sobě do postele, a když jsem ho s nimi hnala, nevěděl, kam by je měl uložit. Dal je na lavici: tam je vlhko, dal je pod kamna: tam zas je tuze sucho — nejmíň desetkrát je přeložil. Naposled přec jen zůstaly pod kamny, ale uvázal k nim provázek a vedl ho k pokličkám nad plotnou, aby prý se zbudil, kdyby mu je chtěl v noci někdo krást."

*

„Co zbytečností na světě," pomyslil jsem si, „a potřebné věci scházejí. A jakou radost mohli by způsobiti mnozí lidé jen hnutím prstu, a ještě by se při té radosti i sami také ohřáli!"

Josef Šír.

NOVODOBÍ HRDINOVÉ.

Nedlouho předtím, než jste se rozběhli na prázdniny, byl celý svět vzrušen třemi událostmi, z nichž jedna šla za druhou ráz na ráz: Letecký zázrak, do nedávna považovaný za nemožnost, stal se skutkem!

Ale nebylo-liž před stodvěma lety a větším poměrně zázrakem, když se v Anglii rozjela první lokomotiva?

Bylo to nedlouho před válkou, když se uskutečnil první let přes mořskou úžinu mezi Anglií a Francií. Stal se tehdy také světovou událostí a nyní koná tam pravidelnou denní službu dopravní šest letadel.

A podobně dočkáme se co nevidět pravidelných letů přes všechny oceány.

Nuže, zatím dva odvážní šťastlivci přiletěli první z Ameriky do Evropy na umělém vzdušném ptáku.

Francouz Nungesser, který se odvážil první téhož letu naopak — zmizel. Oceán jej pohltil i s letadlem, na něž, jakoby v předtuše, dal si vymalovati — rakev...

Francie těžce dotčena jeho neúspěchem a smrtí, dovedla přec s nadšením přijmouti jeho šťastnějšího následovníka Lindbergha a podobně nadšeně uvítalo za několik dnů Německo letce třetího, kterého jsme vítali i v Praze. Nadšení davů neznalo mezí. Z nadšení málem rozbili v Paříži Lindberghovo letadlo, aby si odnesli „na památku" částečku hmoty, která byla přinucena lidskou vůlí přenésti se vzduchem přes Atlantický oceán; z nadšení by se byli dali na londýnském letišti ubít, kdyby byl neměl letec tolik duchapřítomnosti, že přistál jinde.

Před válkou naříkávali lidé, odkojení romány Waltera Scotta a podobným romantickým čtením, že už vymizelo se světa hrdinství. Zdálo se jim, že s příchodem parního stroje a ostatních strojů továrních zmizela romantika a rytířství. Všechno zdálo se jim jen všedně užitečným...

Byli to lidé zůstavší tak pozadu, že nedovedli pochopiti ducha doby, ani to, že lidstvo bylo parním strojem vykoupeno z největší hanby, z hanby — otrokářství. Neboť to skvělé rytířství mělo takový prašeredný rub.

Světová válka ovšem dokázala, že hrdinství se světa nezmizelo. Naopak. Jenže to hrdinství válečné, přes všechnu hrdost a velikost, plnilo srdce naše hrozným smutkem. Byloť to hrdinství — i když bylo nutné a obdivuhodné — přece jen nelidské a krvavé. Bylo mu třeba — červeného kříže, jehož barva značí setřenou krev... Ale hrdinství bylo na světě. Nezmizelo. A když válka ustala, začali se mnozí z jejích hrdinů ohlížet po jiném, užitečnějším a lidštějším hrdinství.

A tak se pustili též do boje se vzdušným oceánem; první v tom zápase podlehl, dva zvítězili a ukázali cestu všem dalším.

Ale neletěli proto, aby je v Evropě nějaká krásná princezna pasovala na rytíře a oni za to do smrti nosili růžovou stužku od ní do boje — letěli proto, aby dokázali, co zmůže lidský důvtip a vůle!

Někteří lidé se pozastavovali nad tím, že mladí muži, včera ještě neznámí, byli uctěni jako nejslavnější generálové nebo panovníci. Zaostalci! Jaké štěstí, že lidstvo pochopilo, že je nutno oslavovati hrdiny pokroku. Je v tom záruka, že jednou i pochopí, že je zbytečno plýtvat hrdinstvím krve.

Třetí letec přiletěl k nám na letadle „Columbia".

Toto symbolické jméno připomíná holuba, nejlepšího letce mezi ptáky pozemními, ale připomíná též Kolumba, objevitele Ameriky. A tím vnucuje přirovnání.

Po moři dostal se do Ameriky člověk po prvé za dva měsíce a devět dní — vzduchem zkrátil tuto cestu na třicet hodin!

Není to za 435 let úžasný pokrok?

Jaký důvtip a síla vůle! Není radostno žíti na světě, kde jsou takové hrdinské skutky možny?

Jar. Nauman.

VAN DYCK: DAIDALOS A IKAROS

RANNÍ PROSTOCVIKY.

Vím, že se vám ráno špatně vstává — právě nejlépe se spí, když vás volají povinnosti slovy matčinými „vstávej, už je čas“. Není možno ihned poslechnouti; uši sice slyší, ale vůle ještě spí a tak se obrátíte na posteli se zavřenýma očima. Nechci dělati přísného mravokárce, vždyť znám z vlastních zkušeností, jak je ráno milá postel. Ale poradím vám, jak si vycvičíte vůli, abyste se ráno probudili a vstali hned po zavolání.

Docílíte toho, jestliže si vycvičíte současně tělo. Veselost a radost jdou ruku v ruce se zdravím tělesným. Mezi vámi jsou kamarádi, kteří bývají často nemocní; pozorujte, že jsou také smutnější než ostatní, nevrlí, rozmrzelí a nevlídní. Nevzpomenou na veselé reje ve škole a mimo školu jako vy ostatní. Churavost způsobuje, že jsou škarohlídy. Vidíte, že stav tělesný působí na jejich náladu; je-li jim zase dobře, jsou spokojenější a zábavnější. Musíte se snažiti, abyste byli co nejzdravější tělesně a veselé mysli.

Zdraví vaše je závislé od činnosti jednotlivých ústrojí, skládajících tělo lidské. Nepracoval-li některý z nich dlouho, zakrní. Na příklad ležel-li z vás někdo 2 měsíce a pak prvně vstal, neumí choditi, je neohrabaný, pohyby jeho jsou neuspořádány z nedostatku činnosti. Tělo se musí stále cvičiti a tím si cvičíme i vůli, ducha.

V noci za spánku odpočívají ústrojí těla; některá jsou v úplné nečinnosti, na př. svaly, jiná pracují méně vydatně (plíce, srdce), protože je tělo v klidu. Po ranním probuzení musíme zase oživiti jejich činnost, aby tělo nabylo síly, pružnosti, pohotovosti. Děje se tak tělesným cvičením. Cvičení tělesné musí býti úměrné silám tělesným. Nesmíte se nikdy cvičením přepínati. Při pohybech svalů vznikají ve svalech látky, které ve větším množství způsobí ochablost celého organismu; cítíte se pak po cvičení unaveni místo příjemně osvěženi.

Tělesná cvičení musíte prováděti podle určitých pravidel, nejlépe ráno, dříve ještě než se umyjete a nasnídáte. Svlečte se z nočního prádla a cvičte nazí anebo v plavkách. Musíte býti co nejméně kryti oděvem, poněvadž cvičení je současně vzdušnou lázní. Kůže je důležitá nejen jako ústrojí, chránící tělo před zevními škodlivinami, nýbrž pomáhá plicím i dýchati, chrání tělo před přehřátím vylučováním potu, který vypařováním odnímá tělu teplo, anebo před ochlazením tím, že kůže zbledne stažením vlásečnic krevních a vytvoří se „husí kůže“, kterou se zmenší povrch tělesný. Necháte-li kůži nekrytou, tedy vzduch okolí chladnější než vzduch pod pokrývkou podráždí kůži, urychlí se v ní oběh krevní a tím se zvětší její činnost.

Nejlépe prospívá cvičiti venku. Komu není možno vyběhnouti na zahradu nebo na dvůr, nechť neopomene si v zimě před cvičením otevříti okna. Předpokládám samozřejmě, že v létě je máte otevřena celou noc. Svítí-li slunce, cvičte na slunci a ne ve stínu. Sluneční paprsky mají blahodárný vliv na vše živé. Všimli jste si jistě, že květina v pokoji na okně má krásnější listy a květy než uvnitř pokoje,

kam nesvítí slunce. V létě při koupání vás sluníčko opaluje, kůže hnědne, protože se v ní probouzí mocnější činnost, což působí na celé tělo: máte větší chut k jídlu, přibýváte na váze, jste veselí, radostní. A tak tedy využijte i při cvičení chvíle na sluníčku a buďte vděčny za jeho zázračnou sílu.

Myjte se až po cvičení, abyste smyli pot a prach.

Nikdy nejezte před cvičením. Vytrávíte a tím se zvýší činnost žaludku, která vyvolá pocit hladu a touhu po jídle. Dobře víte, že hlad je výborný kuchař. Plný žaludek překáží pohybům a je obava, že se vyprázdní při některém cviku.

Cvičení nesmí trvati dlouho, abyste na ně nezanevřeli, protože ráno máte málo času. Jsem však přesvědčena, že i v ranním shonu věnujete cvičení rádi potřebnou chvilku, jelikož nejmilejší ze všeho na světě je vám pohyb. Ranním cvičením se probíráte ze spánku a začínáte den co nejkrásněji.

Řekli jsme si, že za spánku spí všecka ústrojí těla, některá zcela odpočívají, jiná jen mírně pracují. Nesmíte je tedy divoce vyrušiti z klidu. Mají svá práva, aby byla uvedena se všemi ohledy ze zákulisí noci na jeviště dne. Účelně vedeným tělesným cvičením jim připomeneme, že je nutno vstáti a dáti se do denní práce. Spojujeme tedy několik prostných cviků se cviky dechovými, čímž uvedeme v činnost nejdůležitější ústrojí tělesná, plíce a srdce.

Kde je to možno, proběhněte se před cvičením. Pohybem svalstva nastává zvýšená spotřeba kyslíku, který tělu dodáte prohloubenými pohyby dýchacími. Hlubokým dýcháním stane se hrudník pružným, plíce mají dosti místa k rozpínání, proplachují se vzduchem dostatečně, takže nedojde po svalové práci k upachtění. Kyslík se rozvádí krví nejenom do pracujících svalů, nýbrž po celém těle do všech ústrojí a tím se tedy zlepšuje jejich výživa a poháněji se ve své činnosti. S tím ruku v ruce jde i lehkost a rychlost výkonů a duševní svěžest. Každodenním cvičením naučí se plíce a srdce rychle odpovídati zvýšenou činností na všechny větší práce svalové, takže nedojde nikdy k vyčerpanosti a únavě, spojené s bušením srdce, s nímž se setkáte u kamarádů, kteří ráno necvičí. Budete-li každého rána dodržovati přísně pravidelný pořádek, vypěstujete si silnou vůli, nezbytnou v boji životním.

Tedy ve svém vlastním zájmu věnujte ranní čtvrthodinku tělesnému cvičení, abyste si vypěstovali pohotovost a sílu tělesnou v souladu s rozvahou a ukázněností duševní.

Dr. A. Ripková.

Příště přineseme vám ukázku takového ranního cvičení s obrázky.

MĚSÍC LOVU.

Měsíc září bývá také zván „měsícem lovu“. Lov už dávno pozbyl svého hrdinského smyslu, jaký měl v dobách pradávných, kdy byl jediným často způsobem, jak opatřiti si potravu. Zato půvaby lovu, záležející z pozorování a stopování, převzala nyní věda a umění a odloučeny od sportovního (!) zabíjení, jsou daleko hlubší ceny a okouzlujícího vlivu.

Tak v září můžeme vidět divoké kachny táhnoucí klínovitými řadami vysoko nad našimi hlavami. Mnoho ještě jiných ptáků stěhuje se z našich krajů, vlaštovky, rorejsi a j., a můžeme je pozorovati.

Dejme si pozor na ptačí škůdce. Teď se chytají ptáci na lep a jiným způsobem. Musíme jako strážci přírody počíhati si, abychom zničili tyto nástrahy lidské, jež jsou i podle zákona trestné.

Září je také měsícem sklizně. A tu je na nás, abychom užili bohatství, jež nám příroda nabízí svým ovocem. Nemysleme však jen na sebe. Už teď přemýšlejme, jak budeme v zimě krmit ptáčky, a proto sbírejme bezinky, jeřabiny, slunečnice (doufám, že jste slunečnice za tím účelem z jara vyseli).

Dokud je listí, hledejme již teď místo, kde na zimu pověsíme budky ptákům! Nechtějí míti stín, ale úpal jižního slunce jim škodí.

Než spadá listí, vyhledejme si pěkné ukázky listů stromů a keřů a buď je vylisujme nebo si pořiďme jejich kouřové otisky. Možná, že se vám podaří pořídit si pěknou knížku nákresů listů našich stromů a keřů.

Stromy se v září nádherně barví: je to krev a zlato, kterým hýří podzimní příroda. Kdo by nebyl uchvácen tou krásou! Nemyslíte, že byste teď měli vyjít do přírody se štětcem a paletou, abyste porozuměli těm barvám?

Všímejte si, jak každý strom má jiné šťávy v těle a jinou chemii své protoplasmy: javor je krvavý, lípa žloutne, akát jen zbělí svou zeleň...

Na podzim byste mohli zasáhnout dobrodějně do života v přírodě sázením lískových oříšků. V Americe to dělají veverky, ale naše veverky nemají těch způsobů a proto je můžeme zastati sami. Lísek na našich stráních je opravdu málo, a lískové oříšky nejen obchodně ale i vědecky (pro vitaminy jejich) začínají být velmi oceňovány.

Až budete v září procházkou chodit v přírodě, sbírejte si semena. Doma si je uložte do papírových obalů a zapište si správně jména rostlin, k nimž patří i datum, kdy jste je sbírali.

Zajděte si do parků, kde jest hodně druhů dřevin a kromě nažek javorů, jasanů, platanů, lusků akátů, tobolek kaštanů — seberte si též šišky jehličnatých stromů — vejmutovek, douglasky, černé borovice a j., budete mít překrásnou sbírku, jež bude i ozdobou vašeho pokojíka.

Tak září může letos začít vám být školou moudrosti, jež není v knihách, psaných lidmi, ale v knize knih — Přírodě samotné.

Z „Dětského kalendáře“. *Miloš Seifert.*

JAROSLAV ŠPILLAR: NEDOROZUMĚNÍ

VLAŠTOVIČKO, LEŤ!

Trojhlasý dětský sbor. Na slova J. V. Sládka složil Karel Konvalinka.

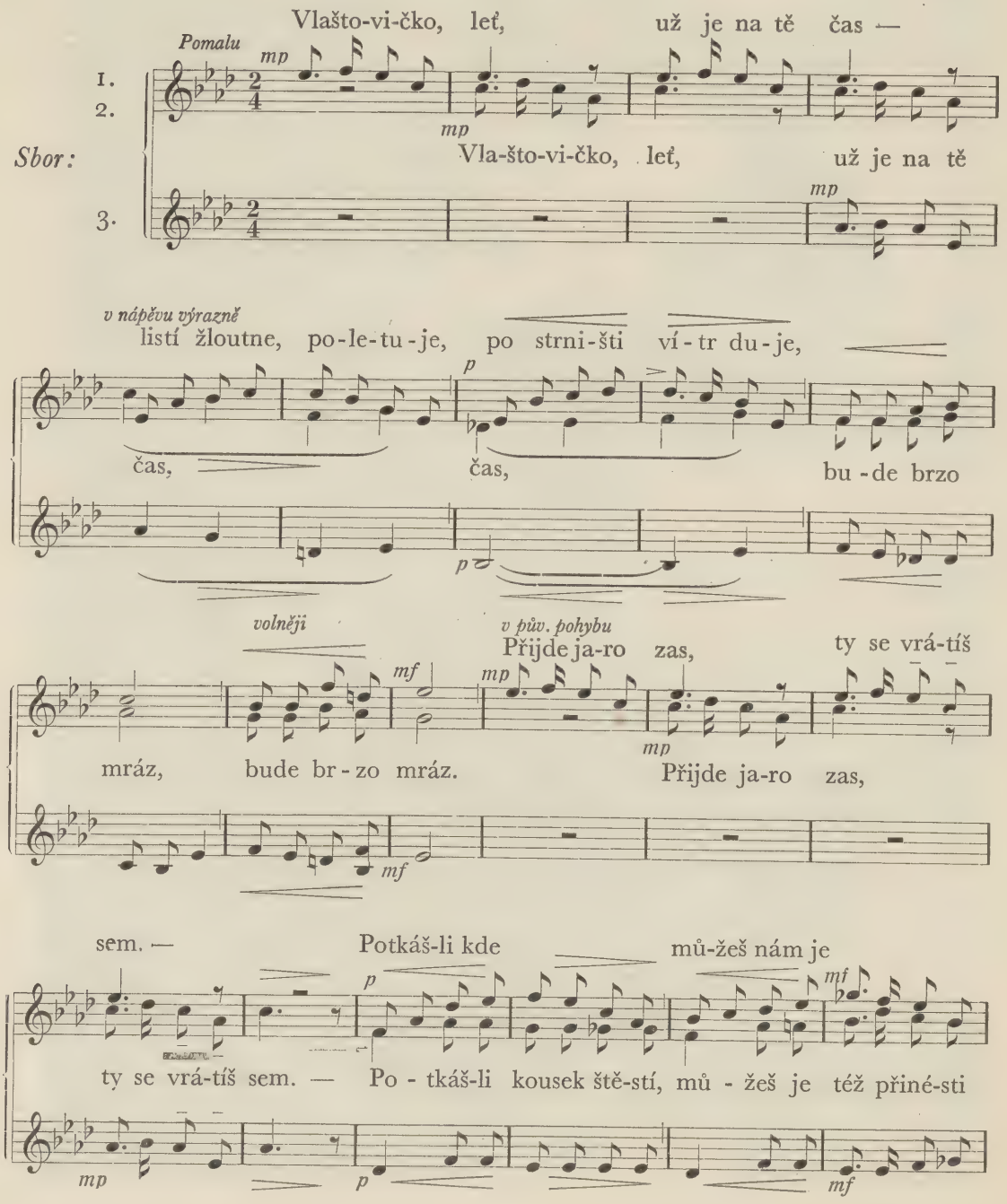

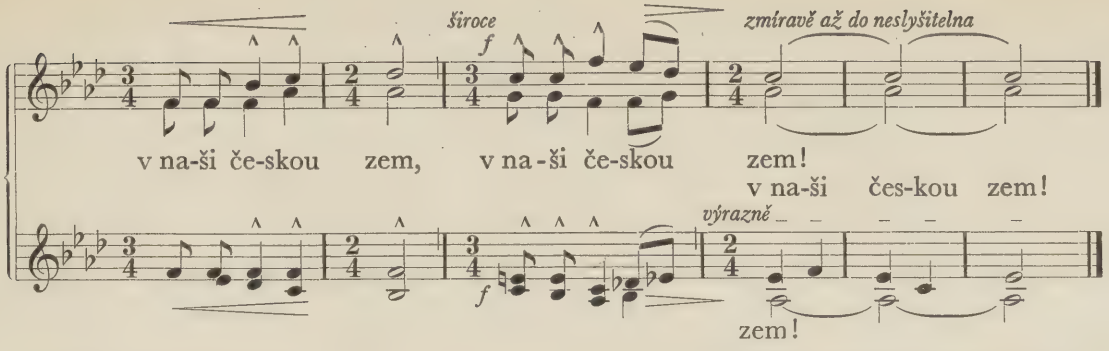

Ze sbírky „Pod širým nebem". *Věnováno „Bakulovým zpěváčkům".*

NAŠTOVKY.

Z vypravování děrečka včalaře.

Náš kovář v Korově míl cerku, huž bula ze školy vně; hodnou divči a tevernou (čipernou). Šudýš míla voči a do všeho strkala prsty. Míla chudinka doma těžkyj začátek. Matka jí stunala, huž ležíla celou zimu. Dyž přišlo jaro, najednou jim teký štěbetaly naštovky v mařtali a teký se tám hned husadily. Nalepily si hnízďátko zrovna nade dveřma. Divče spravovala krávu, chodila sematám a naštovky jí zvykly, nic se jí nebály. To bula ňáká radost pro ní. Jenže kozel jí nedal dobře dělat! Chtíla se podívat, sou-li huž v hnízdě vaječka. Přismyjkla si řebříček a honem tám! Pospíchala, haby jí tatík neviděl, tatík bul na ní přísnyj. Vylízla haž ke hnízdu, ptáčky hodně poděsila, lítali jí vokolo hlavy a tíkali bázlivě. A ke všemu v hnízdě nebulo eště nic. Chútě pospíchala delů a chútě s řebříkem pryč. Ha jak tak chvátala, zavadila vona vo hnízdo a tumáš, hnízdo se vodlepilo a spádlo delů. Bulo eště chčestí, že se nerozbilo, vostálo celý.

Co íčko dělat? Divče se dala do pláče. Bulo jí líto ptáčků, bála se, že se jí vodstěhujou, ha bála se přísnýho tatíka, příde-li jí na to, že bure zle. Napádlo jí: Nic plátno, já muším hnízdo znova přilepit. Běžíla honem ven, hu storoly míli v zásobě hromádku hlíny, tý hlíny si drobet naškrabala, rozmočila, rozmačkala ha íčko chútě znova na řebřík. Vzela hnízďátko a tou kaší z hlíny je znovu přilepila, hde bulo. Zdálo se jí, že se to povedlo. Bula ráda. Vodnesla honem řebřík, ale příde zpátky, koukne na hnízďátko a v tý ráně hnízdo bumps! Huž bulo dole a rozrazilo se na dje půlky. To leknutí pro divči a ten zármutek, dyž viděla nad hlavou ptáčky marně lítat a naříkat.

Žalost jí pomohla vymyslit jinou pomoc. Míla na půdě vondanyj děckyj košíček, máma jí ho přinesla před lety ze sv. Hory, haby ho míla vo Božím Těle na kytičky, dyž bula za droužku. Běžíla pro košíček, chčasně ho našla, hned na půnebí eště dala do něho dospod drobet sena a na to položila naštovčí hnízdo, vobě půlky pěkně k sobě, že nebulo hrubě znát, že se hnízdo rozbilo. Potom de do kovarny,

tám vzela tatíkovi tajně ňákou starou skobu, zatloukla jí, hde míli ptáci hnízdo' pověsila na ní košík se všim s tim, kerak to připravila.

Po ňáký hodině se de podívat, srce jí tlouklo dychtivostí i strachem, nebure-li všecka ta její příprava marná. Hale nebula! Ptáčkové lítali huž vesele vokolo, sedali na košíček, ten se pod nima houpal, dyž sed jenom jeren na jednu stranu, hale ptáčkom se to patrně líbilo. Dyž přivykli novýmu hnízdu, houpávali se potom na košíčku jako z rozkoši.

A co myslíte, snesla tám samička vaječka?

Snesla! Bulo to divný, každyj se tomu divil, hdo ptáky znál, a říkali ptačníci, tuto že bulo příčinou, proč to hnízdo ptáci přímli a nestavěli znova, že huž asi přišlo samice hned první vaječko a nebula by míla kam je snest.

Divča míla radost, toceví, za zlatýho koně. Ha tepřiva jí čekálo potěšení, dyž potom naštovky míly pět mladyjch a krmily je ha mladý rostly a koukaly huž potom teverně z košíka delů, hlavička bedle hlavičky. Tenkrát, dyž tak buly v nyjlepčím a eště nelítaly, vylízla divče znova na řebříček, vzela ptáčky se všim s košíčkem a nesla do sencí hukázat stunavý mámě. Ta bula šecka hužaslá, dyž to tak spatřila. Karapak ne! Patero ptáčků se tu na ní dívá ha tak bez bázně, jako by se buli vylehli v senci mezi lidma. Stunavá si je potom příla víckrat vidět, dy jí byjvalo smutno ha dycky se potěšila, dokud naštovky nevylítaly.

Po vylítání vracívaly se do maťtali jenom na noc. Posedaly do kola na košíček, houpaly se a štěbetaly, dokud nepřišla tma, potom se ztišily.

Druhyj rok přišly zas, hale v košíku huž se nehusadily, stavěly znova, jak bula jejich přirozenost. Košík jim na skobě necháli, ptáčkové na něm sedali a jako loni houpali se, štěbetali ha tak si hráli! *Jan Fr. Hruška.*

Jeřábi na odletu.

E. Thompson Seton: POVÍDKY O ZVÍŘATECH

Tři napínavé povídky velkého znatele přírody a zvířat. Vyšlo právě v Knih. „Lípy" za Kč 1·80. Čtěte!

a zařízení pro obecní isolační místnost, kuchyňské potřeby nebo příspěvek na vaření pro chudou mládež, tělocvičné nářadí, sportovní potřeby (Volley-ball a p.), dílenské zařízení, zahradnické nářadí (kolečko atd.), materiál k ručním pracím, odborná literatura zdravotní a tělovýchovná, zahradnická, včelařská, kuchařská a hospodyňská, loutkové divadlo, radioaparát, příspěvek na promítací aparát, obrazy a keramika k výzdobě tříd a chodeb, hračky pro opatrovnu, útulek, sirotčinec, o něž se Dorost stará a pod. — zcela podle výběru a potřeb Dorostu.

Lhůta pro zaslání zpráv o činnosti Dorostu pro soutěž končí se 30. dubna 1928.

6. Konečně jako příloha vycházeti bude letos opět KNIHOVNIČKA „LÍPY". V tomto ročníku vyjde:

sv. 1. E. Th. Seton: Povídky o zvířatech,
sv. 2. Ch. Kingsley: Báje o Perseovi,
sv. 3. F. Krch: Říkadla a písně s pohybem.

Pro další svazečky — celkem jich vyjde letos zase pět — připraveny: povídky Vojty Beneše, Karla Sellnera, Lily Bubelové, K. Ewalda, D. N. Mamina-Sibirjaka, sbírka písní, dětské divadélko, sbírka původních her, knížka ručních prací, knížka přírodovědeckých pokusů, knížka pro zasmání, knížka pozorování přírody od M. Seiferta, o životě rostlin od Jar. Naumana, a j. Všech 5 knížek v předplacení na celý ročník i s poštovným stojí Kč 7.—. *Jednotlivě budou dražší.*

To jsou výhody, které vám nabízíme. Mají-li však naše všelidské snahy, jež ve svých časopisech šíříme, vésti k zdárnému výsledku, musíte i vy konat svou povinnost:

1. První vaší povinností je, *abyste se všichni stali členy Dorostu Červeného kříže* a účastnili se naší práce pro zdraví a pomoc druhým. Koncem června 1927 bylo vás již na 5.296 školách, v 13.514 třídách organisováno 345.920 dětí v Dorostu Čs. Červeného kříže.

2. Posílejte nám své příspěvky stylistické, výtvarné a j., jakož i *zprávy o tom, jak pracujete v Dorostu Červeného kříže*, co všecko jste již vykonali a v čem vám můžeme pomoci.

3. A konečně, aby se naše myšlenka šířila, *získávejte co nejvíce abonentů pro naše časopisy* (na 10 výtisků dostanete jedenáctý zdarma). Již tím pomůžete nám vydatně v práci a v dalším úsilí po zdokonalování našeho tisku.

Dorostový odbor Čs. Červeného kříže, Praha, Neklanova čís. 34.

KALENDÁŘ PRO SBÍRÁNÍ LÉČIVÝCH ROSTLIN: ZÁŘÍ.

Květy: měsíčku zahradního, řebříčku obecného.
Listy: borůvky.
Nať: merlíku vonného, přesličky polní, řebříčku obecného, rdesna ptačího.
Plody: anýzu, jalovce, vodního kmínu.
Oplodí: růže šípkové, vlašského ořechu.
Oddenek: arniky, kapradě samce, pampelišky.
Semena: turku, růže šípkové, slunečnice.

KAPESNÍ KALENDÁŘ ČS. ČERVENÉHO KŘÍŽE
S ATLASEM NA ROK 1928

vyjde již v říjnu t. r. Přináší: kalendarium, zápisník, přehlednou statistiku o celém světě zejména o Čs. republice a *26 map*. Ústředí Dorostu Červeného kříže zakoupilo určitý počet kalendářů pro své členy a přenechá je za subskripční cenu po Kč 12·— dorostovým školám, které si je objednají a zaplatí nejdéle do 31. října 1927. Po této lhůtě bude státi kalendář Kč 24·—.

V PŮVODNÍM VYDÁNÍ

KNIHOVNY WALDEN

VYŠLO:

		brož.	váz.
I.	*E. T. Seton:* DĚTI DIVOČINY. Příběhy zvířat. .	(Rozebráno)	
II.	*E. T. Seton:* O VEVEŘICI. Románek šedé veverky.	(Rozebráno)	
III.	*E. T. Seton:* DOMINO. Románek stříbrné lišky. .	Kč —	25·—
IV.	*E. T. Seton:* ÚSVIT NA CEDROVÉ HOŘE. Román z amerického západu.	(Rozebráno)	
V.	*E. T. Seton:* MONARCHA. Románek šedého medvěda.	Kč —	25·—
VI.	*H. D. Thoreau:* WALDEN či ŽIVOT V LESÍCH. Nesmrtelné dílo amerického filosofa.	(Rozebráno)	
VII.	*E. T. Seton:* DĚTI DIVOČINY DOMA. Příběhy zvířat ve volné kanadské přírodě.	Kč —	33·—
VIII.	*E. T. Seton:* ARKTICKOU PRÉRIÍ. Cestopis líčící cestu canoí po kanadských řekách.	Kč 23·—	36·—
IX.	*E. T. Seton:* ROLF ZÁLESÁK. Dobrodružství zálesáka Rolfa, Indiána Quonaba a psa Skukuma v kanadské divočině.	(Rozebráno)	
X.	*E. T. Seton:* ZA SANDHILLSKÝM JELENEM. Románek jelena.	Kč —	21·—
XI.	*M. H. Burr:* U PRAVĚKÝCH OHŇŮ. Román z pravěku.	Kč —	33·—
XII.	*E. T. Seton:* WAHB. Příběhy grizzlyho.	Kč —	23·—
XIII.	*E. T. Seton:* ZVÍŘATA HRDINOVÉ. Příběhy ze života zvířecích reků.	Kč 21·—	34·—
XIV.	*J. H. Fabre:* ŽIVOT PAVOUKA. Jedinečné dílo světové literatury, provázené Maeterlinckovou předmluvou.	Kč 20·—	33·—
XV.	*E. T. Seton:* DVA DIVOŠI. Příhody dvou chlapců, kteří žili jako Indiáni.	Kč —	41·—
XVI.	*E. T. Seton:* DĚTI PUSTIN. Příběhy zvířat. . .	Kč —	33·—
XVII.	*E. T. Seton:* BINGO.	Kč —	27·—
XVIII.	*E. T. Seton:* PTAČÍ PŘÍBĚHY.	Kč 14·—	27·—
DALEKÉ CESTY. (Soubor ilustr. cestopisů, zeměpisných studií a map.) Díl I.		Kč 45·—	60·—

U všech knihkupců.

NAKLADATELSTVÍ J. OTTO, SPOL. S R. O. V PRAZE A BRATISLAVĚ.

Používání nov. známky pov. výn. řed. pošt a tel. č. 177.182-VI-25.

LÍRA

Říjen 1927

2

OBRÁZKOVÝ MĚSÍČNÍK DOROSTU
ČESKOSLOV. ČERVENÉHO KŘÍŽE

Kč 1·50

LÍPA MĚSÍČNÍK DOROSTU ČESKOSLOV. ČERVENÉHO KŘÍŽE, ROČ. VIII. — VYCHÁZÍ KAŽDÉHO 1. V MĚSÍCI KROMĚ ČERVENCE A SRPNA S PŘÍLOHOU „RADOST". S REDAKČNÍM KRUHEM VEDE A ODPOVÍDÁ A. KOVÁŘÍKOVÁ — REDAKCE: PRAHA VI., NEKLANOVA 34. — PŘEDPLÁCÍ SE: NA „LÍPU" Kč 15.— ROČNĚ, Kč 7.50 POLOLETNĚ, NA „RADOST" Kč 7.— ROČNĚ, Kč 3.50 POLOLETNĚ. — MAJITEL A VYDAVATEL ČSL. Č. KŘÍŽ, PRAHA VI. — TISKNE „LIDOVÁ KNIHTISKÁRNA" PRAHA II., HYBERNSKÁ UL. Č. 7.

POZNÁMKY.

J. F. HRUŠKA: „Z PAMĚTÍ DĚREČKA VČALAŘE." Na některé dotazy sdělujeme, že povídka „Naštovky" v 1. čísle „Lípy" byla přetištěna z krásné knížky J. F. Hrušky „Z pamětí děrečka včalaře". Knížka, kterou vydala Českosl. akciová tiskárna v Praze II., Panská ul. I, stojí 9 Kč. Totéž nakladatelství vydalo od téhož autora ještě chodské pohádky „Na hyjtě", pohádku „Královna přadlena", chodské bajky „Jiskry z popela" a j. Doporučujeme.

PĚKNÝ OBRAZ K 28. ŘÍJNU DO NAŠICH ŠKOL. Našim školám naskytá se příležitost, aby si zakoupily k 28. říjnu velmi pěkný historický obraz. Obraz nese název „Památný den v dějinách střední Evropy" a představuje scénu, jak prof. T. G. Masaryk prohlašuje před budovou Neodvislosti ve Filadelfii dne 26. října 1918 společné zájmy československého národa a dalších 11 utiskovaných národů střední Evropy s téhož místa, kde J. Washington prohlásil neodvislost Spojených států severoamerických. Ministerstvo školství a národní osvěty připustilo obraz jako učebnou pomůcku do obecných a měšť. škol výnosem čj. 77838-I 27. Také my doporučujeme vám jej co nejvřeleji. Cena 1 výtisku jest 8 Kč. Obrazy vydal p. *Sylvestr Krafka v Kumžaku u Jindřichova Hradce*, který kdysi obětavě pracoval pro naši věc v Americe. Objednávejte je u něho přímo.

„PICCOLO 3."

Popisovali jsme posledně radioaparát velice levný, o vysoké výkonnosti. Všichni čtenáři, kteří jej postavili, byli jeho výkonem překvapeni, a již podle těchto nesčetných dobrozdání můžeme jej vřele každému doporučiti.

Upozornili jsme však při tom, že ladění pomocí běžců, které umožňuje tak levnou cenu přístroje, je poněkud nepohodlné, a že je třeba k vyladění cizíny jisté zručnosti a praxe. Protože jistě mnoho amatérů touží po pohodlnějším ladění otočnými knoflíky, rádi bychom byli přinesli návod na přístroj, který by při nevysoké ceně se ladil pohodlněji a měl při nejmenším stejnou výkonnost jako typ s běžci. Běžně užívané typy však zpravidla buď nevyhovovaly výkonem, nebo byly velmi drahé, nebo měly vady obě.

Teprve typ „Piccolo 3" vyhovuje podmínkám kladeným na aparát, který by bylo možno s dobrým svědomím po silném tříběžcovém typu doporučiti. Je co do síly s ním při nejmenším shodný, ba spíše jej ještě předčí, neboť při dobré anteně možno již s jedinou lampou hráti na amplion, a to nejen nejbližší stanici, ale i větší vysílače zahraniční. Ovšem, taková reprodukce na amplion jednou lampou se nehodí pro velké místnosti, ale pro rodinný poslech s amplionem uprostřed stolu úplně postačí. Menší stanice je možno poslouchati na sluchátka. Cena přístroje je velmi nízká, samotný aparát bez lampy v amatérském provedení stojí jen asi 200 Kč.

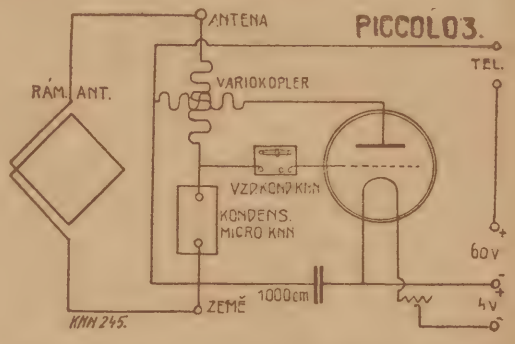

Kdo chce míti příjem značně silný na reproduktor, postaví tentýž přístroj s dvojitou lampou „Pentatron". Cena se zvýší jen asi o 150 Kč mimo lampu. Pro veliké sály, veřejné reprodukce atd. lze použíti již přístroje třílampového dražšího přibližně o dalších 150 Kč.

Přinášíme zapojovací schema na provedení s jednoduchou lampou; podrobné plánky přístrojů s dvou- nebo třílampovkou ve skutečné velikosti může si pak každý po 3 Kč zakoupiti.

Schema jednoduché má zakresleno zapojení rámové anteny, na kterou stanice také hraje, ovšem slaběji. V zapojení je použito dvou novinek. Přede-

MEDVĚD SE ZVONEČKEM.

Dětská hra v přírodě nebo na divadle.

Scéna: Lesní koutek, na straně chaloupka, v pozadí křoviny, odkud vystupují herci.
Osoby: Maruška, tatínek, bába-macecha, Helena, Medvěd, Myška, Vítr, Jabloňka, Slunce-děd, Slunce-pachole, Měsíc.

TATÍNEK: Tak, Maruško, už jsme tady, už tě tu musím nechat. Je mi tě líto, milá holka, ale co se musí, to se musí; bába poručila — a konec.

MARUŠKA: Já vím, tatínku, že musíte. Nic si z toho nedělejte, já se v lese nebojím. Jsem tu radši než doma.

TATÍNEK: To věřím. Tam bába macecha pořád jen křičí a nadává, musíš dělat nad síly a víc bití než jídla.

MARUŠKA: I já ráda dělám, koukejte, tuhle jsem si vzala s sebou přádlo.

TATÍNEK: Její Helena nepřeloží na kříž stéblo, jen se zhlíží v zrcadle a shání mlsky. Tobě bába upekla tuhle placku, víc popele než mouky. Trochu krupice jsem vzal, abys měla na kaši. Tu máš. A dobrou noc, Maruško, nic ty se tu v chaloupce neboj; ráno se přijdu na tebe podívat.

MARUŠKA: Opravdu přijdete? Ale brzo, prosím vás!

TATÍNEK: Jenom aby bába nehlídala. To víš, že brzo. A něco jíst ti přinesu. Dobrou noc! *(Políbí ji.)*

MARUŠKA: Dobrou noc. *(Tatínek odejde.)* Tak, teď jsem tu sama! Chaloupka je stará, ale hezká. Jabloň kvete, voní a les hučí. Ale přece je mi tu samotné smutno. Budu příst, čas mi lépe uteče. *(Sedne a přede.)* A zazpívám si k tomu, abych se nebála.

Není lepší jako z jara přes zelený háječek,
potok běží do údolí a větříček přes vršek.

VÍTR *(se přižene, běhá a točí se dokola):* Kdo to tu zpívá o větříčku?

MARUŠKA: Kdopak jsi ty, že tak dovádíš?

VÍTR: Já jsem vítr Větrovský a všecko rozházím, když budu chtít. Všichni se mi musí klanět, strom, rákos i každá travička. Aj, tu je jabloňka, tou si chutě zatřesu. *(Třese jabloní.)*

JABLOŇKA: Achich, ach. Větře Větrovský, vždyť mi rozházíš všechen květ! Ale, větříčku, vidíš, jaký jsi! Přestaň, dám ti na podzim jablíčka, no, nebuď takový!

MARUŠKA: Chudák jabloňka, vždyť jí polámeš větve! Kloní se ti až k zemi, jablka slibuje a ty nepřestaneš. No, dost!

VÍTR: Pokloň se i ty, dej mi hrst mouky a já přestanu!

MARUŠKA: Mouku nemám, ale dám ti trochu krupice.

VÍTR: Já radši mouku. No, ale že jsi se poklonila, dej sem a já půjdu. *(Odbíhá.)* Já jsem vítr Větrovský, všecko rozházím, když budu chtít! Klaňte se mi, všichni se klaňte! *(Zmizí v lese.)*

JABLOŇKA: Ten mi dal, divoch! Všechny kosti mě bolí, achich!
MARUŠKA: Jen když nic nezlomil. Já ti zazpívám, aby přebolelo. *(Přede a zpívá.)*

Hřej, sluníčko, hřej, hory doly krej
a nad naší milou zemí s těmi životvory všemi kolo udělej!

JABLOŇKA: Jó, sluníčko! Dokud svítí, je na světě veselo. Ale už zapadá.
MARUŠKA: Kdopak to sem jde? Mezi stromy samá záře!
SLUNCE: Já jsem děd slunce a jdu domů spat.
MARUŠKA: Nechoď ještě, dědečku, budu se tu bát potmě. Slunce zajde, strach mne najde.
SLUNCE: Tak proč sem lezeš? Zůstaň si doma ve vsi!
MARUŠKA: Když macecha poručila tatínkovi, aby mne zavedl do lesní chyše.
SLUNCE: To je něco jiného.
JABLOŇKA: Děde, Maruška je hodná, zůstaň s ní. V noci chodí zvířátka a čmuchají.
SLUNCE: No tak tady chvilku posedím, ale dlouho ne. A zvířátek se neboj! Ať si chodí, ať si čmuchají, copak mají dělat? Jdi si tedy do chalupy!
MARUŠKA: Když je tam tma, dědečku, ohně není.
SLUNCE: Oheň ti vykřesám. Tak. Uvař si kaši! A teď už musím jít, beztoho jsem se tu s vámi zapovídal.
MARUŠKA: Děkuji ti za všecko, dědečku! Ráno přijď hodně brzy! Šťastnou cestu! *(Slunce odchází.)* A hned se stmívá. Musím si při tom vaření zazpívat.

Tamhle je háječek, tamhle je roveň,
pasou tam ovčáci, mají tam oheň.

MYŠKA *(přiběhne zezadu, zatahá ji za sukni)*: Mně taky dej kaše, děvečko!
MARUŠKA: I to je myška! Kde ses tu vzala? Kaše ti dám, ale musíš počkat, je horká, spálila by sis fousy.
MYŠKA: Já počkám, jen mi zatím zazpívej písničku.
MARUŠKA *(zpívá, myška tancuje)*:

Tancujte, myši, kde která slyší!
Která je hluchá, ať neposlúchá!
Která je chromá, ať sedí doma!

MYŠKA: Tak pěkně jsem si už dávno nezatancovala. *(Jedí spolu z hrnka.)* Dobrá kaše! Hm, moc dobrá! Jakpak já se ti, děvečko, odměním?
MARUŠKA: To nic, milá myško, rádo se stalo. Ale teď už půjdu spat, pod stromy je už tma tmoucí.
MYŠKA: Slyšíš, Maruško? Něco zvoní. Co se to sem valí? Ukrutánské zvíře!
MARUŠKA: Medvěd! A chalupa nemá branky! *(Utíká dovnitř.)* Kam se já smutná schovám! *(Myška se též schová.)*
MEDVĚD: Já jsem medvěd Všeckysněd. Oni přede mnou utíkají a žádný si se mnou nechce hrát. Jen počkejte! Ta holka taky; s každým hezky rozpráví a se

L. RICHTER: JENOVEFA

mnou nechce. Slyšíš? Pojď ven pěkně po dobrém, nebo ti rozházím chalupu a tebe sním!

MARUŠKA: Já už jdu, pane medvěde. Neuděláte mi nic?

MEDVĚD: Dlouho se neptej, moc řečí nemám rád. Tu máš zvoneček, zavaž mi oči a budeme si hrát na slepou bábu. *(Maruška mu zaváže oči šátkem.)* Tak, teď zvoň a já tě budu chytat!

MYŠKA *(vyleze a šeptá)*: Maruško, ty se schovej do chalupy a mně dej zvonek.

MEDVĚD: No, kdypak začneš? Už aby to bylo!

MARUŠKA: Já hned, pane medvěde. *(Schová se do chalupy, myška běhá se zvonečkem, medvěd ji honí, mručí, klopýtá, padá.)*

MEDVĚD: To je nějaká mrštná holka! Ne a ne ji chytit. Už jsem se celý upachtil. Aha, mám tě! Zase ne? I ten hloupý strom mi překáží. *(Jabloňka ho chytá.)* Tak, ke všemu ještě upadnu. *(Vstává.)* To by v tom byli všichni čerti, abych tě — nedostal. Že ne? — Že ne? — No, už vidím, že opravdu ne. Tak dost, sundej mi šátek! *(Maruška přiskočí, myška jí dá zvonek a schová se.)* A docela nic není udýchaná, zatrápená holka. No, nic se neboj, jsi čiperná holčička, musíme se ti odměnit.

MARUŠKA: Není zač, pane medvěde, děkuju pěkně!

MEDVĚD: Mlč a nehněvej mne! Dej sem zvonek a tamhle ten pařez převrať! E jdi, hloupá, ten ne, ten vedle!

MARUŠKA: Ale roste tu hříbek, mohla bych ho přimáčknout.

MEDVĚD: To je řečí jako vody! *(Kopne do pařezu.)* Už je venku jako bolavý zub. Vidíš pod ním ten hrnec? Ten je tvůj!

MARUŠKA: Jemináčku, vždyť je plný peněz! To bude mít tatínek radost! Vy jste hodný, pane medvěde, já se vás už nic nebojím. *(Popadne ho a tancuje s ním.)*

MEDVĚD: No, no, no! Tak už běž spat!

MARUŠKA: Mockrát vám děkuju.

MEDVĚD: Je dobře. Zalez do brlohu a spi! *(Spatří myšku pod keřem.)* Co ty tu děláš, he?

MYŠKA: Já? Nic. Hrnce vylizuju.

MEDVĚD: Už jdi taky chrnět, marš! *(Myška zaleze pod keř a lehne. Medvěd odchází.)* Já jsem medvěd Všeckysněd. Všichni mě poslouchají. To je dobře, tak se to patří. Hm, hm.

MĚSÍC *(přichází a zpívá)*: Měsíček jak mazaneček na nebíčku špoulil svou hubičku a čtverák se usmíval. *(Mluví.)* Jabloňko, pojď si se mnou hrát! — Spí. — Myško, pojď si se mnou hrát! — Spí. — *(Nahlíží oknem do chalupy.)* Maruško, podívej se, jak je venku hezky, pojď si se mnou hrát! — Taky spí. Když já bdím, celý svět spí, není s kým promluvit. Osud. *(V dálce kokrhá kohout.)* Tomuhle kohoutovi nejlépe krk zakroutit. *(Kohout znova kokrhá.)* No tak, nepřestane hulákat, dokud slunce neprobudí. Už je to tak. Než slunce vyjde, musím být doma, aby nebyla mezi námi mrzutost.

SLUNCE *(v podobě malého chlapce, nahlíží do chalupy)*: Tak co, Maruško? Vstávat!

MARUŠKA *(vyběhne)*: Dobrý den, dědečku! Ale vždyť to není dědeček, je to malý chlapeček. Co se to s tebou stalo, milé sluníčko?
SLUNCE: Ty nevíš? Každého večera se vrátím do klína své matky jako unavený stařec a ráno se probudím zase jako malé pacholátko. Tihle lidé nevědí nic. Jakpak jsi spala?
MARUŠKA: Heč, medvěd mi nadělil! *(Vysype stříbrňáky na zem.)*
SLUNCE: Hezky se lesknou. To se teď budeš mít dobře, Maruško. Jen ať jsi pořád hodná. No, buď zdráva, já musím zas dál svět budit. Jabloňko, vstávat!
JABLOŇKA *(se protahuje)*: Dobrý den, sluníčko jasné!
SLUNCE: Myško, vzhůru, je den! Bílé břízy, vstávat! Včelky, vstávat! *(Odchází.)*
MARUŠKA: Tatínek jde, tatínek! Vítám vás! To jste hodný, že jdete tak časně. *(Objímá příchozího tatínka.)*
TATÍNEK: Celou noc jsem nemohl spát, bál jsem se, co je s tebou. Povídají, že sem chodí takové ukrutánské zvíře, měl jsem starosti.
MARUŠKA: I byl tu pan medvěd. Ale ten je hodný, koukejte, co mi nadělil!
TATÍNEK: Sakulente, to je peněz, jakživ jsem jich tolik neviděl. No, teď nám bude hej! Krávu koupíme, ovce a ten palouk pod lesem. Už je po bídě. Ani bába už nebude tak zlá, to jen bída lidi zatvrzuje.
MARUŠKA: Já budu pást ty ovečky, tatínku, viďte!
BÁBA *(přichází s Helenou)*: Už je toho plná ves, že Máňa našla poklad, a já nevím nic. Od cizích se musím dovědět? To je pořádek? Chtěl jsi to přede mnou schovat, starý taškáři, viď! Moje dítě okrást! Oči bych ti vyškrábala!
MARUŠKA: Ale, maminko, vemte si, co chcete a Helena taky, však je to pro vás.
HELENA: Já se tě prosím! To je toho. Koukejte, maminko, samé stříbrňáky. To bych já pytel dukátů z lesa přinesla.
BÁBA: A máš pravdu, děťátko. Ty bys jinačí poklad přinesla.
HELENA: To se ví.
BÁBA: Dneska tu zůstaneš ty, viď Helenko?
HELENA: To se ví.
BÁBA: Helenka je hodnější, než ta šeredná Máňa. Tak, holubičko, tu máš koláče a tuhle trochu medu.
HELENA: Já nechci med, já chci cukrkandl.
BÁBA: No dostaneš, to víš, dědek ti musí přinést, jen si řekni, co chceš.
HELENA: A zůstanete tu se mnou?
TATÍNEK: Jó, to se nesmí. Jak tu nebude Helenka sama, poklad se neukáže.
HELENA: Aha, vy myslíte, že tu nezůstanu. A naschvál! Když tu mohla být ta hloupá Máňa...
BÁBA: Bodejť. Bude se ona chlubit! Tak tě tu opatruj pánbíček nebeský, moje srdíčko. A vy dva marš domů dříví štípat a vodu nosit.
HELENA: Přijďte pro mne brzo!
BÁBA: To víš! Táta ráno zapřáhne a přijede s vozem, aby všecky dukáty pobral. Sbohem, moje srdíčko!

HELENA: Tak už jděte! *(Odejdou.)* Taková chajda na zboření a já tam mám spát? Do večera se ještě ukousám dlouhou chvílí. Štěstí, že jsem si vzala to zrcátko. *(Líže se v zrcadle.)*

VÍTR *(se přižene a rejdí dokola)*: Já jsem vítr Větrovský a všecko rozházím, když budu chtít. *(Vjede Heleně do vlasů.)*

HELENA: Ty protivo protivná, pro tebe jsem se učesala?

VÍTR *(se chechtá)*: A nazdar, jabloňko, už jsme se dávno neviděli!

JABLOŇKA: Achich ach, už mi zas kosti láme. Přestaň, to bolí! Holčičko, dej mu něco, ať dá pokoj.

HELENA: To bych nevěděla.

JABLOŇKA: Achich, už je po mně, už mne vyvrátil. *(Skácí se.)*

HELENA *(jí koláč)*: Vem tě čert.

VÍTR: Já jsem vítr Větrovský, všecko vyvrátím, co budu chtít. *(Odběhne.)*

MYŠKA: Děvečko, zazpívej mi písničku!

HELENA: Jdeš mi s očí, škaredá, nebo tě něčím napálím! Budu já ti písně zpívat!

MYŠKA: Děvečko, dej mi kousek koláče!

HELENA: Tak ty nepůjdeš? Tu máš! *(Hodí po ní střevícem, myška uteče.)*

MEDVĚD: Já jsem medvěd Všeckysněd, ať mne nikdo nehněvá, nebo ho sežeru!

HELENA: Jemináčku, jaká to potvora! Mamí! Tatí! Mářó! Pomóc! *(Tlačí se k stěně chalupy.)*

MEDVĚD: Moc mi tady neječ, víš, já mám rád v lese ticho. A hned si pojď se mnou hrát. Zavážeš mi oči, budeš cinkat zvonečkem a já tě budu chytat!

HELENA: Já si nechci hrát s takovou obludou, hú!

MEDVĚD: Tak tě hnedka roztrhám a sežeru. Už ať jsi tady!

HELENA *(pláče)*: Když já se bojím.

MEDVĚD *(zařve)*: Bude to nebo ne?

HELENA *(se třese, váže mu oči, bere zvoneček)*: Já hned, pane medvěde. *(Medvěd ji honí, každou chvíli ji chytí a drápne, až zaječí.)* Ouvéj!

MYŠKA *(přihlíží z keřů)*: To ti patří.

MEDVĚD: Dneska ti to tak nejde jako včera. Já ti tu línou krev proženu, dej si pozor! *(Jabloňka chytí Helenu za nohu až upadne.)* Aha, přece jsem tě dostal. Tu máš, tu máš! *(Helena leží tiše.)* Už má dost. *(Strhne si šátek.)* Víckrát mi sem ta líná holka aspoň nepoleze. *(Odchází.)* Já jsem medvěd Všeckysněd, jen ať mne nikdo nehněvá!

MĚSÍČEK: Dnes bylo slunce pod mrakem, ani nesvítilo, ale já jsem se těm hloupým oblakům vysmekl. Hele, jabloňka je poražená, to se podívejme! No, snad to půjde na nohy ji postavit. Tak, už je to zase v pořádku. A ta holka dnes leží venku? To je dobře. Vzbudím ji a budeme si povídat. *(Svítí si na ni.)* Jejda, to je jiná! Ta je podrápaná! Kdopak ji tak zřídil? Všechno spí, není se koho zeptat. Ne že bych byl zvědavý, ale rád všecko vím.

MARUŠKA *(nahlíží do chalupy)*: Helenko, spíš?

MĚSÍC: Tam není, tuhle leží.

MARUŠKA: Pro pána krále, snad ne mrtvá? Posvěť mi na ni, měsíčku!
MĚSÍC: Mrtvá není, ale podrápaná.
MARUŠKA: A kdo jí to udělal?
MĚSÍC: Taky bych rád věděl.
HELENA *(zdvihne hlavu)*: Už je pryč?
MARUŠKA: Kdo?
HELENA: Ta zubatá obluda. Už sem nepřijde? Já se strašně bojím.
MARUŠKA: Já tady budu s tebou. Hned jsem si myslila, že s ním nebudeš umět, nedalo mi to, přišla jsem za tebou.
HELENA: Ty jsi hodná, Maruško, a já jsem byla na tebe taková zlá. Ze závisti jsem chtěla mít víc než ty a takhle to dopadlo. Medvěd mne jen poškrábal, dukáty nedal.
MĚSÍC: Tak to byl medvěd! Ne že bych byl zvědav, ale jsem rád, že to vím.
MARUŠKA: Už neplač, budeme mít těch stříbrných všichni dost. Tobě koupím na šaty a mamince nový čepec.
HELENA: Ale jak budu vypadat? Měsíčku, posvěť mi a podej zrcadlo! Hú, jak jsem škaredá! Dej to pryč, rozbij to, nechci se na sebe ani podívat.
MARUŠKA: Měsíčku, pomoz mi ji zvednout, umyjeme ji u potoka, škráby jí ovážeme. No neplač, Helenko, všecko se zahojí! To jsi hodný, měsíčku.
MĚSÍC *(sedá)*: A teď mi vypravujte, jak to bylo. Ne že bych byl zvědavý, ale rád vím všecko. *(Kohout kokrhá.)* Čertův kohout, už zase křičí! Musím utíkat, slunce vyjde co nevidět. Zítra mi to povíte, přijdu k vám do světničky.
MARUŠKA: Buď zdráv, milý měsíčku!
HELENA: Děkujeme ti pěkně.
TATÍNEK: Já teda nesu ten cukrkandl a vůz jsem nechal tuhle v lese, houštím bych neprojel. Bába peče lívance, hned přijde za mnou. Á, už je tu taky.
BÁBA: Pro pána krále, děťátko! Je toho plná ves, že prý tě potloukli, kdo se opovážil, oči mu vyškrábu.
HELENA: Medvěd, maminko.
TATÍNEK: Jó, s medvědem by byl těžký tanec.
BÁBA: A kdo tě ovázal?
HELENA: To Maruška. Ona je tak hodná. Přišla za mnou, abych tu nebyla sama; kdyby jí nebylo, jistě bych umřela.
BÁBA: Opravdu, děťátko? Radši to ani neříkej, mráz mi běží po zádech. Ouvej, místo dukátů si neseš tuhle výslužku.
HELENA: To nic, maminko, peníze budeme mít dohromady.
MARUŠKA: Vám koupíme nový čepec a Helence na šaty.
TATÍNEK: Taky krávu koupíme a ovce a palouk.
HELENA: A my s Maruškou je budeme spolu pást. My se už máme rády.
BÁBA: No, Maruško, já tě mám už taky ráda. *(Objímá ji.)*
TATÍNEK: Tak už pojďme domů. Všichni se teď máme rádi, to je dobrý konec.

Podle pohádky I. Afanasjeva. *Napsal Ivan Krahulík.*

ŘÍJEN.

Měsíc rudého listí, měsíc odletu ptáků, měsíc fialových květů...

Se strnišť fouká a na obloze větry vyčištěné vídáme táhnout ptáky. Tah ptáků jest něco nadmíru zajímavého. Ještě než se uskuteční, srážejí se ptáci v hejna a nastává nám tím významná příležitost všimnout si ptáčků, po nichž se v létě marně sháníme: do našich zahrad přilétají budníčkové, pěnice a rákosníci tam, kde jsou větvičky obtíženy plody. Zdrží se často jen několik minut a musíme býti pohotově, abychom je zpozorovali. Na roli shledáte se s odpočívajícími linduškami, v ovocném sadu s lejsky, v rákosí večer se spícími vlaštovkami, konipasy a špačky.

Nejkrásnější však jest viděti ptačí hejna putovati vysokými prostory vzdušnými. U nás nejkrásnější let mají jeřábi nebo polní husy, táhnouce ostrým klínem. Prví přitom dutě troubí, druhé hlasitě kejhají.

Také musíme v říjnu myslet na to, jak budeme v zimě krmit ptáčky. Především sbírat bobule (ptačí zob, jeřáb, bezinky) a uschovávat semena (slunečnice, konopí). Za druhé ve své dílně zhotovit krmítka, která by se nejen ptáčkům líbila, ale i vám. Za třetí už teď udělat budky a už teď je zavěsit na stromy. Na budky si musí pták zvyknout a má je radši, jsou-li větrem ováté, deštěm omyté, zapadají-li do divočiny lesa, nejsou-li nové a nápadné. Také by vám v zimě bylo za těžko najít tak vhodná místa k jich umístění, jako nyní, kdy stromy ještě mají listí.

Dávali jste pozor, kdy umlkli „neviditelní hudlaři", kobylky a cvrčkové, kteří dlouho do podzimku zastupují zmlklý ptačí svět v okolí našich chalup?

Říjen je měsícem zlata a šarlatu na stromoví, loučícím se s bujnou zelení léta. Sotva lze pomysliti si v přírodě něco nádhernějšího. Teď naše kraje hýří barvami tropů! Jak byste mohli nevyhledati listnaté háje naše a neobdivovati se té nádheře? Možná, že se pokusíte pár listů si namalovati, snad si uděláte sbírku barevných listů stromových — neboť ku podivu, ta barva se dost dá uchovat, ale jistojistě si všimnete, jakou barvu milují které stromy na podzim — a napíšete si něco ze svých dojmů, když příroda byla pozlacena. Také je zajímavo zapsat si, kdy začne žloutnout koňský kaštan — to jest prvá zvěst podzimu.

Připravujte půdu pro sázení nejenom na své zahrádce, ale i venku ve volné přírodě. Neboť lidé dnes, bohužel, vysekají kde kterou lísku, kde který šípek a hloh; vaší povinností však je zvelebovati svou vlast, udělat z ní ráj křovin a stromů, jediné prostředí, v němž i člověk může býti šťasten. Proto najděte si venku holé stráně a meze a vysazujte. Teď na podzim doporučuje se sázet angrešt, lískové ořechy, jívy, šeříky, bez a j. keře. Založte živé ploty, tak důležité pro ptactvo i čtvernohou zvěř!

Těšíte se z podzimních květů? Říjen je měsíc fialových aster s jejich zvláštní něhou teplého přátelství, jež mluví z nich. Jest to trochu unavená barva, ta modř se šedí, ale intimní, vzpomínková, poslední polibek léta těm, kteří rozumějí zemské hroudě a nebeskému blankytu. Vedle aster těšíte se v říjnu z jiřinek, rudbekií a tolika jiných darů bohyně Flory, jež nenechá zmizet úsměvu s tváře toho, jenž dovede být dítětem.

Z „Dětského kalendáře" Miloše Seiferta.

N A Š E P R Á C E

VĚSTNÍK DOROSTU ČESKOSLOVENSKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE

Vychází měsíčně jako příloha „Lípy" a „Slniečka"

Roč. 1927/8 *Dne 1. října 1927* *Číslo 2.*

KALENDÁR DORASTOVEJ PRÁCE: OKTÓBER.

1. Splnili ste všetky svoje úlohy na september? Sú všetky triedy vo vašej škole v Doraste? Ak nie sú, rozprávajte deťom z týchto tried o svojej dorastovej práci, iste sa im zapáči a pristupia za členov.

2. Obnovte predplatné na časopisy a hľadajte nových abonentov. Predplaťte si tiež Knihovničku Lípy, ktorú už od vlaní poznáte.

Všetky príručky, potrebné pre svoju dorastovú prácu, dostanete v divízii. Vyberte si ich podľa soznamu, ktorý ste dostali.

3. Usporiadajte si zase výborovú schôdzku a poraďte sa tam o kronike Dorastu, ktorú si budete viest. Vyberte si kamarátov, ktorí budu do nej zapisovať všetky události, všetky podniky a vôbec celú vašu dorastovú prácu. Každý mesiac sa striedajte.

4. Ďalej sa poraďte s pánom učiteľom o obrázkách zo svojej činnosti. Ak má pán učiteľ fotografický aparát, požiadajte ho, aby vás odfotografoval pri práci v zahrádke alebo pri schôdzke v triede, pri čistení triedy, v školskej kuchyni atď. Také obrázky nášho Dorastu pri skutočnej práci veľmi potrebujeme i do časopisov i na výstavky.

Ak pán učiteľ nemá aparát, má ho iste niekto z vaších dobrých známych, ktorý vám ho požičia, ak ho pekne poprosíte.

5. Je vaše trieda stále čistá? Ako sa vám osvedčilo olejovanie podlah? Jestli máte cestu do školy blatnatú a neupravenú, upravte si ju. Mnoho škôl to už urobilo a majú teraz o mnoho menej nečistoty v triede ako predtým.

6. Keď ste sa rozhodli, že budete pečovať o chudobnú školu-sverenku, napíšte o nej do divízie. Práve na začiatku školského roku potrebujú chudobné deti pomoci pri nákupe školských pomôcek. Okrem toho už teraz je treba myslieť na vianočnú nádielku. Musíte sa skôr sverenky spýtať, čo najviac potrebuje, koľko je tam detí, ktoré nemajú na zimu dostatočného odevu, koľko majú rokov a akého sú pohlavia. Ďalej musíte myslieť na to, ako zaopatriť peniaze na látky, vlnu a ostatné prípravy a čo budete môcť sami darovať zo svojich starších vecí. Tohoto roku musíte už byť úplne sebestačnými, lebo divízie Čs. Červ. kríža vyčerpaly už všetek material a nemôžu vám už posielať ku zpracovaniu žiadne látky, flanely, vlnu atď. Rovnež nemôžu posielať priamo školám žiadne vianočné nádielky. V ďalšom článku nájdete popis vianočnej nádielky, ktorú s úspechem prevádzajú pod vedením svojho pána profesora členovia Dorastu na reálke v Prahe I.

7. Máte už zásobu ovocných krov? Zasaďte ich teraz; ak je to z dôležitých dôvodov nemožné, tedy si ích predbežne aspon založte. Záhradku po sobraní úrody pohnojte a pokopte. Dobre opatrite kvetiny z okien na zimu. Pečovali ste tohoto roku o ovocné sady? Napíšte nám o tom podrobnú zprávu pre záhradnícku hliadku.

JAK PŘIPRAVOVATI VÁNOČNÍ NADÍLKY?

Moji studenti dělají vánoční nadílky pro potřebné děti pomalu už čtvrt století a myslím, že na to všichni rádi vzpomínají. Povím vám, jak to dělají:

V listopadu začínají přinášeti svoje balíčky: šaty, boty, prádlo, také penály, tužky, ba v posledních letech i kousek čokolády. Šat je čistý, spravený, mnozí to přinesou i vyžehlené, to se hned pozná maminka. Každý kus je opatřen lístkem (buď přišitým nebo přišpendleným) a na něm je jméno a adresa dárcova.

Balíčky se shromažďují v naší pracovně a koncem listopadu přijde několik studentů, aby mi pomohli při pořádání. Rozdělíme prádlo i šatstvo podle množství na několik balíků. Balicí papír, provázky nebo pytle nekupujeme, všechno přinesou studenti. Tyto první balíky jsou určeny pro nejchudší děti v chudých vesnicích na horách. Není to vlastně na-

dílka vánoční, ale mikulášská. Na horách je tou dobou už zima, chudí hoši chodí ještě v plátěných šatech, v rozbitých botách na boso, ba někde i bosi! Těm to rozdá pan učitel nejdřív. V prosinci pošleme tam ještě druhý a někdy i třetí balík pro ty chudé, na něž se nedostalo.

Peněz neposíláme, ale porto hradí studenti sami; nedostane-li se, doplní to pokladna Dorostu. V akci pokračujeme až do vánoc, takže pošleme ročně asi devět poštovních balíků 8—15 kilových. Kdybyste viděli, co studenti přinesou! Předloni jsme posílali třináct velkých kabátů, dost pěkného prádla a docela i troje brusle! A to je naše reálka jeden z nejmenších pražských ústavů.

Po vánocích začnou chodit odpovědi. Pan učitel na horách šaty rozdělil a děti doma (ne ve škole) píšou našim studentům dopisy. Žádné uplakané děkování, o to naši studenti nestojí; děti potvrzují, co dostaly, píšou o svých poměrech rodinných, vzpomínají na léto, líčí své rodinné zábavy i drobné příhody. Své dopisy dají panu učiteli a ten je najednou pošle. Studenty to velmi zajímá a rádi si dopisy odnášejí domů, aby je dali přečíst mamince. Co tu bývá smíchu, když nějaký malý horáček píše septimánovi: „Milý kamaráde," anebo našemu primánovi: „Vážený pane studente!" Což když děvče děkuje studentovi za kabát! Chuďas nekouká, na které straně jsou knoflíky, a děvčata ráda nosí chlapecké velké kabáty, vždyť chodí do školy po horských stráních, kde bývají prudké metelice a návěje sněhu. Jindy chlapec děkuje studentce za kalhoty, přinesla je totiž od bratra, který chodí do jiné školy, atd.

Někdy se dostaví zklamání. Pan učitel dal poděkování napsat ve škole a snad je i diktoval. To hodíme prostě do kamen a těšíme se s těmi druhými. Chlapci se zlobívají a nejraději by do takové vsi po druhé neposlali, ale za týden je po hněvu.

Nejednou se stane, že když došly odpovědi z hor, přihlásí se student, který by ještě rád něco poslal. To ovšem nejde. K druhým vánocům si jistě se svým darem pospíší.

Podobné akce dějí se i jinde, ale je toho málo. Chápete, co by to znamenalo, kdyby si to vzaly jako povinnost naše kroužky Dorostu? Desettisíce dětí bychom mohli obléci, desettisícům chudých bychom vtiskli přesvědčení, že mají tisíce dobrých přátel.

Ptáte se, komu a kam to máte poslat? Chcete vědět, kde jsou potřební chudí? Nic není snadnějšího.

V divisích Čs. Červeného kříže mají mnoho adres chudých horských škol, které prosí o ochranitelky a o nějakou vánoční nadílku. Dopište si proto své divisi a ta vám sdělí ihned adresu některé velmi potřebné školy. Konečně máte chudé i doma a hlavní věc je, aby šat dostal potřebný; nezáleží natom kde.

Knihy s obrázky pro mládež můžete také poslat, hodí se do školních knižnic, ale také do nemocnic na Slovensku, kde mohou pracovat pro sblížení za nás. Nemějte starost, že by toho někde dostali moc. I kdyby tam náhodou poslaly dvě školy, pan učitel snadno všechno rozdělí a ještě se mu nedostane.

Poslali jsme už také dvě velká loutková divadla do horských škol, kde učitelé mají pro to pochopení; konají velikou kulturní práci.

Kde máte vůli, přiložte ruce k dílu. Nečekejte odměny ani vděku, nemyslete, že konáte dobrodiní. Je to povinnost všech dobrých lidí. *Prof. D. Filip.*

UMOŽNĚTE DĚTEM NA PODK. RUSI NÁVŠTĚVU ŠKOLY!

Podkarpatská Rus, tento nejvýchodnější cípeček naší republiky, oplývající tolika půvaby a krásami přírodními jako málokterá země v Evropě, jest od pradávna obývána starou slovanskou větví.

Ještě v době stěhování národů přešli Rusové přes zalesněné vrcholky Karpat a počali vzdělávati půdu, chovati skot a hospodařiti až do té doby, kdy přišel druhý bojovný kočující národ a podmaniv si domácí slovanské obyvatelstvo, vytlačil je téměř pod samé vrcholky hor.

Tam není půdy tak úrodné jako v nížinách a tak národ, který na těchže místech zůstal až do dnešních dnů, trpěl velikou bídou a postupně zapadal do otroctví čím dál tím více!

Domácímu obyvatelstvu byl vnucován násilím cizí jazyk a cizí víra. Samo nebe bylo mu nepřátelské, neboť na „Vrchovině" je drsné podnebí, daří se tam jen bramborům, ovsu, fazolím a kukuřici a to v míře ještě velice malé. Přes to obyvatelstvo rádo obdělává malá políčka na svazích hor, ale úroda ani zdaleka nestačí k jeho obživě.

Tak byl národ ochuzován hmotně i duševně, neměl svých škol a svým jazykem mohl hovořiti pouze doma a v některých místech v kostele. Karpatoruští Slované stavěli si kostelíčky po starodávném způsobu a udrželi si svoje zvyky, způsoby a kroj až po dnešní dobu.

Celých tisíc let vzdorovali cizímu nátlaku a bránili se proti odnárodnění. Po světové válce, kdy celá řada malých a utlačovaných národů vybojovala si svo-

Podkarpatské děti na pastvě při ohníčku.

bodu, vůdcové karpatoruského národa viděli, že tak malý národ neudržel by si těžce vydobytou samostatnost, a proto jednohlasně projevili přání, aby země byla připojena k republice Československé, neboť Čechové byli jejich nejbližšími bratry!

Abychom nezklamali důvěry tohoto bratrského národa, jest povinností všech Čechoslováků namáhati se ze všech sil a podporovati jejich snahy, které směřují k očištění jejich jazyka, který pod tisíciletým jhem byl velice pokažen.

Náš stát ihned po přičlenění Podkarpatské Rusi k Československé republice začal otevírati ve všech místech ruské školy, na kterých se vyučuje rodným jazykem. Tím však není pomoženo úplně a proto se musí pomáhati i v jiných směrech. To právě nejlépe vystihl Československý Červený kříž.

Jak jsme již řekli, vinou drsného podnebí často se stává, že chudičká úroda, na kterou obyvatelstvo dychtivě čeká, bývá zničena, jednou vichřicí, po druhé krupobitím, jindy náhlým mrazem, povodní atd. Tu nastává všeobecná zoufalost a přichází hlad.

Československý Červený kříž za pomoci státu zařídil v nejchudších a nejvíce postižených obcích školní kuchyně, kde děti jednou denně dostávají teplou stravu. Některé obce jsou roztaženy po svazích hor často na prostoře až 20 km. Proto zřízení kuchyně usnadňuje dětem celodenní pobyt ve škole. Tím je značně pomoženo. Hůře však je s opatřováním školních potřeb. Rodiče dětí nemají možnosti vydělati si nějaký peníz, aby dětem mohli zakoupiti školní potřeby, neboť na Podkarpatské Rusi není továren a průmyslových podniků tak jako v Čechách a na Moravě.

Děti nemají knížek, sešitů, tužek, per, štětců, barevných pastelek, barev a jiných věcí, jichž české děti mají dostatek. Značná část rodičů karpatoruských dětí domnívá se ve své nevědomosti, že zakupovati tyto věci jest zbytečné, a proto děti nemají tyto potřeby a nemohou zdárně ve škole prospívati. Řekli jsme, že naší povinností jest jim pomoci! Jaká krásná příležitost pomoci se naskýtá! U českých dětí se mnoho školních potřeb zničí, zatím co by na Podkarpatské Rusi učinily dobrou službu. Proto chceme provésti mezi Dorostem akci, která by měla za účel opatřiti školní potřeby pro děti na Podkarpat. Rusi.

Žádáme proto náš Dorost v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku, aby sbíral všechny druhy školních potřeb a odeslal je současně s dopisem pro karpatoruské děti přímo dorostovému odboru divise Československého Červeného kříže v Mukačevě, Komenského ul. 72. Ten je roztřídí mezi jednotlivé školy a oznámí to dárcům. Tím vznikne meziškolní dopisování, a styk mezi Dorostem českým a karpatoruským bude ještě více utužen.

O ANGREŠTECH.

Znáte přece všichni angrešt! Brzy na jaře, kdy ještě po jiném ovoci není zdání, usmívají se na vás lákavě každoročně průsvitné bobulky angreštu ze sousedova plotu. Ale to je angrešt sice sladký, přece však jen drobný. Zato u kupce na zahrádce rostou podél záhonků s jahodami angrešty veliké skoro jak ptačí vejce.

A víte-li, že velikých angreštů docílili lidé jen svou prací a přemýšlením? Původně rostly angreštové keře jen divoce a nesly ovoce velmi drobné a poměrně trpké. Právě tak jako všechny ostatní keře i stromy, na jejichž ovoci si dnes pochutnáváme.

Angreštové keře rostou i dnes divoce, ale jen v severnější části severní polokoule, na př. ve Švédsku. V Anglii angrešt (čili srstku) mnoho pěstují. V místech, kde je mnoho továren, mají dělníci při svých domcích zahrádky a tam je mnoho angreštů. Nejvíc a nejlepších druhů velkoplodých srstek vzniklo v těchto anglických zahrádkách. Rozmnožují tam za tímto účelem angrešt ze semen. Nechají bobule úplně uzráti, jadérka z nich vymačkají, vyperou je v čisté vodě a v chladu je nechají osušit. Potom hned je vysévají na připravený záhon do řádek a zakryjí je jen slabě zemí. Když semeno vzklíčí, vysazují rostlinky na určené místo a zkoumají tu jejich vlastnosti. Takto vzniklým novým rostlinkám říkáme semenáčky — a největší počet z nich dá nám ovoce mnohem horší, než bylo původní. Jen některý semenáček přinese plody lepší, než měla mateřská rostlina. Z takového povstane nový druh, který pak se již rozmnoží těmi způsoby, o nichž si i my dnes povíme, a prodává se jako novinka.

V Anglii se daří angrešt dobře, neboť tam má zvlášť výhodné životní podmínky; libuje si totiž v krajinách vlhkých, i když to jsou vysoké polohy, na př. horské svahy, údolí a stráně. V krajích jižních, jako jsou Italie, jižní Francie a Španělsko, se srstkám nedaří, ale u nás se jim vede ještě dobře. Vyhlédneme si tedy vhodné volné místo, které osázíme angreštem. Připravíme si půdu k sázení: zryjeme a pohnojíme ji chlévským hnojem. Vykopeme přiměřeně veliké jamky, abychom do nich kořeny pohodlně rozložili, asi tak 1½—2 m od sebe. Keře smíme jen tak hluboko sázet, jak hluboko byly vsazeny na místě, kde dosud rostly; poznáme to dobře na kořenovém krčku. Sázíme-li na podzim, přikryjeme povrch kol keřů drobným hnojem; z jara ho zaryjeme do půdy. Sázíme-li na jaře, zalejeme důkladně vsazené rostlinky. Potom již jen angrešty občas okopeme a na podzim vždy kolem keřů zahrabeme do půdy chlévské hnojivo. Keře se totiž vyčerpávají velikou úrodou, musíme jim vždy znovu dodat výživné látky. Ovoce sklízíme z nových sazeniček po prvé v druhém roce a potom každoročně. Na mladém dřevě jsou angrešty největší, nejšťavnatější a nejchutnější; na starém dřevě bývají drobnější, méně chutné. Proto po očesání plodů vyřežeme všechno staré dřevo; mladé nám za to lépe vyzraje.

Sazeničky angreštu si buď kupte v nejbližší školce, vyproste si je pro začátek u známých nebo požádejte Dorost, který má angreštů dost, aby vám je poslal výměnou za některý váš výrobek.

Máte-li na zahradě již keř pěkných angreštů, docílíte nových sazenic takto: Sehněte v létě nejdolejší větve keře úplně k zemi a ze suché větvičky si zrobte háček. Tímto háčkem přimáčkněte větev angreštu k zemi a přiháčkované místo pokryjte trochu prstí. Vytvoří se na něm kořínky a v příštím jaře odříznete takto vzniklou novou rostlinku od rostliny mateřské a vsadíte ji na místo, jež si určíte.

Snad se vám nepodařilo získat sazenic, ani nemáte mateřského keře. Vyproste si tedy v létě asi tak v červnu až v srpnu slabé letošní větévky z angreštového keře, z takového, o němž víte, že na něm zrají angrešty největší a nejlepší. Nařežte větvičky na kusy asi 3 cm dlouhé a zastrkejte je na slunný kyprý záhon, šikmo proti jižní straně do řádků 25 cm od sebe vzdálených. Přikryjte je dobrým mechem a zalévejte. Tyto větvičky — říká se jim řízky — vyrazí vám příštího jara a na podzim potom si vysadíte již sazeničky na místo. O to vám budou milejší, že jste si je sami vypěstovali. *F. Paříková.*

JEŠTĚ BRAMBOROVÉ DIVADLO.

A teď jak upravíme jeviště? Jsme-li na zahradě, natáhneme provaz mezi stromy tak, aby, když se pod něj postavíme nebo sedneme, byl nad naší hlavou asi 10 nebo 15 cm. Přes něj zavěsíme velký šátek, přikrývku nebo cokoli jiného, co by splývalo až k zemi a oddělovalo nás od obecenstva, aby naše čáry za kulisami nebyly vidět. Loutky si srovnáme za oponu a k nim si připravíme i jiné potřebné věci ke hře, na př. zvoneček, jímž dáváme znamení, hrneček, aby se herci mohli napít, když jim vyschne v krku, atd.

A doma? Přes dvě židle postavené proti sobě lenochy dáme prkénko, přehodíme přes ně nějakou barevnou pokrývku nebo jinou látku a na konci prké-

Dorost v Morašicích veze na prodej žaludy a kaštany.

nek postavíme jako ozdobu třeba kytičky v květináči. Prkénko musíte však přivázat provázkem na lenoch židle, neboť mohlo by vám jinak spadnout, kdybyste se o ně opřeli. V takovém divadélku hrajete sedě nebo kleče.

Nejlepší jeviště postavíte však mezi dveřmi. Změříte si nejdříve šířku dveří (nejlépe provázkem na prahu) a pak uříznete prkénko, které by bylo asi o 1 a půl cm kratší. Pak si zhotovíte 4 dřevěné klíny a zaklínujete jimi prkénko mezi dveře, protože by vám asi sotva kdo dovolil, abyste do nich vbíjeli hřebíky. Pod klíny dejte kus papíru, abyste dveře neodřeli. Chcete-li při představení stát, upevníte prkénko do výše 15 cm nad svou hlavou. Hraje-li se vám však pohodlněji v sedě, musíte si změřit, až kam sahá hlava při sezení, a pak zase k té výšce přidáte 10 až 15 cm. Přes prkénko musíte také přehoditi pokrývku, prostěradlo nebo jiný velký kus látky. Můžete si ovšem udělati i pěknou oponu. Ze dřeva udělejte si také pro své loutky sekeru, hůl a jiné předměty, které se potřebují ke hře. Při výrobě loutek, pomůcek a jeviště nespěchejte. Je dobře podle starého českého přísloví dvakrát měřit a jednou řezat. Buďte trpělivi, dejte pozor na prsty, když pracujete nožem, jehlou nebo kladívkem a uvidíte, že budete míti radost z každého dobře připevněného očka, správně posazeného nosu, pevně zaklínovaného prkénka atd.

A ještě něco o osvětlení. Venku je dobře postavit divadlo tak, aby sluníčko svítilo divákům do zad a hercům do obličeje. V místnosti můžete osvětlit herce a jeviště a ostatní světla zhasnout. Herci budou výraznější a bude jim dobře vidět do tváře.

A jak se s loutkami hraje? Myslím a věřím, že přijdete sami na to, jak s nimi hráti, aby jejich pohyby a posunky byly co nejživější. Velikou výhodou těchto bramborových figurek je, že jsou velmi pohyblivé a životné, neboť hrajete v nich svými vlastními ohebnými a vynalézavými prsty. Bramboroví herci mohou se třeba přetahovat o kus provazu, mohou se pouštět do řecko-římských zápasů, mohou držet v rukou knihu a číst v ní, mohou se škrábat za ušima, mohou si podepírat hlavu o prst, když přemýšlejí, mohou dělat kotrmelce a zkrátka skorem všechno to, co dělá živý skutečný člověk. Také můžeme rukou dobře naznačovat, jak přicházejí a odcházejí z jeviště jako po schodech atd. Když spadne herci hlavička do obecenstva, nemusí si z toho také nic dělat. Nahne se přes prkénko, poprosí někoho z posluchačů, aby mu ji podal, poděkuje, nasadí si ji na hlavu a hraje zase klidně dál.

Jeden člověk může současně hráti pouze s dvěma hlavičkami, navléknutými na rukou. Je-li však třeba, aby na jevišti byly současně tři nebo čtyři figurky, musí mu už někdo pomáhati.

O divadelní hry jistě není nouze. Můžete si však i sami skládat různé veselé výstupy. Přejeme vám k tomu mnoho zdaru a vašim bramborovým hercům ke hře mnoho úspěchu. *Frant. Kovařík.*

MEDZIŠKOLSKÉ DOPISOVANIE.

Dorast Č. kríža na mešt. škole na VRÚTKACH posiela Dorastu na škole v Milbanku (štát Južná Dakota vo Spojených štátoch severoamerických) veľmi úhľadné a pečlive sostavené album. Keď ho deti na Vrútkach pripravovaly, maly stále na mysli, aby si ich malí priatelia v Amerike mohli jasne predstaviť, aká krásna je ich slovenská vlasť. Preto zaradily do alba krásne a jasné fotografie mesta Vrútok i okolia, obrázky starých slovenských hradov na skalách, prosté cintoríny s drevenými vyrezávanými krížami, pamätné drevené kostolíky, nádherné Tatry so zasňaženými končiarmi a hôrnymi jazerámi, dedinky i samoty pod horámi i obrázky ľudu v národných krojoch. K tomu pripojily ešte fotografie vrútockého Dorastu pri robení lyží i pri iných prácach, kresbičky detí, ich rezby do linolea, ukázky slovenských výšiviek a niekoľko dopisov, v ktorých popisujú Vrútky i okolie, líčia krásy Slovenska a soznamujú americké deti so svojim školským životom. V úvod píšu:

Milé sestry Američanky,

ako osudom spiate, soznámily sme sa s Vami. V našom srdci prebudila sa prostá, detská láska. My sme vo Vás našly verné, oddané priateľky, pravé Američanky a myslím, že Vy v nás najdete podtatranské dievčatá, ktoré sú hodné svojho kraja. Myslíme na Vás mnoho, ale zvlášť vtedy, keď držíme Vaše milé album. Keď ho chytíme do ruky, zdá sa nám, že vrele tiskneme Vaše ruky, keď sa pozreme doňho, ako keby sme sa dívaly do Vašich tvár. A keď sa upreno dívame do Vašich milých tváričiek, zdá sa nám, že sa nám rty spájajú, prisahajú vernú oddanosť, priateľstvo a lásku. Tieto tri krásne kvety rastú s našou mladosťou. A keď dospejeme, kvety dozrú, a našou vôľou je, aby tieto plody sa roznášaly, aby pučaly a kvitly. Tieto tri kvety vkladáme do alba, ktoré Vám zasielame. Je tam daná celá láska, oddanosť a priateľstvo.

More voľno šumí, vlny sa bijú do skál. Je to Atlantický oceán, ktorý nás od Vás oddeluje. Cez more nemôžeme k Vám, dostaneme sa k Vám len myšlou, cez most, ktorý sme si uplietly z lásky k Vám. Za Váš album ďakujeme zo srdca. Ak pôjdeme na výlet na naše Vysoké Tatry, vystúpime na samý vrchol a odtial Vám pošleme pozdrav s vrelým bozkom.

Z. Fapšová, žiačka II. tr.

Dorost Čs. Č. k. v BYZHRADCI u Solnice posílá škole Abrahama Lincolna v Pasadeně v Kalifornii album, v němž seznamuje americké děti s krásami rodných Orlických hor a některých jiných krajů ČSR. K zásilce přiložil ukázku velmi zdařilých škrobových papírů a dopis, v němž píše:

Drazí přátelé v Americe!

Dne 30. dubna 1927 dostali jsme Vaše krásné album. Velice se nám líbilo, zvláště pomerančové stromy a vysoké vodopády. Tuze rádi pomeranče jíme a litujeme, že v naší republice nerostou. Líbí se nám též Vaše krásná škola a rozsáhlá hřiště. Naše škola je maličká, má jen jednu třídu a v ní 39 dětí. Hřiště nemáme, hrajeme si na trávníku v lese. Nejraději si hrajeme malým míčem hru na krále a žebráka. Napište nám, jak se hraje hra míčem do koše.

Škrobové papíry, které Vám posíláme, děláme takto: Uvařený vychladlý škrob obarvíme (inkoustem, tuší, vodovými barvami). Obarvený škrob roztíráme velikým štětcem po čistém papíru. Mokrý nátěr ozdobíme otisky gumového míče nebo po něm ťukáme štětcem, dřívkem, prstem a pod. Zkoušejte sami, vynalézejte a budete překvapeni výsledky své práce. Když papír uschne, balíme do něho své učebnice a knihy ze žákovské knihovny. Polepujeme jím též desky na sešity a knihy.

Posíláme Vám též album obrázků z naší republiky. Těšíme se zase na Váš dopis a tuze rádi bychom viděli Vaše kresby.

Srdečně Vás zdraví Vaši přátelé z Československa.

DORAST INDE.

LOTYŠSKO. Dorast Červeného kríža v Lotyšsku má na školách 13.000 členov. Zdá sa vám to iste málo, ale musíte myslieť na to, že táto malá zem nemá ani 2 celé miliony obyvateľov a že Dorast Červeného kríža bol tam založený len r. 1923. Lotyši sami sú spokojní so svojím Dorastom, lebo vidia, že čo rok vzrastá a že je jednou z najdôležitejších detských organizácií v zemi.

Činnosť Dorastu lotyšského Červeného kríža veľmi sa podobá vašej dorastovej práci. Jeho členovia dbajú na čistotu svojho vlastného tela, starajú sa o čistotu vo svojich triedach a pomáhajú chudobným priateľom. Z látok, ktoré im darovalo Ústredie Dorastu, ušili 800 oblekov pre chudobných žiakov, okrem toho tiež sami si zaopatrili látky, z ktorých tiež zhotovili šaty a prádlo. Na 15 školách dávali chudobným spolužiakom teplé jedlo; Ústredie Dorastu darovalo im k tomu kakao a oni sami zaopatrili mlieko a cukor. Práve tak starali sa tiež o deti ľudí, ktorí zahynuli pri ztroskotaní lode „Neibade“ v roku 1926. Usporia-

Australský Dorost z Viktorie na školní vyjížďce.

dali pre ne sbierku, ktorá vyniesla 50 libier (vyše 8000 Kč) a obdarovali ich na Vianoce šatámi, topánkami, cukrovím a hračkámi. V jednom meste sbieral Dorast peniaze pre chorého spolužiaka, ktorý potreboval liečby. Svojou sbierkou povzbudil k činu i dospelých, lebo keď sa o nej dozvedeli predstavení obce, začali sa sami zaujímať o nemocného chlapca a poslali ho na liečenie do nemocnice, kde sa jeho zdravie veľmi zlepšilo. Z ostatnej činnosti Dorastu lotyšského Červeného kríža zasluhuje pozornosti sadenie stromov, zavádzanie rádia do škôl a zhotovovanie rôznych predmetov pre loteriu Dorastu. Veľmi pekne sa tiež rozmáhalo dopisovanie s Dorastom Červeného kríža v iných zemiach a výmena darov. Od Dorastu Červeného kríža v Amerike dostal lotyšský Dorast 2000 krabičiek s darmi k Vianociam. Povzbudený týmto príkladom, pustil sa i lotyšský Dorast do práce a zhotovil 2500 krabičiek s hračkami, s lútkami v národných krojoch a s inými vecmi. 150 krabičiek poslal ako poďakovanie Dorastu Červeného kríža v Amerike a ostatné rozdal chudobným deťom v zemi.

MAĎARSKO. Keď Dorast Červeného kríža v Debrecíne spozoroval, že niektorí spolužiaci nemajú dosť zážívnej stravy a že hlavne nemajú mlieka, usniesol sa, že zakúpi kravu. Usporiadal najskôr 2 koncerty a z ich čistého príjmu kúpil kravu a teľa. Teľa potom predal a kravu sveril jednomu sedliakovi. Sedliak ju kŕmi a dojí a dostáva za to od Dorastu 2 litre mlieka denne. Okrem toho mu Dorast sľúbil druhé teľa. Členovia Dorastu chodia k sedliakovi každý deň, berú si od neho mlieko a dávajú ho potom najstarším spolužiakom v škole. Títo spolužiaci sú pravidelne vážení, aby sa zistilo, ako na nich pribúda. Ostatné deti majú z ich pribúdania radosť, menovite sa tešia tomu, že ich krava koná také dobré služby pre zdravie spolužiakov.

DOROST U NÁS.

I malý čin je víc než pouhé řeči.
Sv. Čech.

Děti na měšť. šk. v TŘEBÍVLICÍCH byly ve škole vyzvány, aby odpověděly na otázku, proč vstoupily do Dorostu Č. kříže. Žačka M. Wohlová napsala:

„Vždycky jsem měla soucit s ubohými dětmi a velice mě těšilo, když jsem jim mohla alespoň trochu udělat radost. Pamatuji se, že jsem jako tříleté dítě viděla vůz s malými cikáňaty a že jsem pak nedala pokoje a že mne naši museli každého dne k nim vésti a já jsem je podělovala chlebem. O tom, že Červený kříž ujímá se chudých nemocných dítek, měla jsem příležitost se přesvědčiti o prázdninách, když byla u nás kolonie Červeného kříže z Roudnice. Proto s povděkem vítali jsme vybídnutí našeho pana učitele, abychom utvořili Dorost Červeného Kříže. Raduji se, že rozmnožuji řady dětí, které chtějí, pokud jejich

schopnosti stačí, stírat slzy a rozjasňovat očka svých méně šťastných bratříčků a sestřiček."

Dorast pri št. učiteľskom ústave v SPIŠSKEJ NOVEJ VSI konal pravidelne mesačné schôdzky, na ktorých bola posudzovaná práca a stanovené nové úkoly, konané boly rozhovory v medziach dorasteneckého programu a pestovaná ušľachtilá zábava. V apríli vykonal 3 väčšie zdravotné a poučné vychádzky do okolia. Prichystal dar 100 sväzkovej krásnej, pevne a vkusne viazanej četby pre chudobnú dorastovú školu v okrese, ktorú určí okresný školský inšpektorát. Pre muzeum v Newarku zaslal liptovský vyrezávaný krčah (čŕpák) na žinčicu, 3 slovenské výšivky a trenčianské kraslice. Za dar a spomienku gréckemu Dorastu Č. kríža zaslal slovenské výšivky, krpce, oštiepok, albá, pohľadnice a fotografie. Okrem toho zaplnil význačne program vianočného stromu miestneho spolku Č. Č. k., slávnosti mieru, majálesu Č. k. a podnikol v sprievode svojich profesorov zájazd do Čiech a do Prahy, kde zaspieval pánu prezidentovi spišské pesničky, upravené pre mužský sbor profesorom Deršákom. Zakúpil tiež zubných past a kefiek za 442 Kč.

Veľmi starostlive pečoval Dorast pri št. reálnom gymnáziu v DOLNOM KUBÍNE o svoju sverenku, štátnu ľudovú školu v Bodinovej u Považskej Bystrice. Poslal jej veľmi ťažkú bedňu, v ktorej bolo vyše tristo kusov šatstva, prádla, školských potrieb, hračiek a pečiva.

Dorast Č. k. pri št. mešt. škole v TRENČÍNE spravil náradie pre bábkové divadlo. Dal si na ňom veľmi záležať a tak vzniklo náradie veľmi podarené. Teraz ho chce venovať niektorej chudobnej dorastovej škole.

Krásný a rychlý čin provedl Dorost Červ. kříže ve SKORONICÍCH na Moravě. Když se dozvěděl o hrozném požáru v Jasině na Podkarpatské Rusi, který zničil 30 domů, stodol a stájí a ožebračil mnoho ubohých lidí, začal hned sbírati pro postižené obilí, mouku, brambory, luštěniny, vejce i peníze a pak poslal všechno Dorostu na měšťanské škole v Jasině k rozdělení.

Také Dorost Červ. kříže v OBRATENI u Tábora udělal podobný skutek. Píše nám o tom: „Náš Dorost nezahálí. Dne 13. března konal oslavu 77. narozenin presidenta T. G. Masaryka, při níž vybral na vstupném Kč 100.—. V blízké vesnici byla nešťastná rodina postižena požárem, který zničil ubožákům vše. Ani dobytek, ani drůbež nebyli zachráněni. Dorost daroval výtěžek své slavnosti těmto ubohým. Chtěl tak naplniti slova našeho pana presidenta: „Milovati bližního jest milovati hned tebe, jejž znám, a vím, co tě tíží."

Dorost Č. K. v PRAZE-KRČI vzpomněl si sám na děti v Podkarpatské Rusi. Píše nám o tom: „Dorost Červeného kříže má úkol pomáhati svým bližním. Jak by bylo u nás krásně, kdybychom se měli všichni rádi a pomáhali si! Také my chceme činiti radost druhým. U nás v matičce Praze máme vše, ale dětem v Podkarpatské Rusi chybí mnohé a též školní potřeby. Proto jsme sebrali mezi sebou sešity, tužky, pera a j. a poslali jim s přáním, aby je dárek potěšil. Prosíme vás, abyste i vy si vzpomněli na ně podobným dárkem. Děti v Podkarpatské Rusi budou míti velikou radost a my s nimi.

Dorast pri rímskokatol. ľudovej škole maďarskej v ZETÉNI venoval sa záhradníctvu a pečovaniu o čistotu v škole. Staral sa tiež o dievča na pľúca slabé tým, že mu denne dával 2 až 3 vajíčka a jeden liter mlieka, kým sa neuzdravilo.

Dorost Čs. Č. kříže na obecné škole v TŘEBÍČI na Nových Dvorech poslal nám pěknou zprávu o přástkové hodince. Píše o ní toto: „V čítance pro 3. tř. obecných škol „Ráno" je několik článků od Boženy Němcové, vyňatých z „Babičky". Při probírání článků o přástkách „Na Starém bělidle" bylo třeba názoru-kolovratu. Obraz kolovratu se našel, ale děti si přály viděti skutečný kolovrátek. Třídní starosta Dorostu učinil návrh, aby se o to postaral Dorost Čs. Č. kříže. Děti znaly totiž přadlenu, která má kolovrat. I byla zvolena deputace Dorostu Čs. Č. kříže, jež šla a poprosila ji o jeho zapůjčení. Dobrosrdečná stařenka nejen slíbila, že kolovrat zapůjčí, ale domluvila se s dětmi, že do školy sama přijde a ukáže, jak se přede. S radostí vrátili se dorostoví zástupci a oznámili slečně třídní učitelce výsledek jednání. Hned byly konány přípravy pro přástkovou hodinku. To bylo shonu a práce! Pozván byl také Dorost ze 4. třídy a 3. třída I. dívčí školy z města. Radost zářila všem dětem z očí. Když babička přišla, uvedly ji děti do pracovny ručních prací a usadily ji na vyvýšený stupeň. Seděla jako na trůně. Svým způsobem prostě a srozumitelně vysvětlila přítomným dětem práci se lnem a dala se potom do předení. A její kolovrat se točil jako před dávnými časy v útulné světničce našich prababiček. Děti seděly ani nedutaly. Když se nasytily dívání, prohlížely si věci, zhotovené ze lněné příze. Po skončené hodince poděkovaly laskavé stařence-přadleně a vracely se opět do svých tříd."

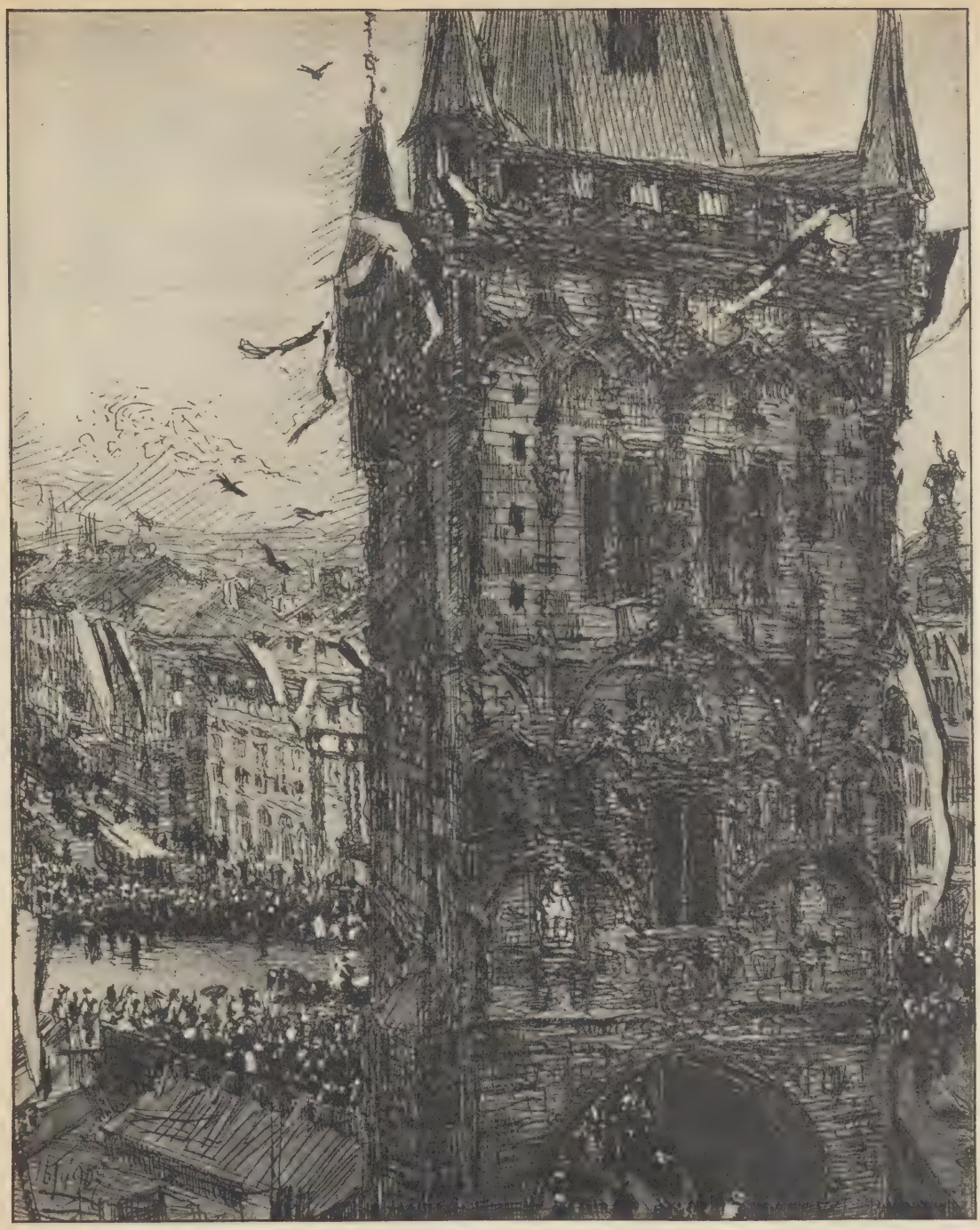

M. ŠVABINSKÝ: SLAVNOSTNÍ PRAHA

VŠICHNI SE POTĚŠILI.

V osmnáctém století žil ve Francii spisovatel jménem Didró, který jednou s přítelem kapitánem navštívil město Orleán. Vešli také do lazebníkova krámu, aby se dali oholit. Lazebníci při práci obyčejně vyprávěli, co se kde přihodilo, takže v těch dobách, kdy nebylo tištěných novin, byl každý lazebník živými novinami svého města. Mnozí lidé přicházeli k nim jen proto, aby se něco dověděli. Když Didró vstoupil k lazebníkovi, bylo tam živo. Lazebník zrovna vypravoval: „Znáte pana Lpeltiéra? Každé dítě z Orleánu ho zná, protože je hodný a laskavý člověk. Míval kdysi hodně peněz, ale rozdal je všechny mezi zdejší chudinu. Když mu nic nezbylo a chudáci stále podle starého zvyku se k němu obraceli s bědami, jal se choditi po bohatých lidech a vybírati na chudé. Nedávno také přišel do skladu bohatého kupce Olbertóta. Kupec mu zkrátka řekl, že nedá ničeho, a odešel do zadního pokoje. Lpéltié šel za ním a prosil znova. Kupec se rozhněval, že za ním jde až do pokoje, dal mu jednu pořádnou za ucho. Lpeltié přijal to klidně a povídá: „Dobrá, to bylo pro mne, a teď také dejte něco pro mé ubohé přátele!“

Všichni shromáždění v holičově krámě se rozhorlili hlučně na Olbertóta, jaký to hrubý a necitelný člověk. Kapitán zvolal: „Lpeltié byl hloupý, že to tak strpěl. Škoda, že jsem při tom nebyl s mečem, kramář by byl tuze rád, kdyby byl vyvázl jen s uťatýma ušima!“ „Výborně,“ chválili kapitána ostatní návštěvníci. „Jenže,“ pravil lazebník, „pak by to bylo nedopadlo tak, jak to dopadlo.“ „A jak?“ ptal se kapitán. „Nejlepší teprve přijde,“ řekl holič a pokračoval: „Kupec se zastyděl, že ublížil tomu hodnému člověku, a prosil ho snažně za odpuštění. Potom dal mu všecky peníze, které měl právě při sobě, a nebylo jich málo. Lpeltié odcházel velmi potěšen, ne proto, že dostal za ucho, kdopak je rád, když dostane pohlavek, ale že získal hezkých pár dukátů pro chudé.“

Touto příhodou všichni získali: Lpeltié měl radost, Olbertó dostal naučení, kapitán shledal, že způsob Lpeltiérův byl lepší než jeho, lazebník měl zajímavou povídku pro zákazníky, Didró pro čtenáře a chudým bylo pomoženo.

A já myslím, že taky vy, děvčata i chlapci, máte radost z téhle pěkné povídky.

F. J. Gould.

NEŽIVÍ PŘÁTELÉ.

Přítel — to je někdo, na koho se můžeme spoléhat ve všech trampotách, kdo má radost z našich radostí a pomáhá nám nést naše trampoty. Zavoláme na něho — on se nám poctivě podívá do očí, a už je nám i v nejhorší chvíli lépe.

Ale nemáme jen živé přátele a pomocníky v životě. Jen otevřeme oči z rána v posteli, už se hlásí: u naší postele leží bačkory nebo domácí střevíce. Nohy do nich samy vklouznou a vkročí za jejich pomoci do nového dne. Noční košile, z které vyskočíme, denní košile, která pěkně provětraná přilehne chladivě na naše tělo po umytí, umyvadlo, žínka, mýdlo, kartáček na zuby, všechno naše šatstvo,

náš hrneček na kávu, lžička, která v něm vesele cinkne — řada přátel, kteří jdou jeden za druhým, poslouží, ustoupí druh druhu a klidně čekají do druhého dne, aby přišli zas v tu chvíli, kdy jich právě potřebujeme. Vím jistě, že se jim stýská po nás, když na některého z nich zapomeneme — třeba kartáček na zuby! Nevyschne do večera na drn samým žalem nad naší zapomnětlivostí?

A nejmilejší přítel, který dokonce umí tiše, vesele hovořit: hodinky! Jsme hned radši na světě a máme o sobě mnohem větší mínění, tikají-li nám ve vestě nebo na ruce. Ale to je přítel, který chce, abychom se k němu velmi slušně chovali, má-li nám sloužit; nemá rád, díváme-li se mu často na kolečka.

Tihle naši neživí přátelé vlastně všichni chtějí, abychom se k nim chovali slušně. A jak také ne; dobří dělníci je všechny poctivě a často velmi těžce vyrobili z nejlepší hmoty. Abychom je měli, musili tatínek nebo maminka hodně pracovat. A ti přátelé mohou každý utrpět nějaký úraz: punčochu rozbijeme na koleně tuze snadno, to víme každý. Lžička se zlomí, mícháme-li jí něco jiného než kávu nebo polévku. Hrneček se rozbije, nestojí-li na stole klidně. Tužka se poláme, upadne-li nám, rozlepí se, namočíme-li ji do vody místo nějakého kolíku.

A pak je z toho dobrého přítele, který dal tolik práce, než se dostal do našich nemotorných a neuctivých rukou, buď hanebný hadr, nebo střep, nebo dvě žalostná dřívka — smutný svědek toho, že si neumíme vážit dobrého přítele, který nám nijak neublížil a byl jen ochoten nám sloužit až do konce svého života.

Až do konce svého života... Hleďme! Neživé věci že mají život? To bych řekla! Cožpak se nenarodily prací zručných rukou a neumírají buď opotřebováním anebo zlovolností nějakého kazisvěta? A nežijí s námi den za dnem, když se jako mýdlo vesele hýbají v namočených rukou, nebo okno, které se rozletí jako náruč, aby pro nás zvenčí nachytalo co nejvíc čerstvého vzduchu a hodilo jej na nás docela bujně se závanem větru až do posledního kouta našeho bytu? A to že není život, když hodiny tikají a tikají, měří pro nás pro všechny čas a minuty a usmívají se na nás číselníkem, dokud jim to denní světlo dovolí? Že se neusmívají? Jen se jim zadívejte do obličeje! A kdo se neusmívá, že nežije? A neusmívají se hrnečky na polici? Neusmívají se vyčištěné střevíce? Umíme-li se my usmívat na tyhle své neživé přátele, oživnou a usmívají se také všichni.

A skoro, skoro bych řekla, že mají i duši. Takový krásný starý hrneček nebo malovaný talířek po prababičce, který už babička opatrovala, aby ho zanechala mamince, a na který maminka hledívá s dojetím — na tom jako by bylo zůstalo kus duše všech těch, které jej opatrovaly a schovávaly jako milého přítele. A ty hodiny? Jak by tam uvnitř někde mezi jejich kolečky uvízlo trochu radostí všech, kteří podle nich měřili svoje dny. Jen je poslouchejte, když náhodou v noci nespíte. Tikají, tikají, ale věru že to není jenom jejich řeč... Jak říká Neruda: „Ty naše hodiny jsou jako z rodiny.“ A když tedy tihle neživí přátelé žijí, jak je nemít rád a jak si jich nevážit? A jak se nestarat, aby žili hodně, hodně dlouho a za naší pomoci vykonali všechnu práci, pro kterou byli vytvořeni?

Buďte zdrávi, neživí přátelé! Máme vás rádi a vážíme si vás. *Lila Bubelová.*

PO DOBRÉM.

Slunný jarní den je jako dítě. Směje se na každého. Ráno, jen se probudí, vyběhne zpoza Kozákova. Je pusto ještě, lidé dosud spí — ale je slavnostně. Protože lesy se budí z kotoučů modravých par, třešně a hrušně svítí bělostným bohatstvím květů, břízy a modříny, habry a lípy zelenají se hebkým rašícím listím.

S těmi se bílý den pozdravuje nejdříve.

Pak jdou do práce lidé. Jsou pomrační a nemluvní. Neusmívají se vstříc zarudlému slunci. Nevidí ho snad ani. Jsou i té chvíle myšlenkami už na místech: v cihelnách, na silnicích, v lomech. Nemají radosti ze slunného dne.

Po mužích jdou ženy. Motyky a rýče na ramenou. Pospíchají. Doma musily ještě připravit nejnutnější, teď nakvap běží po práci do lesa a na pole. Ani jim nezbývá času potěšit se s jarním dnem. Leda že šátek hlouběji stáhnou do očí a posteskou si: Zas už připražuje od samého rána. Potom děti. Uzlíky na zádech, trousí se v hloučcích do školy. Mají času ještě dost, skotačí po skaličkách, jukají na slunečko, které se prosmykuje jasnými paprsky mezi kmeny borovic a tančí mihotavými skvrnečkami po zelených mešich.

Děti a slunečko se mají rády.

Ale když shlídnou dole u silnice pod štěpem Jozku, nechají slunečko slunečkem a hrr — dolů svahem k němu.

Jozka je takový ubožák. V létě bos, v látaných kalhotách, v chatrné haleně, v zimě jen dřeváky mu přidají. Modré, bezradostné oči, široká ústa se silnými, zdravými zuby. Je blbý.

Děti rády dorážejí na Jozku.

Jozko! Klobouk dolů! Ukaž zuby! Vyskoč!

Jozka neví, kterému přání dřív vyhovět a ani všechno nechápe. I štuchanec nejeden dostane od dětí. Nemá jich rád. Ale neví, kterak jim uniknout. Nepřipadne mu, že by se mohl schovat za chalupu a nechat děti přejít; sedává každé ráno pod štěpem a vyhlíží, až se naň sesypou malí trapiči.

Babička z chaloupky za potokem denně se dívá na dětské výpady na Jozku. Dávno už ví, že domlouvat dětem je marno. Hubovat ještě hůř. To jak když polínka na oheň přikládáš.

Ostatně: od dospělých nic dobrého nevidí. Výrostek jde, zahlídne Jozku. A hned: Jozko, pojď si zakouřit! Posadí se s ním do příkopu, zapálí cigaretu a učí ho kouřit.

Chudák Jozka! Polyká čpavý kouř, kašle, zalyká se. Mladík se směje: Vida, ani kouřit se nenaučí, nešika! a zanechá Jozku, lapajícího po vzduchu, v příkopě. Hodí-li se k tomu děti — a kdepak nejsou děti? — je švanda ještě větší.

Babička vidí ta příkoří denně — celá ves se Jozkovi posmívá. Ale nejvíc ji to mrzí na děti. A neví, jak na ně.

Odpoledne je ještě příjemnější rána. Protože se neučí. Je volno. A proto je všude křiku a výskotu, až se lesy kolem rozléhá. Na paloučku za potokem je jako

JAR. ČERMÁK: SLEPÝ GUSLAR

v úle. Jsou tam děti s housaty a s kačenami. Na sluníčku. Babička se vybelhá ze své chaloupky a také na palouček. Tam sluníčko nějak svítí, tam si pěkně nahřeje své staré kosti.

Jak se ukáže na paloučku babička, ó jé, to je teprv! Všechny kačeny a všechna housata jí zbudou na starost — dětí bůhví kde je konec. Až když se dost a dost naskotačí, shluknou se kolem ní. Babička umí vyprávět. Tehdy je ticho, že je slyšet každou vlnku v potoce.

Ani se nedá dlouho prosit a začíná. Vypráví pohádku — nepohádku: o ubohém chlapci, jenž se narodil chudým lidem v cihelně, nechtěn a nevolán.

Kam tě k nám, kluku, kozel rohatej zanes — přivítala ho na svět maminka.

Neměl se dobře u těch lidí, pro bídu nebylo kdy na něho. A protože přepili více pálenky než přejedli chleba, i synečkovi v peřince dávali. Pravda, ušklíbal se a vrněl, nechutnalo mu, ale zato dal pak pokoj, kolik hodin spal jako zabitý.

A potom, zatím co jiné děti rostly, běhaly, mluvily a skotačily, on sedal opřen o zápraží. Ani neběhal ani nemluvil. Sotva také rostl. Školního prahu nikdy nepřekročil — nevěděl, co je to vzíti do ruky krásnou knihu a číst si v ní. Takový to byl ubohý chlapec, nikdo k němu nepromluvil vlídného slova, nikdo se naň neusmál, nikdo ho nepohladil. Jen tak se vláčel pustým životem, jeho neštěstí pro smích bylo lidem — ani když umřel, nikdo naň slovem nevzpomenul, nikdo nezaplakal...

Babička do srdcí dětem mluvila, poslouchaly bez dechu. A pak rukama objala kolena, hlavu složila do klína a odpočívala. Když pak ji pozdvihla, spatřila dole v úvoze Jozku.

I povídá: Hleďme, támhle jde *náš* Jozka. Schválně dala důraz na slůvko „náš" a vstala a cupitala do chaloupky. Když zase vyšla, viděly děti, jak mu jde v ústrety s krajícem chleba. Možná, že to byla její večeře —

A ráno: Zase svítilo sluníčko za borovým lesíkem, zase zpíval skřivan nad žitným polem a děti šly do školy. Horem po skaličkách i spodem po silnici. Zase se honily za slunečními skvrnkami, až shlídly Jozku na obvyklém místě pod štěpem. Tož dolů k němu, přes kameny a pařezy, honem!

A: Jozko! Klobouk dolů!

A na div: padají do něho černé vdolky, placky, krajíčky suchého chleba — naše děti nemívají často pomazánky. I vzácné již scvrklé jablíčko se skulí do klobouku. Honzík, který ani krajíčku nemá, skočí do příkopu. Chlapci se za ním dívají napiatě — jestli se opováží —

Ale on utrhl zafialovělou řeřišnici, tu, která se mu zdála nejkrásnější, a zatknul ji za knoflík Jozkovy haleny. A divoká Andula ho pohladila po tváři a řekla mu měkce: Najez se, Jozko.

Potom pospíchají kamenitou stezičkou do kopečka ke škole. Ohlížejí se a zubí se na Jozku. A ten stojí jako vbit do země pod štěpem, zdivené oči upřeny za vzdalujícími se dětmi, klobouk s nadílkou ve svislých, bezradných rukou. Snad mu té chvíle vypadne. Co si asi myslí? Bůhví — *M. Hovorková.*

SLYŠEL JSEM, VIDĚL JSEM.

Pro tříhlasý sbor zharmonisoval Karel Konvalinka.

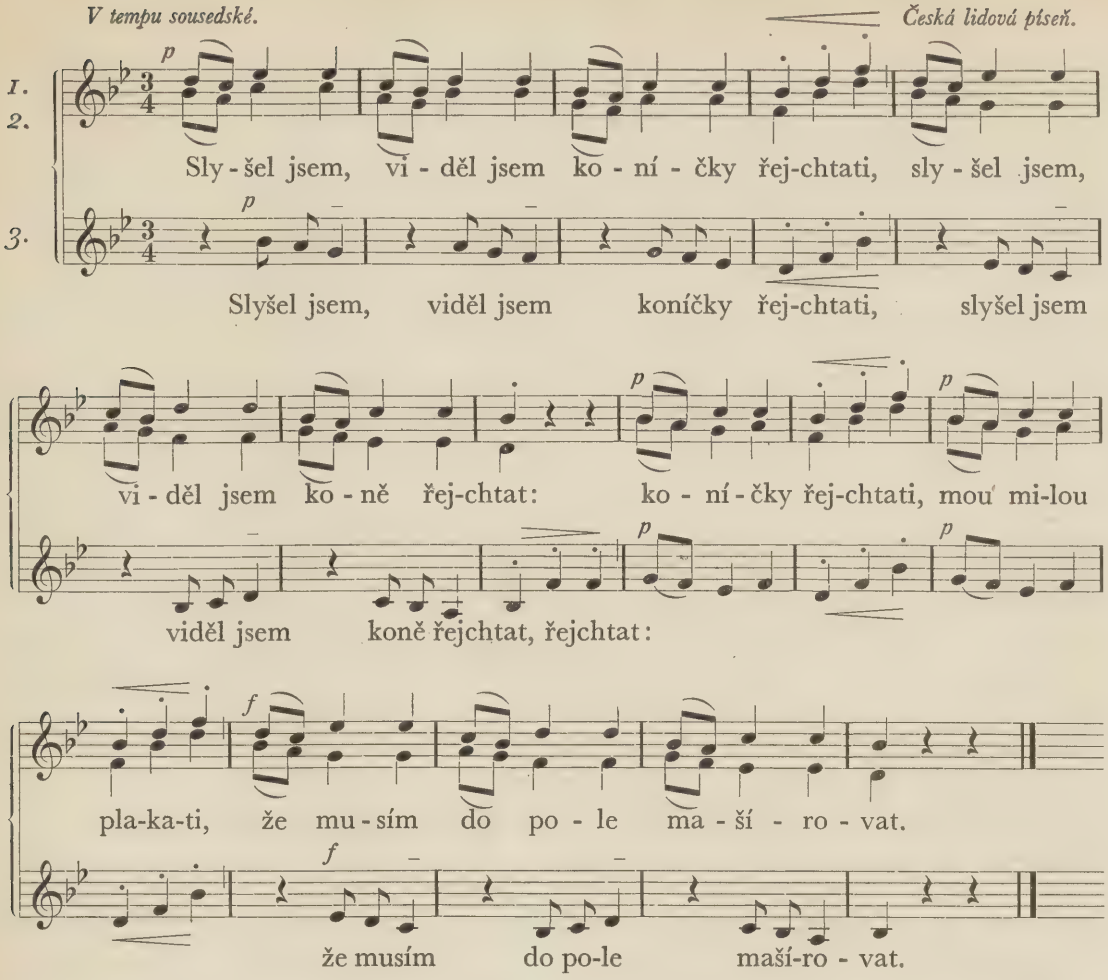

Po druhé opakuje se sbor na slabiky la-la-la rychleji, a může být od počátku vyřešen s taneč. pohyby.

RANNÍ ČTVRTHODINKA PRO ZDRAVÍ.

1. Ve stoji spatném, skrčit upažmo: V taktu napínat paže stranou, vzhůru, dolů, vzad (viz ke každému cvičení obrázek na str. 32).

2. Ve stoji spatném, ruce v bok: Kroužit trupem celým kruhem předklonem, úklonem vlevo, záklonem, úklonem vpravo. Podobně obráceným směrem. Hlava stále v prodloužení trupu, jenž opisuje plášť kužele (trychtýře).

3. Ve stoji spatném, ruce v bok: Střídat podřep (dřep) a vztyk. Zrychlovaně.

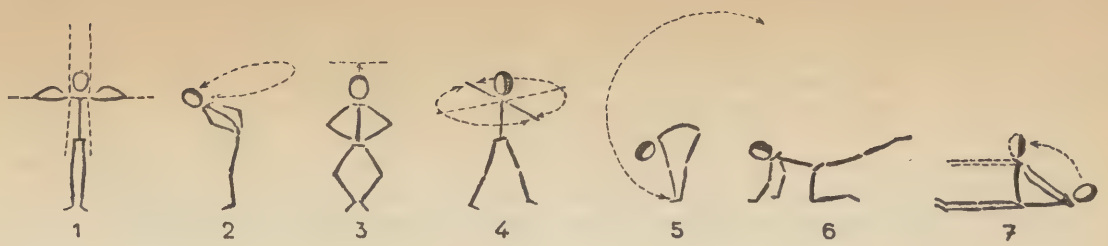

4. Stoj rozkročný stranou s chodidly rovnoběžně postavenými, upažit: Otáčení trupu i s pažemi, jak nejvíce můžeme, střídavě vpravo, vlevo.

5. Stoj spatný, vzpažit co nejvýše: Pomalu se předkláníme tak hluboko, až se prsty rukou dotknou špiček nohou nebo země; kolena stále napjata; opakovaně.

6. V kleku na obou kolenou opřeme se oběma rukama vpředu: Zanožovat střídavě pravou a levou nohou.

7. V lehu na zádech s rukama podle těla: Předpažením do sedu bez pomoci rukou, opakovaně.

Následují *dechová cvičení* (vdech nosem — „čicháme", vydech ústy — „foukáme"):

8. Stoj mírně rozkročný, paže skrčit zapažmo, lokte pokud možno tisknout vzadu k sobě. Vdech při vzpažení, výdech při skrčení.

9. Postoj spatný, váha těla na špičkách, paže skrčeny upažmo: Spojíme obě ruce v týle za hlavou, avšak tak, aby se týla nedotkly a současně tlačíme lokte vzad s hlubokým vdechem; při návratu do základní polohy výdech.

10. Postoj spatný, upažit pokud možno nejdále vzad, poloha páková: Vdechnout nosem a zvolna předpažit dovnitř až na dotyk dlaněma, zadržet dech a tisknout dlaně úsilně k sobě. Výdech a návrat v základní postoj. Po stisku dlaní přenésti váhu těla vzad, při návratu vpřed.

11. Postoj spatný, připažit dovnitř dlaněmi k sobě: Vdechnout zhluboka se vzpažením spojených paží co možná nazad a se záklonem hlavy; zpět s výdechem.

12. Postoj spatný, paže skrčeny upažmo, pěstě zavřeny a o sebe opřeny spočívají na hrudní kosti, lokte zvednuty ve výši ramene: Vdechneme zhluboka a šineme úsilovně lokte vzad do skrčení zapažmo, stále ve vodorovné poloze, s přenesením váhy těla vpřed.

13. Postoj: leh vzadu, vzpažit, hřbety rukou opřeny o zem. Mrštíme prudce pažemi vpřed, zvedneme trup do sedu v předklonu a položíme prsty na nárty. Návrat děje se volně a zlehka, mírně se zaklánějíce, rukama nejprve lehce smýkneme po stehnech, načež vdechneme zhluboka a předpažením vracíme se v základní položení.

Dr. A. Ripková.

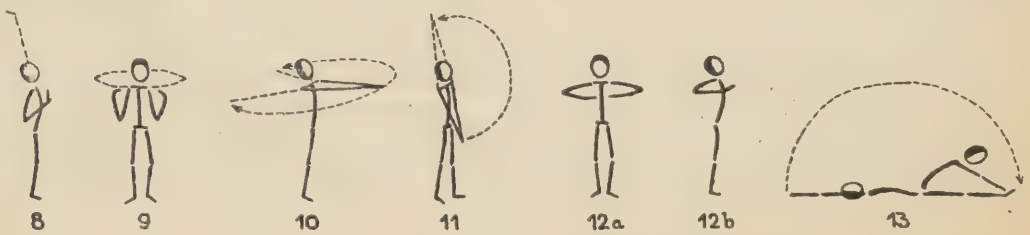

vším je to proměnný kondensátor „Micro KNN", který nahrazuje drahé otočné kondensátory a má i s lepšími druhy shodnou křivku kapacitní s nejvyšší kapacitou až 800 *cm*. Za druhé je to vzduchový kondensátor KNN s namontovaným paralelním odporem, který ušetří zvláštní montáž odporu. Součástky potřebné k sestavení uvádíme i s běžnými cenami:

Černá eleg. skříňka tvrdá	Kč 46.—
Ebonitová deska	Kč 18.—
Kondensátor Micro KNN	Kč 31.—
Variokopler kulovitý	Kč 30.—
Dva knoflíky k nim	Kč 18.40
Reostat se stupnicí nejlepší	Kč 21.—
Spodek pod lampu	Kč 4.90
Vzduchový kondensátor KNN .	Kč 25.50
Fix. kondensátor 1000 cm	Kč 8.50
Svorky a zdířky	Kč 11.60
Cena všech součástek	Kč 214.90

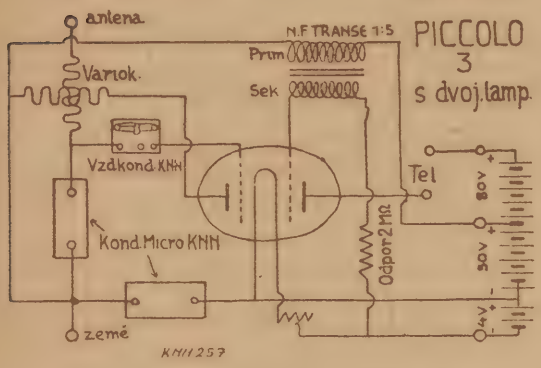

Ceny pro provedení s dvojitou lampou jsou o toto vyšší:

Kondensátor Micro místo ob.	Kč 29.30
Spodek pro lampu Pentatron místo obyč. dražší o	Kč 14.10
Transformátor KNN 1:5	Kč 85.—
Silitový odpor	Kč 3.—
1 zdířka	Kč —.80
K tomu cena jednolampovky .	Kč 214.90
Cena všech součástek	Kč 347.10

Kdyby naši čtenáři nedostali uvedené součástky v uvedených cenách u místních obchodníků, uvoluje se prodejní oddělení KNN v Uhlířských Janovicích zasílati je přímo poštou, při čemž jednotlivým sdružením Dorostu i jejich členům je ochotno poskytovati přiměřené splátky pod zárukou pp. učitelů.

Stanice „Piccolo 3" má konečně ještě jednu pozoruhodnou výhodu. Lze ji velmi lehce doplniti na stanici, odlaďující silný vysílač místní, takže na př. i na Vinohradech možno s ní poslouchati při pražském vysílání cizinu. Tuto úpravu uvedeme v některém příštím čísle.

Kdo se odvolá na tento článek, tomu podá redakce KNN v Uhlířských Janovicích všecka vysvětlení a poskytne porady za pouhý režijní poplatek 3 Kč ve známkách.

Bude nás těšiti, když čtenáři nám sdělí svoje zkušenosti získané se stanicí, po případě pošlou fotografie a zprávy, co všechno zachytili. *R. F.*

DOROST U NÁS.

Od Dorostu Čs. Červ. kříže ve SKORONICÍCH u Kyjova na Moravě dostali jsme tuto zprávu:

„Dorost Čs. Červeného kříže ustaven byl v naší třídě v měsíci říjnu minulého roku. Hned na začátku určili jsme si heslo „Čistotou ke zdraví". Tehdy učili jsme se v občanské nauce, že o zdravotnictví v obci stará se zdravotní komise. Zvolili jsme si tedy též takovou zdravotní pětičlennou komisi, jež by se starala o pořádek a čistotu ve třídě i u žáků. Každého dne před vyučováním dva ustanovení žáci dohlížejí u vchodu do školy na čištění obuvi, aby se prach a bláto nenosily do budovy. Přede dveřmi třídy prohlížejí dva členové zdravotní komise, mají-li přicházející žáci vyleštěné boty, čisté šaty, umyté ruce, krk, obličej a učesané vlasy. Kdo není v pořádku, nesmí do třídy. Každý týden dva noví pořadatelé starají se o pořádek ve třídě. Připravují čistou vodu, vyprašují hadry, utírají prach s nábytku a oken, utírají tabule a větrají. Tak máme v naší třídě stále pořádek a čistotu. Hned po přihlášce dali jsme se s chutí do práce i mimo školu. Chtěli jsme oslaviti „Den Svobody". Na ten den uspořádali jsme spolu s ostatními žáky besedu pro naše občany. Na pořadu byly básně, zpěvy, články z našich čítanek, národní tance a na konec sehráli jsme kus „Den Svobody", hru o jednom jednání. Všem se naše beseda líbila. Čistý výnos byl uschován na školní výlet a něco věnováno na školní pomůcky. — V neděli 20. března sehráli jsme divadelní kus „Dvě Maričky". Hráli jsme dvakrát. Odpoledne pro děti, večer pro dospělé. Hra se nám zdařila, velice se líbila. Z výtěžku zařídíme si školní lékárničku a zbytek věnujeme na školní výlet. Chceme se podívati až do Beskyd."

Dorost Červ. kříže na měšť. škole v II. B v ROKYCANECH pořádal divadlo „Dvě Maričky", které si velmi pečlivě připravil. Vydal pro ně také ma-

KAPESNÍ KALENDÁŘ ČS. ČERVENÉHO KŘÍŽE
S ATLASEM NA ROK 1928

již vyšel. Obsahuje kalendarium, zápisník, přehlednou statistiku o celém světě, a poněvadž je určen pro jubilejní rok 1928, i velmi podrobnou statistiku o Československé republice a článek o historickém vývoji našeho státu. Ke kalendáři je připojeno *26 barevných map*. Jsou to mapy všech zemědílů, mapy všech států evropských, podrobné mapy ČSR., a 2 mapky hvězdné oblohy. Ústředí Dorostu Červeného kříže zakoupilo určitý počet kalendářů pro své členy a přenechá je za subskripční cenu po 12 Kč dorostovým školám, které si je objednají a zaplatí nejdéle do 31. října 1927. Po této lhůtě bude státi kalendář 24 Kč.

lovanou pozvánku, na níž se zvali hosté k návštěvě divadla vtipnými veršíčky, které si děti samy složily. Výtěžek z divadla věnoval Dorost chudým žákyním na školní výlet, neboť chtěl, aby nikdo nezůstal doma.

Dorast pri ev. a. v. ľudovej škole v TRNAVE naložil zaujímavým spôsobom s darčekom gréckeho Dorastu Červeného kríža. Z hrozienok dostalo každé dieťa po niekoľko zrniek a zbytok na návrh jedného člena sa vylosoval. Za takto obsiahnuté peniaze objednal Dorast zubné kefky a pasty, ktoré sa rozdaly medzi nemajetných členov. Gréckemu Dorastu zaslal niekoľko pohladníc a 4 pásiky slovenských výšivkových vzoriek.

KALENDÁŘ PRO SBÍRÁNÍ LÉČIVÝCH ROSTLIN: ŘÍJEN.

Stonky potměchuťové.

Plody jalovcové, řešetlákové.

Kořen arniky, čekanky, kapradě samce, babího hněvu, kostivalu lékařského, bedrníku, pampelišky.

Oplodí šípkové, ořechu vlašského.

Oddenek puškvorce.

Semeno turkové, kdoulové, šípkové, slunečnicové, koňské kaštany, žaludy.

Předplatili jste si již nový ročník Knihovničky Lípy?

Ročně vyjde 5 úhledných knížek o více než 360 stranách poutavé četby za pouhých Kč 7·— předplatného i s poštovným. — Loni vyšlo a je dosud na skladě:

1. *K. Ewald: Dvounožec.* Povídka ze života prvních lidí. Kč · 50.
2. *Dvě Maričky.* Původní dětská veselohra. Již II. vydání! Kč 1·50.
3. *Multatuli: O věrné lásce Saidjaha a Adindy.* Rozebráno.
4. *Mamin-Sibirjak: Malinové hory.* Ze života uralských zálesáků. Kč 1·50.
5. *F. Krch: Veselé cviky a hříčky pro děti.* 260 tělocvičných žertů. Kč 2·—.

V letošním ročníku právě vyšlo:

E. Thompson Seton: POVÍDKY O ZVÍŘATECH.

Napínavé povídky velkého znatele zvířat. Kč 1·80.

Jako 2. svazeček právě se tiskne a vyjde s listopadovým číslem „Lípy“:

Ch. Kingsley: Báje o Perseovi. Mocně výchovná báje o řeckém hrdinovi. Kč 1·80.

Pro další svazečky — celkem jich vyjde letos zase pět — připraveny: F. Krch: Říkadla a písně s pohybem, povídky Vojty Beneše, Karla Sellnera, Lily Bubelové, K. Ewalda, D. N. Mamina-Sibirjaka, sbírka písní, dětské divadélko, sbírka původních her, knížka ručních prací, knížka přírodovědeckých pokusů, knížka pro zasmání, knížka pozorování přírody od M. Seiferta, o životě rostlin od Jar. Naumana a j. Všech 5 knížek v předplacení na celý ročník i s poštovným stojí Kč 7·—. Jednotlivě budou dražší.

Dorostový odbor Čs. Červeného kříže, Praha, Neklanova čís. 34.

Používání nov. známky pov. výn. řed. pošt a tel. č. 177.182-VI-25.

LÍPA

Listopad 1927

3

OBRÁZKOVÝ MĚSÍČNÍK DOROSTU
ČESKOSLOV. ČERVENÉHO KŘÍŽE

Kč 1·50

LÍPA MĚSÍČNÍK DOROSTU ČESKOSLOV. ČERVENÉHO KŘÍŽE, ROČ. VIII. — VYCHÁZÍ KAŽDÉHO 1. V MĚSÍCI KROMĚ ČERVENCE A SRPNA S PŘÍLOHOU „RADOST". S REDAKČNÍM KRUHEM VEDE A ODPOVÍDÁ A. KOVÁŘÍKOVÁ. — REDAKCE: PRAHA VI., NEKLANOVA 34. — PŘEDPLÁCÍ SE: NA „LÍPU" Kč 15·— ROČNĚ, Kč 7·50 POLOLETNĚ, NA „RADOST" Kč 7·— ROČNĚ, Kč 3·50 POLOLETNĚ. — MAJITEL A VYDAVATEL ČSL. Č. KŘÍŽ, PRAHA VI. — TISKNE „LIDOVÁ KNIHTISKÁRNA" PRAHA II., HYBERNSKÁ UL. Č. 7.

INDIÁNSKÝ DRAK.

Také indiánské děti se bavily pouštěním draků. A ježto jejich drak doletuje ohromných výšek, až 1 km vysoko — chci vám povědět, jak se dělá.

Indiánský drak je drak malý a velmi jednoduchý. Opatři si lehkou bambusovou tyčku 53 cm dlouhou, půl cm širokou a jednu třetinu cm tlustou. Jestliže si ji sám vyštípáváš z bambusové hole, dej pozor, abys neodřezal více než je třeba z hladkého povrchu hole, neboť by tím ztrácela tyčinka na pružnosti. Oblouk se udělá podobným způsobem, avšak zúží se na jednu třetinu cm. Uprostřed může býti trochu silnější, ke koncům se tenčí. Délka jeho se zkusmo zjistí, na 53 cm dlouhou páteř bude asi 56 cm. Kryt — z nejlehčího papíru — jest čtverec, jemuž daná páteřní tyčka jest úhlopříčnou. Ocas se udělá krátký, srdcovitý, z tuhého papíru, velikosti dle obrázku.

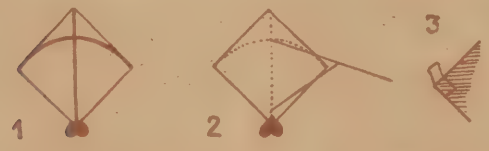

Drak se slepí takto: Čtverec plátna nebo papíru (přesně jej vyřízni, neboť nic se nezakládá) polož na stůl a namazav lesklou stranu bambusové páteřní tyčky klihem (dobrým), přilož ji úhlopříčnou přes papír, aby se přilepila. Na každém rohu po straně pak přilep proužky naklíženého papíru (č. 3 na obrázku) a podobné delší proužky na koncích tyčky. Polož jeden konec tenkého bambusového oblouku těsně na jeden roh postranní a přelep jej proužkem. Dej na něj závaží nebo jej přidrž — a ohni tyčku do oblouku, až druhý konec přilehne na druhý postranní roh. Zase přilep a nepusť, dokud vše není suché. Tento oblouk bude úplně napínat papír, takže zůstane pěkně plochý. Ocas se přilepuje na vnější plochu krytu a na zadní straně přes páteř se proužkem ještě přilepí, aby držel.

Zdar závisí na správném umístění šňůry. Vezmi pevný provázek asi metr (90 cm) dlouhý a upevni jeden konec tam, kde se kříží bambusové tyčky a druhý na 5 cm daleko od ocasu. Za tuto kličku uchop draka a sesmekni prst po ní, až drak visí šikmo dolů. To je místo, kde se připevní dlouhý provázek. Křídla musejí být v rovnováze, nejsou-li, vyrovnej je přilepením malých proužků papíru.

Není, když ses dočkal větru, ať kamarád vezme draka a nataženou paží jej vrhne do vzduchu. Pomalu popouštěj provaz, zadržuje občas, aby drak stoupal. Padá-li, není dobře rovnovážný. Musíš opravit připojení provazu ke kličce. Jest si počínati velmi opatrně.

Miloš Seifert.

NABÍDKA.

Dorost Č. K. v PODOLÍ na Moravě chce darovati některé chudší škole vyřazené Jursovy čítanky II. díl, Glosovy čítanky a Kozák-Ročkovy Početnice IV. díl pro 6., 7. a 8. školní rok. Přihlaste se o ně přímo u tohoto Dorostu!

*

Levné rybízové keříky. V 1. čísle „Lípy" doporučuje se v článku o dětském zahradničení pěstovati v dorostových zahrádkách bobuloviny. Náš Dorost při ob. jednotř. škole v KOMÁROVĚ, p. Soběslav, činí tak již po tři roky a má ve své zahrádce mnoho pěkných keříků rybízu. Budou-li si některé dorostové školy chtíti opatřiti levné rybízové keříky, jsme jim ochotni je poslati pouze za malou náhradu. Naši členové jsou většinou chudí, chceme jim z výnosu naší zahrádky hraditi členské příspěvky, udělati jim vánoční nadílku a uhraditi si značné výlohy s udržováním dorostové zahrádky, hnojením, kupováním semen a sazenic.

Čítali bychom tedy jen 80 haléřů za keřík, ale poštovné bychom při tak nízké ceně připočetli (3 až 6 Kč podle váhy).

Obal bychom obstarali zdarma.

Rybízy jest nejlépe sázeti na podzim, protože se přes zimu silně zakoření a krásně rostou. Půdu je třeba před sázením dobře pohnojiti a výhonky keříků zkrátiti aspoň o polovinu.

W. CRANE: ROČNÍ ČASY

SÁZKA PANNY SE SLUNCEM.

Helka, panna vyhlášená,
po vší zemi vychválená
se sluncem se založila,
vsadila se rukou dáním
s junem jarým Sluncevičem,
který z obou dříve vstane,
zdali panna, nebo slunce.

Panna dřív se probudila,
vstala ranněji než slunce,
dříve z lůžka vyskočila
než jun jarý, než syn Slunce.

Umyla si jasné oči,
vykasala bílé ruce,
odsunula desku peci,
otevřela peci nístěj,
vyhrabala suchou pražmu,
na měděnou vmetla mísu,
do sklepa šla kamenného,
do stoupy ji nasypala,
v stoupě vodou pokropila,
krup z ní bílých nakrupila,
po slunci se podívala.
Kdepak slunce! Ještě spalo,
hlavy z lože nezdvíhalo.

Panna vešla do sednice,
přinesla pět věder vody,
šest okovů nanosila,
všecko cídila a myla,
myla podlahu i lavy,
myla, až se všecko skvělo.
Potom vyšla na zápraží,
po slunci se ohlížela.
Kdepak slunce! Ještě spalo,
na loži se prostíralo,
ještě Sluncevič si hověl,
zdravě spal, se protahoval,
ani nohám nestačilo
červánkové pokryvadlo,
a zpod něho vyhlédaly.

Vrátila se do sednice,
ovci sňala bílé rouno,
vlnu v tenké niti spředla,
namotala motovidlem,
po hambálku rozvěsila,
potom vyšla na zápraží,
po slunci se ohlížela.

Slunce právě vyskočilo,
pyšně sobě vykročilo.

Překlad Josefa Holečka.

Z finské lidové poesie.

PRVNÍ HON.

Když se Pavlík probudil, první jeho myšlenkou byla ručnice. Měl dávno přislíbenu ručnici od strýce Antonína, a dnes mu bylo právě čtrnáct let a... Pavlík zdvihl hlavu a ztrnul radostí: na stěně nad jeho postelí visela novoučká, belgická dvouhlavňová ručnice.

„Ručnice... urá! Bravo, strejčínku, strejčíčku, strejčínečku!“

Pavlík udělal po světnici několik tak podivuhodných přemetů, že by mu byl záviděl kterýkoli akrobat. Ale potom ještě včas si vzpomněl, že již je zcela veliký, veliký. S jakou opatrností sňal ručnici se stěny, jak pozorně ji prohlédl, a nejen prohlédl, ale i přičichl k ní a lízl ji. Toto tiché zaměstnání bylo přerušeno opatrným hlasem za dveřmi: „Pavlíku, tys už vstal?“

To se ptala sestra Tátočka, velmi milé děvče dvanácti let. Pavlík si teď teprve uvědomil, že není ještě oblečen, a i s ručnicí zmizel pod pokrývkou.

„Já budu hned, Tátočko...“

U dveří bylo slyšet šuškání, tajený smích a dupot dětských nohou. Patrně nepřišla Tátočka sama, ale v průvodu Káti, Níny, Lělji a malinkého Pěti. Táhla je do Pavlíkova pokoje nepřekonatelná dětská zvědavost — všichni věděli, že strýc Antonín daroval Pavlíkovi ručnici, a prahli viděti nebezpečný dar.

„Pavlíku, oblékej se rychle... Přišli jsme ti přát.“

„I já psát,“ vynikal hlas Pěťův. „Celstva!...“

Taková dotěrná zvědavost zchladila trochu oslavence, a on schoval ručnici pod pohovku. Ty hloupé děti ještě něco zlámou.

„No tak, co chcete?“ ptal se Pavlík dosti nevlídně, když se oblékl a dal postel do pořádku.

Děti se nahrnuly celou tlupou do Pavlíkova pokoje a začaly každé svým způsobem přát. Tátočka mu vyšila pásku na ručnici. Káťa a Nínočka mu přinesly sbírku broučků, kterou již z jara sebraly, a Lělja s Pěťou věnovali celý obraz, na kterém šel Pavlík s ručnicí a psem Karmenou. Co do umělecké ceny, ponechával obraz mnohé přání nesplněné, ale zato se umělci velice přičinili — ručnice vypadla dvakrát větší než bylo třeba, jedna noha Pavlíkova byla kratší, a druhá jako by vyvrtnutá, Karmen se podobala dřevěnému koníčku, a k dovršení všeho letěla po obloze slípka, připomínající psa. Ostatně byli umělci tak svědomití, že si nepřáli uváděti „oslavence“ v omyl, a napsali pod každým nákresem, co opravdu znamená. Dokonce i náboj byl namalován s podpisem „nápoj“.

Pavlík přišel trochu do rozpaků při pohledu na tyto výrazy všeobecné pozornosti a nevěděl, co na ni odpovědět.

„A jucnice? Kde je jucnice?“ dotíral Pěťa.

„Žádné ručnice není,“ s vážnou tváří odpověděl Pavlík, třesa se o svůj poklad.

„Jak není? A pod pohovkou?“

Ručnici objevila Lělja, velmi bystrá, pětiletá holčička. Tajiti déle nebylo již možno. Pavlík nedával ručnice z ruky po celý čas, co si ji děti prohlížely.

„Divím se, co zajímavého je na takové věci pro holky," poznamenal Pavlík, umísťuje s nadšením ručnici na stěnu. „Kdyby si všímaly svých panen..."

Tátočka se urazila, ale vzpomněla si, že má Pavlík svátek, a odpustila mu. Samotné se jí zalíbila tahle šlechetnost, a cítila se zase velmi šťastnou. Všichni tihle kluci jsou hrozní hrubiáni...

Na terase, vedoucí do zahrady, také očekávali všichni Pavlíka — otec, matka i strýc Antonín, kapitán ve výslužbě. Samovar byl již na stole, a vše bylo upraveno svátečně. U terasy stál bez čepice zahradník Afrikán a díval se s tajemným úsměvem na mladé paňátko.

„Strýčku, milý, díky!" děkoval Pavlík, líbaje oholenou tvář kapitánovu. „Ach, jaká ručnice!..."

„Hleď se naučit dobře střílet," poznamenal strýc. „Rozumíš? Pikovým esem v kulku tref; totiž opačně..."

„A mně se rozhodně nelíbí takové dary," řekla matka, nalévajíc Pavlíkovi sklenici čaje. „K čemu je ručnice? Bylo možno výtečně i bez ní se obejít..."

„Je na čase, aby byl mužem," přidal se k Pavlíkovi otec. „Honba, to je... to je... Zkrátka, sílí a činí hocha mužným... Tak říkajíc, obrňuje... vůbec učí znát nebezpečí... ano. Pravda-li, Antoníne?"

„Aby ne!... Jaký pak bude z Pavlíka muž, nebude-li choditi na hon? To je, bratře, taková škola... ano, škola..."

„Velice ukrutná škola," opravila matka, „poněvadž učí ukrutným zábavám... Tuhle Pavlík bude zabíjet bezbranného ptáčka jen pro zábavu."

„Maminko, a Nimrod přec byl také lovcem?" — připojil své slovo Pavlík. „Pak Esau se živil lovem?"

„I naši velcí spisovatelé byli lovci. Turgeněv, Tolstoj, Aksakov," doložil strýc. „A ti, jak se zdá, rozuměli trochu více než my."

„Pánové, skončme raději svoji hádku," navrhla matka. „Beztoho se navzájem nepřesvědčíme... Ať zůstane každý při svém."

Otec mlčel. Nemiloval hádek a teď byl rád, že strýc Antonín se upokojil.

Rodina Gavrilových každého léta jezdila z Petrohradu na vesnici do novgorodské gubernie, a pak tam koupila nevelký kousek země a vystavěla domek. Nebylo ještě ani zahrady, jak to bývá na dáčích, a zahradník Afrikán jmenoval se zahradníkem z nedopatření, — byl i podomkem i kočím, i kuchyňským, i poslem — rozhodně vším , kromě zahradníka. Gavrilovi měli svého koníka, na němž otec denně jezdil na stanici dráhy, — bylo mu bývati každého dne v Petrohradě v úřadě, a odpočívati mohl jen o svátcích, jako dnes. Rodina žila ve svornosti, a léto na vlastním statku bylo nejen lékem na petrohradskou zimu, ale i největší radostí. Strýc Antonín také přijížděl na návštěvu a odpočinek. Jako všichni staří mládenci, byl velikým bručálem a rád se přel, ačkoli byl dobrák od kosti. Děti to cítily a zahrnovaly ho všemožnými prosbami. Strýc Antonín musil umět rozhodně všecko na světě, kreslit, dělat mlýnky, lisovat květiny, křičet jako krůta, dělat medvěda, tancovat, hrát na harmoniku atd. A strýc dělal vše, zahrnuje v to

i přišívání knoflíků k dětským oblekům. Vždyť tyhle knoflíky měly zvláštní zvyk, že samy od sebe se utrhly a ztrácely, a maminka se vždycky zlobila, když se to stalo. Strýc také přivážel hračky a pak je musil spravovat, což bylo ještě těžší než přišíti nějaký knoflík. Vůbec strýc Antonín byl nejpotřebnější člověk v domě, kterého bylo možno tahat sem a tam, obtěžovat po celé dny a všemožně upotřebit. Děti si ani nedovedly představit, jak jiní žijí bez strýce Antonína.

*

Několik dní minulo Pavlíkovi v samých vážných přípravách k honu, při čemž bylo vše to chováno v nejpřísnější tajnosti. Hlavním rádcem byl strýc Antonín, jakožto vševědoucí člověk. Učil, jak nabíjeti patrony, jak nésti ručnici v močále, v lese, měl přednášku o rozličných číslech nábojův a dal tisíce rad starého, zkušeného myslivce, při čemž i prolezl na břiše po zemi, ukazuje názorně, jak je třeba krásti se ke kachnám.

„Kachna, bratře, je chytrý pták," sděloval strýc Antonín tajnost. „Ona, bratře, koho libo ošidí... Někdy lezeš — lezeš za ní, sáhů sto lezeš po močále, přilezl jsi, a ona, bratře, odplavala k jinému místu, jako by se ti zrovna do očí vysmívala. Ta nejprohnanější bestie..."

„Strýče, a proč ty nechceš jít se mnou?" doléhal Pavlík.

„Já? Hm... mám rheumatismus, Pavlíku, a také jsem, abych se přiznal, odvykl. Jdi s Afrikánem a s Karmenou — všecko bude dobře."

Stará honicí fena Karmen plně vnímala tyto přípravy, slabě kňučela, když Pavlík bral ručnici do rukou a tvářil se, jako by mířil na neviditelnou zvěř. Ona se též rozčilovala, poddávajíc se svému loveckému pudu, a hlídala Pavlíka, aby neodešel na hon bez ní.

Kapitán a Pavlík spali v společném pokoji, proto nemohl nikdo věděti, co dělali po večeři a o čem mluvili. Tátočka na Pavlíka až žárlila, protože před ní patrně něco skrývali, majíce ji za nehodnu účastenství v přípravách k první honbě Pavlíkově. Ona zatím cítila, že by mohla výtečně měřiti prach a broky takovou hezounkou kovovou mírkou, a konečně, ona vůbec nesouhlasila s matčiným míněním o honbě. Podle mínění Tátočky je honba již proto pěkná věc, že myslivecké šaty tak hezky sluší. A jak to je hezké, přijít v takovém oděvu k fotografovi a dát se fotografovat... Proč není obyčejem, aby ženské chodily na hony? Strýc ostatně vypravoval, že ve Francii dámy honí žáby... Fi! jaká ohavnost...

Strýc Antonín sám ustanovil den, kdy se mělo jíti na hon. V předvečer opatrně pozoroval oblohu a rozhodl, že vše dopadne dobře. Afrikánu bylo nařízeno, aby byl pohotově a aby spal na terase.

„No, ráno je moudřejší večera," slavnostně řekl strýc, ukládaje se ke spaní. „Třeba, bratře, po suvorovsku spát: pěst pod hlavu... Takhle!..."

Za časného letního jitra se Pavlík probudil. Strašně se mu chtělo spáti. Dvakráte usnul, oblékaje myslivecké boty. Ale strýc byl neúprosný.

„Pavlíku, nebuď baba. Po suvorovsku (Suvorov, ruský generál), bratře... No, zčerstva se obracej. Jedna, dvě, tři — marš..."

J. DANHAUSER: MATEŘSTVÍ

Slunce ještě nevycházelo, jen na východě se bělal žlutavý proužek ranního svítání. Vůkol se prostíral jakýsi nepříjemný šedý soumrak; Afrikán spal nejhanebnějším způsobem, a Pavlíkovi bylo jíti ho na terasu budit.

Afrikán vyskočil, jako když jím zatřepe, a mlčky se dal do oblékání.

„Honem, prosím...“ pobízel ho Pavlík. „Nezmeškáme, Pavle Iványči...“

Ponejprv nazval Afrikán Pavlíka plným jménem a to zalichotilo mladému člověku. Ano, Pavlík zůstal ve svém dětském pokoji, a Pavel Ivánovič jde na hon, s vlastní ručnicí, vlastním psem a vlastním zahradníkem t. j. „druhem na honu“, jak psávají myslivci. Když se Pavlík vrátil do pokoje, strýc spal co nejhanebněji.

„Strýče, copak ty to?... Sám říkáš: po suvorovsku...“

„A? co?... Ano, já nemyslil spát... Já, bratře, myslil... tohle... Afrikáne, ty tento... rozumíš?“

„Slyším, Antoníne Savěljiči...“

„Tedy rozumíš? Jestli potkáte popa... Arciť, je to hloupý předsudek, Pavlíku, ale přece, ono to...“

„A také, přejde-li baba přes cestu...“ vážným tónem dokládal Afrikán. „Neračte se znepokojovat, Antoníne Savěljiči, známe pořádek.“

„A hlavně po suvorovsku... r-ráz... dva-a... tři-i...!“

Strýc se po suvorovsku obrátil na druhou stranu a usnul. Pavlíkovi se zdálo, že se usmívá. Chytrák! — jiným radí suvorovské způsoby a sám spí hanebným způsobem. Pavlík najednou nějak ztratil všecku svou svěžest a cítil, jak mu to stahuje čelisti od zívání. Objevila se dokonce trestuhodná myšlenka: a což, kdybych se po suvorovsku svalil ke spaní, jako to udělal nejmilejší strýček? Ostatně ke cti našeho hrdiny musíme říci, že to byla jen okamžitá slabost.

„No, Afrikáne, kupředu!“ řekl dosti drsným hlasem. „Karmen, marš... Strejčínku, dobrou noc!“

„A?... co?... po suvorov... suvorovsku...“ opakoval stařec ze spaní.

Ale hlavní nepříjemnost teprve čekala. Když lovci vyšli na dvůr, bouchlo nahoře okno a ukázala se hlava Tátočky.

„Šťastnou cestu, Pavlíku!“ křikla. „Přece jsem vás vyčíhala...“

„Neohlížejte se, Pavle Iványči,“ šeptal Afrikán, přidávaje do kroku. „Och, to není dobře, Pavle Iványči, Anton Savěljič ještě před chvíli říkal...“

„Pavlíku, Pavlíku... Na shledanou!“ křičela Tátočka, rozhořčena tím, že se Pavlík ani neotočil.

Afrikán kráčel za Pavlíkem a čas od času potřásal hlavou. „Tak vida, jaká čiperná slečinka: všecko pokazila... Bylo také třeba takhle časně vstát! A teď, prosím, hledej si kachen... Slečinka je výborná, ale znamení je špatné.“

*

Jaká trapná věc je — očekávání! To dnes poznala Tátočka. Nemohla usnouti, vyprovodivši Pavlíka na hon.

„No, to je hezké, že časně vstáváš,“ pochválila ji matka. „Třeba se tomu učiti, sic děti zvykají váleti se v posteli, což je velice, velice škodlivo.“

Tátočka dostala nezaslouženou pochvalu a sklopila zraky. Vstala časněji ze zvědavosti a ze závisti, a teď dostávala zlost. Opravdu, Pavlík se nyní těší z honu, a ona musí seděti doma. Jak jest nepříjemno býti děvčetem... Poněvadž hlavním vinníkem všeho byl strýc Antonín, dopadla Tátoščina msta celou tíží na něho. Přistoupila k jeho pokoji a opatrně zaklepala.

„Kdo je tam?" ozval se rozespalý hlas. „To jsem já, strýče..."

„Co chceš?" „Vstávej honem, musím ti něco říci."

„Honem? Ah — u — hm... Já jen minutičku..." „Ne, to nemůže být, strýče..."

Starci se chtělo hrozně spáti, ale Tátočka byla neúprosná. Budila ho pětkráte.

„No tak, co chceš, kozo?" ptal se, ukazuje se ve dveřích.

„Přišla jsem ti, strýče, říci, že je čas vstávat... To je škodlivo válet se tak dlouho v posteli a třeba se učit..."

„Čemu učit? Ach, ty kozo..." „A to už ví maminka... Já jsem zapomněla."

Při čaji se děvče ustavičně vrtělo kolem strýce a opakovalo:

„Strýče, a Pavlík se brzy vrátí?"

„Hm... Podle okolností," vyhýbavě odpovídal stařec a tvářil se starostlivě. „Vidíš, to záleží na štěstí. Někdy prochodíš celý den a vrátíš se s prázdnýma rukama... ano. A po druhé se nahrne takové štěstí, že sotva dovlečeš zabitou zvěř. Nestřílel jsem dřív špatně, a nemohu si stěžovat na štěstí..."

Poslouchajíc tuto rozmluvu, matka se usmála.

„Maminko, čemu se směješ?" divila se Tátočka.

„Myslivci, děťátko, rádi trochu přidávají, a tvůj na lovu šťastný strýc také... Koupí u nějakého mužíka kachnu nebo tetřívka a povídá, že sám zabil."

„Strýče, je-li možno?"

„Nikdy toho nebývalo!" ospravedlňoval se stařec. „Tvá matka, Táto, sama přidává... Ovšem, jiní myslivci tak někdy dělají, ale ne já. Ano... Já bych sám mohl prodávat zvěř jiným, a ne kupovat."

To stačilo, aby Tátočka způsobila celou řadu nepříjemností „starému lovci."

„Ach, strýče, jak ti asi bylo hanba klamat jiné," litovala Tátočka, sotva zadržujíc smích. „Maminka říká, že je to velmi, velmi nehezké... ano."

„Tvoje maminka ničemu nerozumí!... hm... ano... totiž, chci říci, že ničemu nerozumí o honbě. To není ženská záležitost!..."

„A maminka říká, že všichni myslivci jsou lháři — to také není pravda?"

„Kliď se..."

„Starý, zkušený lovec" se počínal zlobit, a to ještě více podněcovalo vynalézavost Tátoščinu. Skončilo se tím, že se přibatolil cvalík Péťa a oznámil:

„Stlejcku, dej stcíblné bloky..."

„Jaké chceš stříbrné broky? Aha... To tě naučili, hlupáčku."

Tátočka našla dokonce obrázek, na němž byl namalován mladý člověk s ručnicí, kupující u mužíka zvěř. Pod obrázkem bylo napsáno: „Zvěř, střílená stříbrnými broky." Rozumí se, že tento obrázek byl přišpendlen nad postel Pavlíkovu, kde bylo místo pro ručnici. Tátočka radostí až skákala na jedné noze.

K snídani se lovci nevrátili a matka se začala znepokojovat. Málo-li je toho, co se může státi na tom hloupém honu... Ba vzpomněla si též, že nedávno četla v novinách o jakémsi neštastném případu. Zrovna takhle, dva myslivci odešli na hon, pak je doma čekali, potom přivezli jednoho myslivce smrtelně raněného. Krásná zábava, jen co je pravda.

Čím blíže bylo k obědu, tím více se matka rozčilovala. Strýc Antonín vyslechl již několik pichlavých poznámek, namířených na něho, a počínal se také zlobit. Věru ta prokletá ručnice může otrávit komukoli život. Co ho to napadlo, dát takový dar. Tátočka se rovněž unavila očekáváním a ustavičně vybíhala na cestu podívat se, jdou-li lovci. Teď se jí ukázala slabá naděje v to, že Pavlík ničeho nezabije a ona že ho bude škádlit.

Přijel otec z úřadu, na terase prostřeli k obědu, a lovců tu pořád ještě nebylo.

„Tak, těš se z toho," vyčítala matka strýci Antonínovi. „K vůli tobě je celá rodina znepokojena. Četla jsem ještě nedávno v novinách, zrovna o takovémto případě... Čekali — čekali, sedli k obědu..."

„Věru, sedmero nebude jednoho očekávat," řekl rozhodně otec; „přijdou... A já jsem vyhladověl. Ty, Antoníne, opravdu's nám dal..."

„Zač já mohu?" zlobil se strýc. „Ještě jsem se s tebou radil, a tys sám schválil..."

„Afrikán je takový hloupý," nahlas myslila matka. „Ještě ho zavede někam do lesa a nevyjdou... Mohou se ještě utopit. Vždyť kachny plavou na vodě..."

V nejkritičtějším okamžiku, kdy všichni byli hotovi se pohádati, ukázali se na cestě lovci, a Pavlík z dálky ukazoval zabitou kachnu, která spustila křídla jako hadříky. To vyvolalo všeobecný jásot.

Strýc Antonín rázem oživl a zvolal: „Bravo, Pavlíku! Urrá!..."

Pavlík byl tak unaven, že se nemohl těšiti. Za něho vypravoval Afrikán:

„Nám Karmen celé kachní hnízdo do rákosí vyhnala... Ja — ák Pavel Iványč bouchne... totiž, on ponejprv střelil mimo. Kachňata byla velká a všecka se poschovávala... A potom..."

„Karmen je chlapík, jenže se brzy unavuje," přerušil ho Pavlík.

„Ty jsi u mne chlapík," řekl strýc Antonín, líbaje šťastného lovce. „Po myslivecku se to jmenuje přání „k poli"... Ano!... My s tebou, bratře, po suvorovsku: rráz, a hotovo... He — he... Tys u mne opravdický muž... Chlapík!"

Děti obstoupily zabitou kachnu a přely se. Péťa se divil, že je taková veliká, a ostatní ujišťovali, že, naopak, je docela malinká. Tátočka postřehla pod křídlem čerstvou krev a s ošklivostí se odvrátila. Otec se také účastnil prohlídky a pokývav hlavou, poznamenal: „Ach, Pavlíku... Vždyť je to samička."

„Ano, totiž, já jsem se ještě dobře nepodíval," vědom si viny, odpověděl Pavlík. „U divokých kachen je těžko rozeznat kachnu od káčera..."

Matka rázem pochopila. „Tys zabil matku těch nešťastných kačat, Pavlíku? A není ti toho líto?... Ubohá kačata zůstala sirotami k vůli tvé zábavě... Víš, zač je taková kachna? — Za třicet kopějek. A já bych ti s radostí dala tyto peníze, jen kdybys neodňal dětem matky. Kam se teď podějí?"

N A Š E P R Á C E

VĚSTNÍK DOROSTU ČESKOSLOVENSKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE

Vychází měsíčně jako příloha „Lípy" a „Slniečka"

Roč. 1927/8 *Dne 1. listopadu 1927* *Číslo 3.*

KALENDÁŘ PRÁCE DOROSTU: LISTOPAD.

1. Jistě se u vás ve škole také přezouváte, než vejdete do třídy. Kam si ukládáte boty? Máte to dobře zařízeno? Přinášíme vám obrázek praktického ukládání bot a zároveň šatny, která je umístěna buď ve zvláštní místnosti před třídou nebo na chodbě. Toto zařízení je velmi jednoduché, nestálo by vás mnoho. Jak vidíte, jsou to obyčejné levné věšáky na šaty. Stěna od věšáku dolů až k zemi je pečlivě uhlazena a opatřena trojím nátěrem olejovým a emailovým, což je levnější než obkládání dřevem, i praktičtější, jsou-li šaty promoklé. Dole pod věšáky těsně u stěny stojí zcela jednoduché kladiny, na něž stavíte nohu při přezouvání, takže nemusíte sedat na zem a zvláštní lavičky na přezouvání jsou velmi drahé. Pod kladinami stojí v řádkách na svých místech vaše bačkory či šlapky (možná, že vlastní výroby) a tam také stavíte po přezutí své boty. Má to výhodu, že je snadný přehled čistoty a pořádku, obuv i šat volně se větrá a stěny i zem pod kladinami dají se dobře mýti a v čistotě udržovati. Náklad tohoto zařízení není veliký u porovnání, co tím získáte pro své zdraví, poněvadž vzduch ve třídě velmi se kazí ne vždy čistými kabáty a botami, zvláště za deštivého počasí.

2. Pročtěte si dobře v tomto čísle zprávu o kuchyni pro přespolní děti ve Vel. Sevljuši. Doufáme, že bude hodně našich škol následovati tohoto krásného příkladu. Trojí denní teplé jídlo je velmi důležité hlavně pro mládež, která roste a vyvíjí se. Požádejte o pomoc nejbližší spolek Červeného kříže nebo místní školní radu. Do své divise si napište o návrh na zřízení kuchyně a podrobně propočítané jídelní lístky.

3. Potřebujete stále mnoho peněz do svého třídního fondu na plnění svého programu, hlavně nyní před vánocemi. Získávejte je vlastním přičiněním, nežádejte jich od rodičů. Nejlépe se vám jistě zalíbí uspořádání divadelního představení. V minulém čísle „Lípy" přinesli jsme vám vhodnou divadelní hru — zahrajte si ji. V třetím čísle loňského ročníku uveřejnili jsme zase seznam her pro loutky i pro děti od dra Drimla, které tak rád hraje Dorost Červeného kříže. Mimo to vám ochotně zašle nakladatelství „Loutkáře" v Chocni seznam her pro loutková divadélka. Na mnohých školách hráli též dětskou hru „Dvě Maričky", která vyšla loni v Knihovničce „Lípy" a kterou dostanete ve své divisi. Přejeme vám mnoho zdaru na jevišti a hodně peněz do pokladny pro vaše dorostové podniky.

4. V listopadu je nejvyšší čas, abyste si zasázeli připravené ovocné stromky i keře. Čistěte semena a třiďte je pozorně do sáčků, které zalepte, na sáčky poznamenejte hned jméno rostliny a rok sběru semene 1927. Oddělte si semena, jichž upotřebíte z jara, a nevíte-li, jak využít přebytečných semen, pošlete je Dorostu Československého Červeného kříže v Legii malých, Praha VII. Přiložte lístek s poznámkou, darujete-li semena jiné dorostové škole, přejete-li si za svá semena výměnou semena jiná a která, či o jiných svých přáních (jen o semenech). Dorost v Legii malých by se stal rád zásobovatelem a odběratelem semen všech dorostových škol.

Napište nám podrobnou zprávu o tom, jak jste pečovali po zahradnicku o pěkný vzhled své obce.

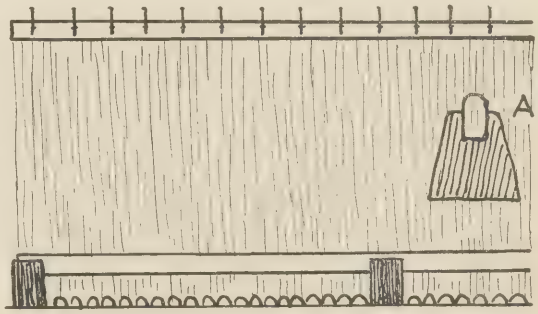

Levně a účelně zařízená školní šatna na chodbě před třídou
A) Průřez kladinových podpěr.

AKO SME VARILI V SEVLJUŠI NA PODK. RUSI.

Do našej školy chodí mnoho prespolných detí, ktoré musia vstávať o piatej ráno, ísť hodinu cesty k vlaku, sedieť potom 4 hodiny dopoludnia a 2 hod. odpoludnia v škole a potom ísť zase peší domov. Chceli sme, aby aspon v zime dostávaly na poludnie niečo teplého do žalúdka a preto sme sa usniesli, že budeme variť pre ne v jednej prázdnej triede. Varenie bolo najprv považované za akciu Dorastu Č. k. Keď sa však hneď zo začiatku prihlásilo k stravovaniu 170 žiakov a peňazí bolo málo, museli sme považovať varenie za školskú vec, za súčiastku vyučovania a výchovy. Oznámili sme tedy všetko školskému úradu a žiadali sme o podporu. Potom sme prepracovali rozvrh hodin, pripravili sme všetko a dali sme sa do varenia, hoci peniaze boly predbežne len sľúbené.

Zásadne bolo rozriešené, že akcia je súčiastkou vyučovania a na podporu chudobných, nemocných a prespolných detí. Prihlásilo sa ich z našich tried 112. K nim pribudli prespolní majetnejší žiaci, ktorí si stravu zaplatili. Týchto bolo asi 60. Prvý mesiac varili sme tedy asi 170—180 porcií. Varili sme rôzne výživné polievky a raz za týždeň obed. Nemali sme vo varení takého množstva žiadnych zkúseností a preto šlo to ťažko.

Ale prax naučila nás rýchle všetkému.

Najviac práce dala zemiaková polievka. Podľa predpisov divízie muselo prísť do takého množstva polievky asi 35 kg zemiakov. To bolo škrabania! A čo zápražky! Smažila sa na dvoch kastróľoch a sporáček máme malý, sotva sa na ňom pomestia dva veliké hrnce na polievku. Behalo sa tedy do I. poschodia k pani riaditeľovej do kuchyne a muselo sa pomáhať, ako sa dalo. No, a keď prišly dolky! To bolo ako o svatbe. Pieklo sa skoro od rána dolu i u pani riaditeľovej. Pôvodne mal sa týždenný jedálny lístok opakovať. Ale kuchárky chcely vyskúšať všetky recepty, ktoré som od divízie odpísal, asi 60 polievok a obedov. Nakoniec však uznaly, že je lepšie držať sa programu.

Keď sa už varilo, vypadalo to asi takto: Deň pred obedom prišly 3—4 žiačky do kancelárie pre peniaze na potraviny. V sošite bolo naznačené, čo je na programe, čo je potrebné a aké množstvo. Dalo to práce niekedy sohnať 30 l mlieka. Nakúpené veci složily sa v kuchyni. Na druhý deň rano o 6.—7. hodine prišly tie samé žiačky nosiť vodu, rozložiť oheň, škrabať zeleninu, zemiaky a dať variť, čo bolo treba. Slečna učiteľka prišla ešte pred vyučovaním všetko prehliadnuť. Keď zazvonili, muselo sa ísť do triedy a za ten čas sa o varenie staral školník Ivan-báči. V prestávke sa žiačky sbehly dolu podívať. Poslednú hodinu vyučovania, niekedy i dve, opustily 3—4 žiačky s ľútosťou vyučovanie a premenily sa na kuchárky. Šatku na hlavu, zásterku, vyhrnúť rukávky a kuchárka je hotová. Na tri dlhé stoly pripravily taniere, náčinie, nakrájaly chleba a pod. Do zvonenia bolo všetko hotové.

Keď zazvonili, počal sa na chodbe za dvermi divný hluk. Každý vyhladnutý chcel byť prvým. Dozor mali striedave učitelia a tí postavili rad. Konečne sa dvere otvorily ako znamenie, že mukám čakania a hladu je koniec.

U dverí odoberala jedna kuchárka lístky a sadalo sa za stoly. Na raz vošlo asi 60 žiakov. Kto zjedol, mal odísť a urobiť miesto druhému. Bohužiaľ stalo sa často, že kto zjedol, neodišiel, ale dal si ešte raz naliať, niekedy až dvakráť. Kuchárky musely polievku pokrstiť. Dozeralo sa tedy prísnejšie a jedlíci boli pod prísnym dozorom. Ale i tak, keď bolo niečo dobrého k jedlu, poslednému sa nedostávalo. Ako to bolo možné — nikto nemohol vysvetliť. Počítalo sa tedy s tým a varilo a pieklo sa tedy viac. Po obede umývaly kuchárky riad, stôl a priniesly všetko do poriadku. Ony tiež dostávaly jednu porciu obeda, zato že ho ony varily.

V číslach javí sa naše varenie takto:

Varili sme za 4 mesiace 54 rázy. Výdavky za prikupený riad (čiastku riadu a sporák kúpili sme si už predtým) a za potraviny boly Kč 4074.—. Divízia Č. kríža dala nám na to Kč 3000.—. Zbyvajúcich Kč 1074·— zaplatili majetnejší žiaci.

Celkom vydané bolo 7288 porcií, takže jedna porcia stála priemerne 59 hal.

Potravín, ktoré sme spotrebovali, bola hodná hromádka. Bolo to 88 kg chleba, 128.50 kg múky, 20.50 kg ryže, 23 kg kapusty, 341 kg zemiakov, 59.75 kg masti, 32.75 kg soli, 254 vajec, 11 kg marmelády, za Kč 292.30 zeleniny, 3 kg kakaa, 16.50 kg cukru, 40.50 kg mäsa, 21 kg kostí, 40.50 kg krúpov a grísy, 36 kg lúštenín, 190 l mlieka a za Kč 58.— rôzneho korenia.

Výsledok nášho varenia bol veľmi dobrý. Deti boly spokojné a radostnejšie sa učily, tiež ich rodičia mali pre akciu porozumenie.

Teraz v jaseni sa už zase tešíme na novú kuchyňu.

A. Bartoš, riaditel školy.

Z prvé přímořské ozdravovny Čs. Č. kříže ve Varně.

ČESKOSLOVENSKÉ DETI U ČIERNEHO MORA.

Prinášame vám obrázok z prvej ozdravovne pri mori, ktorú tohoto roku usporiadal Čs. Červený kríž vo Varne u Čierneho mora v Bulharsku.

Ozdravovňa trvala 6 týždňov a bolo v nej umiestnené 33 naších detí. Ich zdravie sa pri mori veľmi zlepšilo. Denne sa kúpaly v mori, hľadaly v morskom piesku mušly, robily z neho zálivy, tunely a hrady a to všetko pod stálym úsmevom slnca, ktoré denne svietilo a hrialo a za celých 6 týždňov sa na naše deti nezamračilo.

Okrem zlepšeného zdravia priniesly si deti domov do Československa i mnoho nových poznatkov a dojmov. Prvým silným dojmom bola pre ne cesta na lodi po Dunaji z Bratislavy až do Bulharska. Zvedavo pozorovaly stále meniacu sa krajinu, zariadenie lode a život na nej. Ďalšie prekvapenie ich čakalo priamo vo Varne. Ako ich tam všetko zaujímalo! Obdivovaly sa moru a ruchu v jeho prístave, obzeraly sa na uliciach za trpezlivými oslíkmi, zvedavo prechádzaly tureckou čiastkou mesta s úzkymi krivolakými uličkami, pozorovaly pestrý pouličný život, prehliadly niekoľko bulharských domácností a podnikaly i kratšie výlety do okolia, aby poznaly jeho pamätnosti.

Naši českoslovenští krajani, usadení v Bulharsku, hlásili sa k deťom veľmi úprimne a ozdravovňu Čs. Červeného kríža všemožne podporovali. I domáce obyvatelstvo i zástupci mesta a úradov zaujímali sa veľmi o život v ozdravovni a považovali československé deti za prvé lastovičky, ktoré zalietly zo slovanského západu k východným slovanským bratom. Preto môžeme povedať, že prvá ozdravovňa Čs. Červeného kríža u Čierneho mora priniesla vlastne trojaký užitok: zlepšila zdravie detí, soznámila ich s mnohými zaujímavými vecmi a prispela k vzájomnému bližšiemu poznaniu československého a bulharského národa

LEVNÝ NÁKUP PRO DOROST.

Čs. Červený kříž chce umožniti všem členům Dorostu, aby mohli stále zachovávati čistotu a proto zařídil pro ně levný nákup kartáčků na zuby, past, kartáčků na ruce a mýdla.

K nákladu tohoto čísla je přiložen pro každou členskou školu leták, který si dobře pročtěte. Dovíte se v něm ceny těchto věcí, i jak si je máte objednati. Využijte všichni této vhodné příležitosti. Nezapomeňte na tyto zdravotnické pomůcky, až budete posílat vánoční nadílku své svěřence nebo ji připravovat pro své nemajetné spolužáky. Doufáme, že se vám touto novou akcí zavděčíme.

MEZIŠKOLNÍ DOPISOVÁNÍ.

Dorost Červeného kříže v ORANGE v Kalifornii poslal Dorostu na měšťanské škole chlapecké v Semilech velké a pěkně sestavené album, z něhož je hlavně viděti, jaká krásná, slunná a věčně usměvavá země je Kalifornie. O svém rodišti Orange píší děti, že na něm „vyroste všecko, co se do půdy naseje nebo nasází", a město i jeho okolí s velikými pomerančovými a citronovými háji skutečně vypadá jako veliká zahrada, ve které všechno roste a kvete i v zimě. Také škola, kterou děti popisují, leží v pomerančovém háji a má při sobě rozsáhlé hřiště, kde jsou mimo obvyklé tělocvičné nářadí i houpačky, skluzavky a jiné předměty. Fotografie v albu ukazují, jak kalifornské děti žijí a hrají si. Vidíme tam členy Dorostu, jak pijí mléko ve škole, jak se váží, jak cvičí na svém hřišti, jak se sjíždějí do školy na kolech i na vozíkách, jak hrají mezinárodní hry na schovávanou, na kuličky a jiné. Rovněž zařadily děti do alba krásné fotografie z velkých národních parků kalifornských Yosemite a Sequoia, které jsou známy tím, že je v nich nakupeno plno divokých a velebných přírodních krás: ohromné stromy, staré až 5000 let, divoké strže a propasti, pěnící se vodopády, celá květinová pole a zkrotlá zvěř, kterou vláda chrání a o kterou pečuje. Pro medvědy se dělá na př. v parcích každého jara cesta z medu, která přivede medvědy a jejich mláďata až k místu, kde se krmí. Tak poznají, že tu dostanou potravu každý den a chodí si pak pro ni. Lidé navštěvují rádi tato místa, aby je viděli. Medvědi překvapí je často tím, že jim ukradnou slaninu, kterou návštěvníci parku mají schovánu ve svých stanech nebo autech. Děti popisují tyto národní parky takto:

„Když vstoupíte do parku Yosemite, uvidíte krásné mahagonové stromy s červeným dřevem. Půjdete-li dále, projdete velikým stromem „Wawona", který jest jedním z největších v parku. Jeho kmen je dole tak široký, že jest jím provrtána silnice, kudy procházejí lidé a projíždějí auta i jiné vozy. V místě, kde se táboří, najdete medvědy, jeleny, malé veverky a jiná zvířata, která jsou tak zkrotlá, že Vám budou jíst z ruky. Řeky jsou překlenuty mosty, a jejich vodopády tvoří překrásnou podívanou. Každé noci se nahoře na vodopádu zapálí pochodeň a shodí dolů. Padá s velké výše a poskytuje krásný pohled při svém pádu.

V národním parku Sequoia jsou stromy na tisíce let staré, jak lze spočítati na kruzích ve dřevě. Jeden kmen, který jsme viděli, byl stár už 2000 let, když se Kristus narodil. Tyto stromy jsou nejstarší na světě, a Kalifornie jest jediná země, kde rostou."

Náš Dorost v Semilech se nad tímto albem jistě upřímně zaraduje.

*

Ústředí dorostu Čs. Červeného kříže má ještě několik volných alb z Ameriky a z Belgie. Chcete-li si začít dopisovati s Dorostem Červeného kříže v Americe nebo v Belgii, přihlaste se o ně!

*

Chudým školám, které si dopisují s některou školou v Československu nebo v cizině, může Ústředí Dorostu Čs. Červeného kříže poslati různé obrázky pro přípravu alb. Potřebujete-li, přihlaste se o ně!

O MALINÁCH.

Maliny rostou sice všude, ale chceme-li míti mnoho a pěkných plodů, připravíme jim dobrou půdu: pohnojíme ji a hluboko zryjeme. Milují slunce, ale snesou i polostín, ba, v dobře hnojené půdě daří se jim i ve stínu. Vysazujeme je nejlépe na podzim v říjnu a listopadu. Nelze-li, tedy brzy z jara, hned jak půda rozmrzne; tu se však musíme smířiti s tím, že v běžném roce budeme míti jen malou malinovou úrodu. Sázíme je do řádků na 1 m od sebe, mezi řádky na 60 cm, abychom je mohli později dobře ošetřovati se všech stran. Mezi řádky napneme s obou stran dráty, ke kterým maliny vyvážeme. Sázíme-li na jaře, tedy sazeničky důkladně zalejeme.

Další ošetřování malin spočívá v tom, že je okopáváme a přihnojujeme; to nejlépe na podzim a v zimě setlelou chlévskou mrvou nebo dobrým kompostem. Po odkvětu maliny zalejeme hnojůvkou. Výhony, které přinesly ovoce, zahynou do podzimu, proto je raději hned po sklizni vyřežeme, aby vzduch a slunce měly volný přístup k novým výhonům; lépe vyzrají. Během zimy odstraníme z malinového keře všechny slabé výhony, ty by ovoce nepřinesly, a ostatní zkrátíme všechny asi o jednu třetinu jejich délky.

Také malin je velmi mnoho odrůd a nové a nové se stále získávají ze semenáčků tak, jak jsme si o tom minule pověděli. Jsou maliny žluté, červené i černé. Některé plodí dvakrát do roka, v létě a k podzimu, a plody mnohých jsou zvlášť veliké a chutné. Nám, pro naše dorostové podnikání, nemáme-li jiných sazenic, postačí pro začátek maliny z lesa. Vyhlédneme si ty keře, o nichž víme, že na nich rostou zvlášť pěkné maliny, a na podzim nebo záhy z jara vyzved-

Jak zahradničí náš Dorost v Mistříně.

neme jednoleté výhony ze země. Pozorně, abychom nepoškodili kořenů; výhony zkrátíme asi o jednu třetinu a nasázíme je na určené místo do řádků. Nebo si nařežeme v zimě jednoleté výhony na kousky 25—30 cm dlouhé a založíme si je do sklepa do vlhkého písku, na jaře je potom zapícháme na záhon směrem k jihu, v létě je pilně zaléváme a ošetřujeme a na podzim máme již sazeničky.

Také si můžeme nařezat na jaře kořeny malin na kousky 5—6 cm; nakladme je na záhon (menší množství třeba i do bedničky), přikryjme je asi 2 cm vysokou vrstvou zemí a udržujme stále ve stejné vlhkosti, až nám vyraší. *F. Paříková.*

DOROST JINDE.

SPOJENÉ STÁTY SEVEROAMERICKÉ. Dorost Amerického Červeného kříže pomáhal v poslední době při velké živelní pohromě, která stihla Spojené státy severoamerické. V dubnu 1927 rozvodnila se totiž jejich největší řeka Mississippi, kterou nazývají Američané pro její rozlehlost „otcem vod". Vystoupila z břehů a zatopila území, měřící 25.000 km², což jest asi tolik, jako kdyby najednou zmizelo půl Čech pod vodou a proměnilo se v ohromné jezero. Přes půl milionu lidí, bydlících v zatopeném kraji, musilo opustiti své příbytky a utéci před ničícími přívaly vod.

Americká vláda a Americký Červený kříž přispěchaly uprchlíkům ihned na pomoc a vyhlásily pro ně sbírky. Všechna lidská srdce v Americe byla dojata, a tak bylo v krátkém čase sebráno na postižené přes 15 milionů dolarů (přes půl miliardry Kč). Z těchto peněz i z peněz, které věnovala vláda, zařídil Amer. Červený kříž pro ubytování uprchlíků 64 ohromných stanových táborů, opatřoval jim stravu, poskytoval jim lékařskou pomoc a zřídil také veliké ohrady pro dobytek, který uprchlíci vzali s sebou. Tak bylo shromážděno v jedné ohradě 100.000 slepic, v druhé 30.000 vepřů, v třetí 10.000 mulů, v čtvrté 30.000 kusů rohatého dobytka, v další mnoho koní atd. A když voda klesla a uprchlíci se vraceli do svých krajů, usnadňoval jim zase Americký Červený kříž návrat do nového života: zásoboval je potravinami pro ně i pící pro dobytek, opatřoval jim hospodářské stroje a nábytek, pomáhal jim budovati příbytky atd.

Dorost Červeného kříže ve všech krajích Spojených států sbíral hlavně peníze pro uprchlíky a odvedl na ně mnoho tisíc dolarů. Jednotliví členové projevili při těchto sbírkách velkou dobrotu srdce a obětavost až dojemnou. Jeden žák věnoval na př. pro uprchlíky všech 10 dolarů, které získal v soutěži na nejlepší slohovou práci. Jiný hoch odvedl zase všechny peníze, které si uspořil na rybářské potřeby. Jedna malá dívka přinesla peníze, vydělané tím, že ošetřovala po tři týdny honicího psa svého strýce. Jiná

dívka zřekla se ochotně nových šatů a odvedla všechny peníze, které si na ně uspořila. Některé děti drhly předsíně, zametaly dvory, nosily vodu, myly nádobí, dělaly poslíčky, dohlížely na děti sousedů a všechny peníze, které si tímto způsobem vydělaly, odváděly ochotně a radostně na sbírky. Některé školy měly už připraveny výlety, ale odložily je a darovaly na uprchlíky všechny peníze, které měly uchystány na své osvěžení v přírodě. Jiné školy vydělávaly si na sbírky tím, že pořádaly výstavy psů, starožitností i jiných věcí a konaly různé bazary i jiné podniky. V místech, kde byly pro uprchlíky zřízeny tábory, pomáhal jim Dorost přímo. Sbíral pro ně šaty a prádlo, nosil hračky a cukroví jejich dětem a vypravoval jim pohádky. Všemi svými činy těšil uprchlíky v jejich neštěstí a dokázal poznovu nejen jim, ale i všem lidem v Americe, že krásný dorostový program dovede také proměňovati v krásné skutky.

DOROST U NÁS.

Být schopen lásky k člověku —
toť ohromný, nedocenitelný dar života.
Dr. E. Svoboda.

Z BLATNÉ se nám hlásí, že po výkladu p. učitele o významu Čs. Červeného kříže přihlásilo se všech 57 žáků z III. ročníku měšť. školy za členy Dorostu Č. k. Také z jiných míst se nám oznamuje, že za členy Dorostu Č. k. přistupují všichni žáci, i ti nejchudší. Následujte jejich příkladu!

*

Dorast Čs. Č. kríža v PREŠOVE si sriadil v minulom roku s pomocou spolku Č. kríža zubné ambulatórium. V ňom bolo prezreté 400 žiakov z 8 prešovských škôl, z nich 385 potrebovalo liečenie zubov, tedy iba 15 detí zo 400 prehliadnutých malo zdravý chrup. Liečenie zdarma bolo poskytnuté 84 členom Dorastu, za polovicu zľavnenej ceny 95 členom, a za zľavnenú cenu 31 členom. Dorast Čs. Č. k. prispel na liečenie chudobných žiakov čiastkou Kč 600.—, ktorú získal usporiadaním akadémie. Spolok Čs. Č. k. a divízia prispeli tiež veľmi značnou čiastkou. Radi by sme boli, keby sa tomuto dôležitému úseku práce venoval Dorast tiež inde.

*

Dorast na št. obč. šk. v SPIŠ. PODHRADÍ poslal nám zprávu o tom, aké ťažkosti mal pri dochovávaní králikov. Píše o tom:

„Chceli sme pestovať kvetiny a zeleninu, ale bohužiaľ nemáme školskej záhrady. Tak keď sme dostali semená, povedal nám p. riaditeľ, že si zeleninu môžeme pestovať doma a odpadkami z nej kŕmiť králikov či „domašne zajace“, ako sa tu hovorí. Kto sa bude najviac starať o králikov, dostane mladé. Boli sme nadšení týmto návrhom a tí, ktorí dochovávajú králikov doma, hneď sa hlásili, že ich prinesú do školy. A priniesli.

Ale kde ich chovať? Tu nám poradil miestny odbor Č. kríža a p. jednateľ Vorel nám dal na dvore školy postaviť králikáreň a objednal nám belgických obrov i ruských králikov. Zpočiatku nosili sme im toľko, že by sa tým boli mohli nakŕmiť i kravy. Neskoršie horlivosť ochabla a pre každú „zajačiu rodinu“ bol jeden ustanovený, ktorý bol zodpovedný za presné kŕmenie a poriadok.

Chov sa nám nechcel dariť. Belgická samica, ktorá stála 240 Kč, nemala po tri mesiace mladé, tak sme ju vrátili. Musela byť ale nemocná, lebo transport nevydržala a zhynula. Bola to veľká škoda! Kúpili sme druhú. Tá mala o 14 dní mladé — päť. Ale hoci králikáreň bola z dreva a odpredku chránená drôteným pletivom, ktoré sme si na ručných prácach sami urobili, predsa sa nám dostali do nej (od steny) potkani. My sme to pravda nevedeli. Iba keď nám jedneho dňa zmizli krásni ruskí králičkovia! Mali sme ich deväť, bielych ani sneh. Aj piati mladí „belgičania“ boli pohryzení. Ešte šťastie, že nám potkani nezničili aj starých.

Potom sa nám už lepšie vodilo. Tí, čo sa o králikov najpilnejšie starali, dostali mladé; ostatné sme predali. Potrebovali sme peniaze, keď sme mali takú škodu. Dostali sme toľko dotazov zo škôl, že sme ani nemohli všetkým vyhovieť.“

*

Z MISTŘÍNA u Kyjova dostali jsme tuto zprávu: „Dorost náš trvá již a pracuje třetí rok. V prvém roce jen těžko se probíjel; měl mnoho nepříznivců, ale v druhém roce počal se již zdárně rozvíjeti. Uspořádal mnohé besídky pro rodiče, na kterých je pobavil četnými recitacemi a zpěvy. Sehrál již také četná divadla, na která dosud vzpomíná. Od obce si vyžádal kousek obecní zahrady, na níž pěstuje zeleninu a květiny. Výtěžek ze všeho, co podniká, věnuje na podporu potřebných. Několika chudobným spolužákům opatřil bezplatně denně 1 litr mléka. Jedné spolužačce vyjednal tříměsíční léčení v Cirkvenici, druhé zase ve Smokovci. Loni uspořádal pro všechny žáky pěknou vánoční nadílku. I na Americký Dorost v Chicagu si vzpomněl, a poslal mu velikonoční nadílku. Letos při společném výletu žactva na-

Z prázdninové ozdravovny Čs. Č. kříže ve Zboží.

ší školy do Brna pomohl zase nemajetným žákům. A do nové práce pustili jsme se i letos. Začali jsme ji sbírkou pro „Dětský domov" v Kyjově. Vydařila se a proto se těšíme na práci další. Však Vám všem o ní zase někdy jindy povíme."

*

Snad se ještě pamatujete, že loni jsme vás v „Lípě" vyzývali, abyste se zúčastnili soutěže na nejlepší příspěvky o ochraně ptáků a zvířat, kterou vypsaly slečny Daveisovy ve Spojených státech severoamerických. Cena byla původně 5 dolarů, ale pak byla zvýšena na 14 dolarů.

Z příspěvků, které jsme k soutěži dostali, byly uznány za nejlepší práce Dorostu Č. kříže v Horní Sytové, práce Dorostu na měšť. dívčí šk. v Hořovicích a práce Dorostu na měšť. dívčí šk. ve Vrútkách. Rozdělili jsme tedy cenu na tři rovné díly a každé z jmenovaných škol poslali jsme 187 Kč.

Když dostal Dorost Č. k. v HORNÍ SYTOVÉ peníze, napsal nám tento dopis:

„Potvrzujeme s díky cenu 187 Kč ze soutěže „Lípy". Prosíme Vás, abyste slečnám Daveisovým, které vypsaly tuto soutěž, projevili jménem našeho Dorostu srdečné díky a sdělili jim, jak jsme použili peněz ze soutěže.

Především jsme z ní zaplatili za všech 23 našich dorostenců po 1 Kč členských příspěvků a na pojištění všech proti úrazu u Legie také po 1 Kč. Do žákovské knihovny zakoupili jsme knihy E. T. Setona: Zvířata hrdinové za 34 Kč a Ptačí příběhy za

27 Kč. Na 10 krmítek nakoupili jsme prkének, hřebíků a j. za 44 Kč, do školní lékárničky nakoupili jsme léků za 23 Kč (jodovou tinkturu, borovou vaselinu, obvazy, saloxylovou mast, olej na spáleniny, čpavek, lysol a j.) a ještě zaplatíme kapesní kalendář Čs. Č. kříže (12 Kč).

Staráme se, aby všecky děti byly na zimu řádně ošaceny a obuty, dbáme o čistotu těla i duše. Rádi bychom si letos zařídili přezouvání do teplých bačkor ve třídě, kde každý den uklízíme. Ve třídě máme starou podlahu, ale doufáme, že nám ji obec do roka nahradí novou, kterou potom naolejujeme, abychom zabránili prachu.

V naší obci máme několik sirotků a dětí, které za války ztratily otce, jakož i více dětí zcela chudých rodičů. O ty se staráme nejvíce a poslali jsme již více žádostí na soucitné lidi a spolky, aby věnovali pro nejchudší z nich odložené šatstvo, obuv, a aspoň krystalovou stanici, abychom mohli ve třídě poslouchati přednášky, Kašpárka a nějaký ten koncert.

Je pak samozřejmé, že pečujeme po celý rok i o ptáky, užitečné tvorstvo a že se snažíme podle svých sil odstraňovati každou křivdu, bídu a nedostatek. Máme radost, že z 65 popisných čísel v naší obci již v 45 mívají každou zimu krmítka pro ptáky, a do zbývajících 20 je letos při ručních pracích zhotovíme a do prvních mrazů dodáme s prosbou, aby nezapomínali na nebohé opeřené prosebníky, když je jim v zimě nejhůře. Kolem naší školní zahrady máme hlohový plot, v němž mívají pěnice, sedmihláskové, paleček a drozdi každoročně několik hnízd. Na stromech v budkách zase hnízdí špačci, v hustých větvích pěnkavy, v blízkém háji kosi, drozdi, sojky a straky. Na mezích opět chocholouši, strnadi a v obilí skřivánci, koroptve a křepelky. I hnízda vlaštovek a jiřiček poskytují našim dětem mnoho zábavy a poučení. A kde nemají pod střechou hnízda ani jediného, touží po něm a zvou milé vlaštovičky, aby si u nich také aspoň jedno postavily a přinesly jim štěstí pod střechu...

Jak nám bylo líto v minulých dnech zmoklých vlaštoviček, jak se schovávaly pod střechu na římse a posedaly celé zkřehlé na telefonních drátech! Jistě že v několika dnech již od nás odletí a neuhlídáme je až někdy koncem dubna. Jen kdyby jich cestou mnoho nezahynulo a aby s nimi měli v Italii soucit, až poletí přes jejich slunnou vlast...

Na vycházce pozorovali jsme nedávno čiperné veverky, jak se zásobují lískovými oříšky a jak smutně doupňáci po lese houkají a vrány teskně krákorají. Až se na horách objeví první sníh, zaběhne k nám do údolí několik kousků srnčí zvěře a snad i nějaký jelen. Hladovým koroptvím a zajíčkům budeme zasypávati v budkách a remízkách, a pozveme i srnčí rodinku na hody...

Jen kdybychom dostali několikery odložené lyže, aby mohly naše děti užíti zdravého vzduchu při lyžaření a sáňkování. Naši dorostenci drželi samaritské stráže při několikerých lyžařských, cyklistických a motorových závodech a poskytli první pomoc při několika úrazech a onemocněních. Jsou vycvičeni prakticky ve službě samaritské a znají také stavbu svého těla dokonale. Je to již vidět i v obci, neboť pečují o krásný vzhled a čistotu ve svých obydlích i o zdraví svých sourozenců a rodičů. Na zimu máme nasušeno hojně léčivých bylin, kterými již zaženeme kašel, žaludeční potíže a snad i horší choroby. Mámeť zde hojnost léčivých bylin, které mnozí ani neznají! Učíme se je poznávati nejen od zkušených kořenářek, ale i z lékařských knih a herbářů. Prostorná naše školní zahrada dává nám hojně příležitosti k pěstování užitečné zeleniny, ovocných stromků, jakož i okrasných květin. Těšíme se, že si zase s některou školou vyměníme semena a sazeničky.

Při ručních pracích je zase již ve třídě rušno, a po zhotovení domečků ke krmení ptáků zaplní se nám okna různými hračkami z papíru, dřeva i hlíny a vše oživne barvami. Vzorem jsou nám krásné naše chaloupky, zvoničky, zajímavé stromy i osoby, zvířátka a ptáci. Děláme hračky jednoduché, pohyblivé a poctivě barvené emailovými barvami, aby si menší sourozenci neuškodili některou pouštějící. A tak se cítí děti našich horských tkalců, zedníků, tesařů a j. sezonních dělníků při pilné práci šťastnými a spokojenými, zvláště když mohou zmírniti z výtěžku vlastní práce bídu ještě chudších. Pošleme Vám také nové ukázky ozdob ze skleněných korálků, které naše děti zhotovují. Jsou to pěkní pavoučci, slunečka, ozdoby na vánoční stromky a j.

Ke konci pak znovu prosíme, abyste poděkovali naším jménem slečnám Daveisovým za laskavý jejich dar a ujistili je, že budeme v započatých pracích pokračovati i dále, aby z našich dětí vyrostli jednou čestní občané dobrého srdce.

I Vám děkujeme co nejsrdečněji za vše a slibujeme nejen poslati do nové soutěže „Lípy“ několik prací, ale pracovati podle Vašich milých rad.

Za Dorost Čs. Č. kříže v Horní Sytové:

Antonie Václavíková, *starostka Dorostu.*

Jaroslav Lebeda, *vedoucí učitel.*

F. J. MILLET: DŘEVORUBCI

„Jejich stav je velmi nepěkný," objasňoval otec. „Bez matky i ona všecka zajdou. Vždyť ona se ještě ani pořádně schovávat nedovedou, a tu hlídají jestřábi, — všecka, do jednoho pochytají. Pravda-li, Antoníne?"

„Ano, ano ovšem... toto... ačkoli... vůbec," bručel strýc Antonín a připojil zcela jiným hlasem: „Afrikáne, odnes kachnu do lednice, sice se zkazí."

„Strýče, strýče, a co to má na krku?" ptala se Tátočka, nedávajíc kachnu Afrikánovi. „Celý krk je jako roztrhán... Podívej se.."

„A to ji nejspíše Karmen trochu pomačkala... Kdepak máme Karmen?"

Karmen se sotva dotáhla do kuchyně a ležela ve stínu, vypláznuvši jazyk. Od nezvyklosti, staroby a vedra se unavila do nemožnosti.

*

Rozčilující den konečně minul. Pavlík šel spat dřív než obyčejně, protože cítil strašnou únavu, ačkoli se snažil to skrýti. Když si dával „dobrou noc" s Tátočkou, poznamenala vyčítavě: „Co teď asi dělají ubohá kačata bez matky?"

„To není tvá věc," vzplanul Pavlík. „Omrzelas mě! Opakuješ jako papoušek, co říkají dospělí. Vymysli si raději něco sama..."

„Není co vymýšlet... Kdyby někdo zastřelil naši maminku, kam bychom se my všecky poděly?"

„Dost... S ženskými mluvit, to je jen zbytečně čas utrácet."

Pavlík byl hrubý. Zlobil se. Cítil něco tak nepříjemného, jako hořkou tíži na duši. Pavlík byl nespravedliv. Proč tak hrubě odpovídal Tátočce, kterou měl velice rád! Pak se mu objevilo mučící vědomí jakési viny. Zvláště ho trápily poznámky matčiny... Ano, lov je hezká věc, ale je to přece jen krutá zábava. Dobře ještě, že maminka nevěděla o všech okolnostech toho prvního honu.

„Ano, osud," opakoval několikrát Pavlík, ukládaje se na svou postel. „Kdybych nebyl měl svátek, strýc by mi nebyl daroval ručnici, a kdybych neměl ručnice, ta nešťastná kachna by i teď přespokojeně plavala. Kachny hledají potravu za noci... Ano, osud!..." Pavlík rychle usnul, nedočkav se strýce, který za večerů si rád poseděl na terase a přel se s otcem o politice.

Pavlíkovi se zdál hrozný sen. Nejprve viděl, že je kachnou a nejen kachnou, ale divokým kačetem. Nebylo mu to pranic divno, protože i ostatní všichni byli kachnami — otec, matka, strýc Antonín a Tátočka, Káťa, Lělja a Péťa takovýmitéž kačaty jako on, Pavlík. Tuto změnu zpozoroval Pavlík teprve, když strýc Antonín zakáchal — právě zakáchal a ne promluvil: „Chraňte se, pes!..."

Pavlíkovi se udělalo hrozně. Polekali se i všichni ostatní. Skutečně bylo slyšeti žvachtání psích noh v močále a charakteristické frkání nosem, jako dělala Karmen. Pavlík ji poznal, a ještě více se ulekl... Jaká byla strašlivá! Jaké hrozné, hltavé oči... Pak se všecka kachňata sebrala kolem matky, pak všecka spolu vyplavala na odkryté místo, ale v tom okamžiku bouchl výstřel, a Pavlík v hrůze vykřikl... a probudil se.

„Co ty to, bratře?" divil se strýc Antonín, jenž nedávno se vrátil s terasy a počal se svlékati — při čemž, zvláště, když svlékal boty, měl ve zvyku hekat.

„Já? Ach, jaký hloupý sen...“ Pavlík si sedl na posteli a byl hrozně rád, že se tak stal zase z divokého kačete člověkem. Přece však se všecek třásl a nebyl s to, potlačiti v sobě zbytky strachu.

„Ale co je to s tebou, Pavlíku?“ „Strýče, tys teď káchal, totiž hekal?“

„Dožij mého věku, pak budeš ještě jinak hekat... Prokletá levá bota tlačí, a já mám právě na levé noze nejroztomilejší mozol. Víš co, Pavlíku, vždyť tys ani ještě ničeho nevypravoval o honu. Arciť, před ženskými takové věci vypravovat nestojí za to... Stejně tomu nerozumějí. No tak, jak se vedlo?“

Pavlík mlčel a potom s dětskou upřímností řekl: „Co tu povídat: hanebně!“

„Tu máš... Netrefils?“

„Hůř...“ Pavlík přešel na postel k strýci a začal povídat:

„Vidíš, strýče... já nevím... Mně se zdá, že ze mne nebude nikdy pořádný lovec, o jakých píše Majn-Rýd, Emár a Kúpr. Ano...“ „Tu máš! A proč?“

„Zcela jednoduše: stydím se... Je to pravda, proč jsem zabil tu nešťastnou kachnu? Trápí mě to... I sen takový jsem měl... ano. Vidíš-li, jak to bylo. V lese jsme chodili asi pět hodin a ničeho nenašli. Zabil jsem jednoho datla, a i toho jsem zahodil. Styděl jsem se nésti ho domů. Proč jsem ho vlastně zabil? Tak, chtělo se zkusit ručnici. Pak jsme vyšli k nevelkému jezírku, a Karmen vyhnala celé kachní hnízdo... Stojím a vidím, — napřed plave kachna a za ní deset kačat. Rozčilil jsem se a špatně namířil, — prvním výstřelem jsem ničeho nezabil. Afrikán se až rozhněval a vyplísnil mě a pak povídá: „To je jedno, nemají kam utéci, neztratí se nám. Vy stůjte na břehu, a já s pejskem půjdu vyhánět kačata z rákosí... Hlavně, střílejte do matky, Pavle Ivanyči!“ Dobře, stojím s ručnicí, chvěji se... Hledím, a kachna zase vyplavala na jezero, jenže už sama. Vystřelil jsem do ní a zase mimo... Afrikán mě zase vyplísnil a křičí: „Ech, Pavle Iványči, minul jste... Mířte pod kachnu!“ A kachna jako by na zlo neletí, a vrtí se na jednom místě, zrovna pod výstřelem...“ „Co dál?“

„No, já do ní po třetí a zabil jsem, totiž ani nezabil, ale jen postřelil. Obrátila se a potom nějak bokem — bokem plula k rákosí, a tam už ji Karmen popadla a podala mi ji živou. Třepe se mi v rukou, krev z ní crčí, a já nevím, co dělat... Přiběhl na pomoc Afrikán, vytrhl mi ji z rukou a zuby jí krk překousl. Ach, jaká ohavnost, strýče... I obličej měl takový strašný!...“ „No, a potom?“

„Pak Afrikán povídal, že všecka kačata podusíme... tak i povídá: podusíme. Ale já více nemohl... Afrikán po celou cestu bručel na mne.“

Strýc Antonín pozorně vyslechl lovce, pokýval hlavou a pohrdlivě rozhodl:

„Nic z tebe nebude, Pavlíku... To znamená, že v tobě není pravé lovecké žilky. Jedním slovem: baba...“ „I Afrikán to také říká...“

Strýc Antonín se rozhněval. A Pavlík byl šťasten, že nemá žádné lovecké žilky. I spánembohem s ní...

Tento první hon zapadl do duše Pavlíkovy, jakožto jasný důkaz, kolik se v člověku tají docela nepotřebné krutosti... On nikdy více nebral ručnice do rukou.

Napsal D. N. Mamin-Sibirjak. Přeložil Akim Set.

OCHOČOVÁNÍ PTÁČKŮ.

Jediná cesta k srdci ptáčkově vede jeho žaludkem. Máme-li lákavý drobet v hrsti, přiletí až na naši ruku. Proto musíme dobře vědět, *co* ptáčkům podat, a musíme se seznámiti se životem jejich, abychom poznali, *jak* jim to nabídnouti.

Jest skoro bezúčelné ochočovati starého ptáka. Pták jest tvor rychle žijící, neobyčejně citlivý, velmi inteligentní do určitého stáří. Jako dítě je učelivé po několik let, pták jen několik týdnů nebo jen dní; neboť mozeček ptačí jest tak zařízen, že co se včas naučil, podrží si celý život. Poněvadž má tolik nepřátel na všech stranách, vykládá si každý náš rychlý pohyb za čin nepřátelský. Oči jeho jsou pravděpodobně bystřejší než naše. Proto chceme-li se přiblížiti ptáku, můžeme velmi blízko přijíti, jestliže jsme opatrní a nedíváme se po něm a jdeme k němu oklikami, nebo děláme jako bychom se dívali na něco jiného. Když pták přestane zpívat, je to znamení, že jsme přišli příliš blízko a že dále nesmíme, dokud jej nepřesvědčíme o svých dobrých úmyslech: ustoupíme třeba trochu neb sedneme si a děláme, jako bychom se dívali jinam. Pamatujme, že jediný neopatrný úkon ptáka „zdivočí" navždy.

Někteří lidé říkávají, že divocí ptáci mají býti divocí. Není prý „přirozené" je ochočovati. Nechápu, proč by nejlepší přátelé člověka, tak krásní, tak něžní každým pohybem, tak nevinní a užiteční, neměli v člověku viděti svého přítele a ne nepřítele. Že je „přirozeno" ptákům nebáti se člověka, dokazuje jejich chování na ostrovech, kde nepřirozené lidské surovosti se nevyskytly, anebo v divočinách, kde je zřídka vidět člověka. Dále mladí ptáčci ve hnízdě zřídka jeví „instinktivní" (vrozenou) bázeň z člověka. Jestliže ptáčka vezmete z hnízda, nepoděsivše ho a nejsou-li přítomni rodiče křičící strachem, máte ptáčka ochočeného hned. Stane se na př., že najdete hnízdečko s mládětem, opuštěným od rodičů. Bude vám bráti potravu z ruky, půjde za vámi, bude žadonit na vás a vůbec chovati se k vám, jako byste byli jeho rodiči. Totéž platí o mláďatech neschopných letu, které jste sebrali se země. Učinili-li jste tak nepolekavše je, ihned vám vyskočí na prst a budou vám jísti z rukou. Pomyslete si, jakým netvorem se jim musí zdát vaše ruka. Při uchopení rukou musí se ptáčku zdát, jako by ho za živa někdo polykal. Jest pěkné cvičení v ušlechtilosti chopiti mladé ptáče a nepolekati je, ale zdaří-li se nám to, pak jste je vlastně zkrotili. Zmocníme-li se mláděte při lovu, pak celé týdny a měsíce nemůže se vybaviti ze strachu, ba známý jeden přítel ptáčků pozoroval celý rok ustrašenost drozda, kterého honili.

Píši tento článek, ne abych vás, děti, nabádal snad k chytání a krocení ptáčků a chování jich v klecích. Jeden krotký ptáček na svobodě při domě má cenu za sto v zajetí. Píši jej proto, že tisíce opeřenců opouští své hnízdo předčasně, den nebo dva, než jejich křídla jsou dosti vyvinuta, aby mohli létati, a stanou se kořistí koček. Vykonáte humánní službu v přírodě zachráněním těchto sirotečků v prvých oněch krutých dnech bez hnízda. Dnes, kdy tak rychle ubývá ptáčků, je to vaší svatou povinností.

Woowotanna.

JAR. ČERMÁK: RODINNÉ ŠTĚSTÍ

HLAVIČKA ŇA BOLÍ.

Lidová píseň. Pro tříhlasý dětský sbor zharmonisoval Josef Moučka.

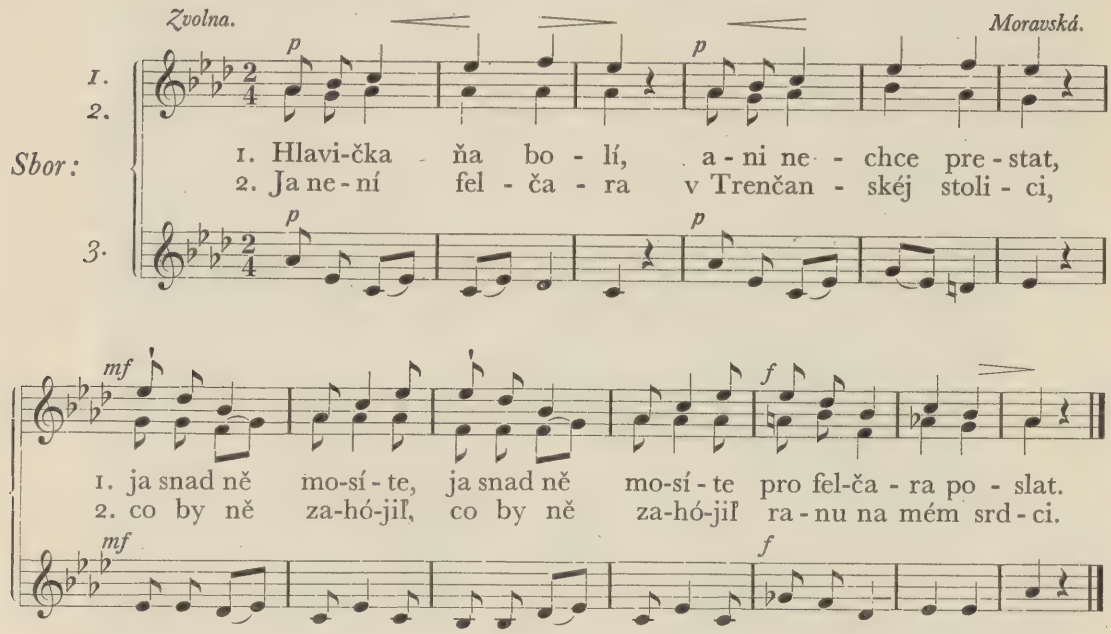

JAK ZLEPŠÍME SVOU TŘÍDU?

Nezdá se vám, že po návratu z prázdnin připadá vám vaše třída nějak smutná a cizí, jako by ani nebyla vaše? Snad jste byli zhýčkáni krásou a čistotou letní přírody, že se vám nyní zdá vše tak ponuré a šedé. Snad ano. Možná však, že jste si svou třídu dělali ve vzpomínkách krásnější než skutečně byla. Ale ať už je tomu jakkoli, bude nejlépe, když místo dlouhého lámání hlavy odstraníte vše, co se vám na vaší třídě nelíbí a proměníte si ji v milou a útulnou klícku.

Podívejme se tedy, co by asi potřebovala. Malba stěn i stropu je již zašlá, hlavně u kamen je dosti začouzená. Bylo by dobře dáti ji vybílit. Není to sice povinností vás žáků, ale snad by nikdo proti tomu ničeho nenamítal, kdybyste věnovali na to potřebné peníze z dorostového fondu a dali si svou milou třídu vymalovat. Jak by pak byla krásná a jak by se to v ní učilo! Vždyť byste to konec konců obětovali pro sebe. Pak by však ze třídy musely zmizet všechny věšáky na šaty, pod nimiž bývá stěna od visících kusů oděvu vždy odřena a znečištěna. Zvláště za zimních plískanic, kdy se tolik sněhu a vody donese na šatech do třídy. Věšáky byste mohli umístiti venku na chodbě a tím byste také odstranili ze třídy kabáty, které vám kazí vzduch ve třídě tím, že se suší a při tom zapáchají.

A co s podlahou? Ta za zimní nepohody bude plná bláta, které, když uschne, promění se v prach, vířící se každým vaším pohybem a ohrožující vaše plíce nemocemi. To nesmíte připustit. Měli byste to pak ve třídě horší než na silnici, když jezdí auta. Bude tedy nejlépe, když venku na chodbě každý odloží nejen svůj zimník, ale zuje i umazané, mokré boty a vkročí do třídy pouze v papučích, v nějakých domácích trepkách nebo v cvičkách, v kterých ovšem nesmí na ulici a do bláta. Takové bačkory sami lehko si ušijete.

Zařídíte-li si to tak, bude to jistě to nejlepší a nejúčelnější, co jste mohli udělat. Leč hromadění prachového poprašku jste tím přece nezabránili. Ideálem by ovšem bylo, kdybyste měli dobrý vyssavač prachu, který by prach vyssál, aniž by ho zvířil. Vaše třída sama nemá asi tolik prostředků, aby si jej mohla pořídit; ale kdyby některý z vašich pánů učitelů se věci ujal a vyložil neocenitelné služby takového vyssavače i jiným třídám, jistě by se k vám přidaly, a v brzku byste se na něj složili. Také místní spolek Červeného kříže nebo místní školní rada mohly by vám na něj přispěti.

Než se však uskuteční tento sen, musíte se spokojiti obyčejným stíráním prachu. To se však musí státi způsobem co nejméně závadným. Nejlépe stírejte prach vlhkým hadrem, který každou chvíli opírejte v čisté vodě, abyste prach nerozmazávali po školním nábytku. Bylo by též dobře napustiti podlahu olejem, který nedovolí prachu, aby se zvedal. Taková podlaha nevypadá sice nijak pěkně, ale něco již v zájmu svého zdraví musíte obětovat.

Venku začíná býti již chladno a snad už ve třídě topíte. Jak to dopadlo s vašimi kamny? Nejsou plna prachu? Ten měl být pryč, neboť jinak při prvém zatopení velmi zapáchá. Musíte také požádati pana školníka, aby první dny topil velmi málo a později přiměřeně teplotě venku, neboť jinak by všichni dostali bolení hlavy, očí i rýmu. Přečtěte si také v 5. čísle loňské „Lípy", jak to máte zařídit, abyste měli v třídě vždy přiměřeně vlhký vzduch.

A co vaše ventilace? Jsou v pořádku, aby se jimi mohlo větrat v době vyučování? A což okna ve třídě? Otevírají a zavírají se snadno? To nutno vyzkoušet, neboť v přestávkách se nejlépe větrá tak, že se všechna okna naráz otevrou, aby zkažený vzduch z třídy rychle vyšel a vy jste mohli v mžiku opět zavříti. Větrejte tak vždy po každé hodině, abyste měli v třídě stále svěží vzduch, aby se vám dobře učilo a nebolela vás hlava. Ježto někdy ani není přestávka, musíte otevřít a zavřít okna velmi rychle, aby vyučování nebylo rušeno a vy jste přece měli dobře vyvětráno, aniž byste si za velkých mrazů citelněji ochladili vzduch a stěny.

Budete-li dbát všech těchto pokynů, budete míti útulnou a teplou třídu s čistým vzduchem, v níž se budete s dobrým prospěchem učiti a s níž bude spokojen i pan učitel. Dejte se do práce, je to vše ve vašich silách! *Dr. K. Kulhánek.*

*

Poznámka: V dnešní příloze „Naše práce" najdete obrázek a popis velmi praktického a laciného zařízení šatny na chodbě s jednoduchými věšáky, olejovým nátěrem stěny pod věšáky a s kladinami pro opření nohou při přezouvání.

MĚSÍC MLH.

Indiáni jej nazývají také „bláznivým“, poněvadž je to měsíc přechodu od podzimku k zimě. Přeháňky deště se sněhem nejsou vzácností a často i zasvitne slunce a ozáří den jako na jaře. V přírodě samotné už vše se ukládá k zimnímu spánku, ale jeřáb, kalina, bezy v lese křičí svou šarlatovou barvou, že není třeba smutkem věšet hlavy. Ba, mnohdy i bylinky se rozveselí květy, když tu ještě není sníh — květel, starčky, pampelišky podzimní, i pomněnky, jesence a hlaváče dlouho nám připomínají květnaté louky a pažity léta.

Teď jsou stromy holé a můžeš si nakreslit jejich větvení. Zbyla jenom kostra sloupoví chrámu, klenba a portál, ve kterém v létě hlaholil život. Všimni si, jak krásná je stará jabloň v širém poli, jejíž větve jsou určeny jen k tomu, aby nesly tíži ovoce a proto se snášejí až k zemi. Pohleď na košatý ořešák, jenž stojí tak mohutně rozložen, že kryje celou zahradu. Takový je také onen dub staletý, který předkové uctívali; chápali velebnost zkřivených větví, jež přetrvaly tolik bolestí osudu. Jak lehké stavby jsou osiky, jak pyšné topoly, jak přísné smrky a jedle, kolik životní houževnatosti se tají ve větvích borovice stočené po stěně holé skály!

Sbírej si šišky na zemi a hledej „mátohy“. Víš, co je to? Větvičky, kořeny, znetvořené plody jsou často jako začarovanými skřítky, zvířaty, přeludy, jež fantasie tvoje doplní a spojí. Najdeš jich dost a budeš mít hodně zábavy.

Ještě si seber suchý rákos u rybníků, aby sis mohl nadělati doma rohožky.

Plody se stromů nesbírej! Uvaž, jak málo naši ptáčci u nás najdou potravy. Přej jim jeřabiny, šípky, střemchy, hlohy, ptačí zoby — vždyť je to jediná jejich potrava. Ty se bez těchto plodů obejdeš. Sbíráš-li je, sbírej je jen pro krmivo ptáčkům v městě a zahradách, tedy v místech, kde ptáčci sami si těchto plodů nalézti nemohou. Připrav si pro ten účel také semena slunečnice a konopí.

Už v listopadu musíme začít s krmením ptáčků. Mnozí tu možná zůstanou, ti slabí, jinak by odlétli a cestou zahynuli. Také postav budky. Budky se nestaví na jaře, nýbrž na podzim. Přezimující ptáci v nich ztráví studené noci, mnozí stěhovaví jsou jimi zlákáni k pobytu u nás v zimě. A když nic jiného, budky se přes zimu poněkud slotami počasí přizpůsobí svému okolí. *Miloš Seifert.*

POPTÁVKY.

Která zámožnější škola se ujme jako ochranitelka Dorostu při české škole v ČINADIEVĚ na Podk. Rusi? Děti by potřebovaly hlavně šatstvo a prádlo, neboť nemají ani to nejnutnější.

Rovněž hledá ochranitelku Dorost Č. kříže na ob. škole v SLAVÍKOVĚ, p. Horní Studenec, Dorost na obecné školę v TANVALDU-ŽĎÁRU, Dorost na české st. šk. v OŠELÍNĚ u Stříbra a Dorost na ob. šk. v PŘÍSEČNICI v Rudohoří. Které zámožnější školy se o ně přihlásí a vzpomenou si na ně nějakou zásilkou ještě před vánocemi?

Dorost Č. kříže v TODNĚ u Trh. Svinů prosí jiný Dorost o laskavé darování čítanek pro šk. ob. díl I., II., III.

Chudý horský dorost v KUNVALDĚ u Žamberka prosí jiné zámožnější školy, aby mu poslaly nějaký příspěvek na lékárničku.

Dorost Č. k. v ONŠOVCI, p. Zruč n. Sáz., potřeboval by knihy do žákovské knihovny. Prosí proto jiné školy o nějaké knižní dárky.

DOROST U NÁS.

Dorost Č. kříže v BÍLINĚ dostal kdysi od Dorostu na Central škole v Hawarden ve státě Iowa (Spojené státy severoamerické) velmi milé album, v němž byli ptáci, hnízdící v Americe. Jako odpověď posílá jim nyní náš bílinský Dorost album s ptáky, kteří oživují naše pole, zahrady i lesy. Dalo našim dětem jistě hodně práce, neboť každý pták je v něm nakreslen a vymalován a kromě toho je u každého ptáka popis, vylíčení způsobu jeho života a pověst, která se u nás o něm vypráví. (Jak dudek dostal svou korunku, proč je špaček kropenatý atd.) Celek působí velmi pěkným dojmem a americké děti jistě upřímně potěší.

*

Dorost Č. k. ve ZHOŘI nám píše: „Na začátku školního roku přistoupili jsme všichni za členy Dorostu Červeného kříže. Hned jsme začali pilně pracovat. Nejdříve jsme si zhotovili věšáčky pro „Lípu“ a „Radost“, a k některým obrazům jsme si udělali rámečky. Také jsme si začali dělat loutkové divadlo. Když přišlo jaro, pracovali jsme v zahradě. Na Květnou neděli pořádali jsme jarní slavnost. Protože jsme loni u Dorostu Červeného kříže nebyli, sehráli jsme letos loňskou i letošní velikonoční scénu najednou. Nejdříve jsme zahráli divadlo „Poklad“, potom scénu „Velikonoční vajíčka“ a konečně jsme se odebrali na vyvýšené místo odsuzovat a utápět smrtku. Lidí přišlo hodně, všem se to líbilo, a tak jsme vybrali Kč 353.—. Výtěžek věnujeme na zřízení dorostového loutkového divadla.

*

Dorost Červeného kříže v CHÝŠTI uspořádal k uctění 77. narozenin p. presidenta besídku, při níž sehrál divadlo „Dvě Maričky“. Pro nedostatek hochů hrály všechny úlohy dívky. Před divadlem měl pan řídící přednášku o našem prvním presidentovi a po divadle deklamovaly dívky básně a zpívaly písně. Čistý výtěžek Kč 128.10 byl dán do pokladny Dorostu a bude věnován na dobročinné účely.

*

Dorost ob. a měšť. školy v RONOVĚ n. Doubravou poslal nám velmi obsáhlou zprávu o své činnosti. Dověděli jsme se z ní, že má v 5 třídách 108 členů a že pracuje velmi pilně. Z látek, přidělených divisí, ušil prádlo a šaty pro 4 nejchudší děti na škole a ostatní zhotovené věci zaslal Dorostu v Mukačevě na Podkarp. Rusi. Dětem v čáslavské nemocnici upekl za pomoci sl. ind. učitelky cukroví a v nemocnici je nejpotřebnějším sám rozdal. Před vánocemi uspořádal sbírku na vánoční stromeček pro nejchudší děti. Přespolní děti zval k sobě na oběd. Aby získal peněz, uspořádal zdařilou besídku hudební a zpěvní, která vynesla Kč 310.10. Pořídil z nich pro školu lékárničku za 120 Kč a do ní 22 léků od ústředí Č. kříže za 220 Kč. Když peníze takto vyčerpal, uspořádal zase za pomoci třídního učitele výstavku obrazů republiky československé. Výtěžek z ní byl 134 Kč. — Tento Dorost nezapomínal však ani na sebe. Jeho členové dbali zdravotních pravidel, chodili do školy čistí a nesnesli nečistoty ani u druhých. Pořídili si do třídy umyvadlo pro ty, kteří někdy zapomněli na čistotu. Pro výzdobu třídy zakoupili si tělovýchovné obrazy za Kč 34.—. Když přijel do obce pojezdný biograf Č. kříže, zúčastnili se v hojném počtu jeho zdravotní přednášky. Z dobrovolných příspěvků na přednášky tohoto biografu přibylo jim do dorostové pokladny Kč 172.40. Četli také pilně časopisy Dorostu, které jim knihovník půjčuje a při tom vždy vypravuje, co je nového v životě Dorostu a co se mu zvlášť líbí. Nezapomínali ani na svůj krajinský časopis „Podoubraví“, jemuž zaslali již dvakráte příspěvek po Kč 50.—. Tento Dorost má velmi rád pana presidenta a řídí se podle jeho hesel. Jeho narozeniny v březnu oslavil besídkou, při níž sehrála 2. třída ob. školy hru „O královničce Čechii“ od J. Lounka. Hra se velmi líbila

a měla krásný výsledek, neboť vynesla Kč 511.65. Dorost Č. kříže v Ronově chce i nadále pilně pracovati. Rád by si zejména pořídil radiovou stanici.

Dorast pri št. ľud. škole v BRAVÄCOM zaslal nám obšírnu zprávu o svojej činnosti v druhom polročí minulého školského roku. Píše: „Chrípka aj v mesiaci februári, ba aj v marci priklincovala k lôžku niekoľko desiatok dietok a dospelých. Naša malá lekárnička výborne plní svoju missiu. Ľudia s dôverou sa obracajú na jej prvú pomoc. Už je skoro úplne vyčerpaná, ale o nové zásoby sa už postaráme. Pokračovali sme v prednáškach so sveteľnými obrazmi. Na tieto prednášky vždy sme pozvali i súsedné školy. (Beňúš a Filipovo.) Mali sme tieto prednášky: Sestrička Alenuška a braček Ivanko, Zlatovláska, Vývoj práce Čs. Č. kríža na Slovensku, Hygiena a výživa dieťaťa, Chytľavé choroby a boj proti nim, Čo je v mori?, Siam, Jedovaté rastliny, Živôt na dalmatskom pobreží až po Dubrovník, Kvapkou vody do sveta a Hry detí u nás a v cudzine. Tieto prednášky hojne boly navštevované aj dospelými. Mierovú slávnosť sme zadržali a čistý zisk Kč 63.40 venovali sme na doplnenie lekárničky. Pestujeme kvety v oknách a dorastovej záhradke, tiež i pri krížoch a na cintoríne, tak ako minulý rok, a opatrujeme vysadené lipky. Bavlna, ktorú nám divízia darovala, nie je ešte všetka zpracovaná. Na Vianoce obdarujeme spolužiakov čiapkami a zápästkami. Usilujeme sa, aby sme mohli v zásadach Dorastu Čs. Č. K. žiť a učinkovať a aby sme za vzor slúžili iným."

UPOZORNĚNÍ ABONENTŮM. Někteří abonenti „Lípy" žádají na divisích Čs. Č. kříže dorostovou přílohu „Naše práce". Upozorňujeme je proto poznovu na to, že tato příloha posílá se po jednom výtisku pouze na třídy, které jsou přihlášeny k Dorostu. Jednotlivým abonentům se neposílá.

KALENDÁŘ PRO SBÍRÁNÍ LÉČ. ROSTLIN: LISTOPAD-BŘEZEN.

Poněvadž v zimní době sbírání léč. bylin je velmi skrovné, uvádíme přehled najednou:

V listopadu: oddének puškvorcový, žaludy, koňské kaštany, větévky jmelí bílého.

V prosinci: větévky jmelí bílého.

V lednu: větévky jmelí bílého.

V únoru: choroš lékařský (čili modřínová houba), větévky jmelí bílého.

V březnu: choroš lékařský, kořeny ibišku, angeliky, lopuchy, petržele, bedrníku, kostivalu lékařského, babího hněvu, oddének arniky, puškvorce, pýru, všedobru, osladiče, nátržníku.

Předplatili jste si již nový ročník Knihovničky Lípy?

Ročně vyjde 5 úhledných knížek o více než 360 stranách poutavé četby za po hých Kč 7·— předplatného i s poštovným. — Dosud vyšlo:

1. *K. Ewald: Dvounožec.* Povídka ze života prvních lidí. Kč 1·50.
2. *Dvě Maričky.* Původní dětská veselohra. Již II. vydání! Kč 1·50.
3. *Multatuli: O věrné lásce Saidjaha a Adindy.* Rozebráno.
4. *Mamin-Sibirjak: Malinové hory.* Ze života uralských zálesáků. Kč 1·50.
5. *F. Krch: Veselé cviky a hříčky pro děti.* 260 tělocvičných žertů. Kč 2·—.
6. *E. Thompson Seton: Povídky o zvířatech.* Povídky velkého znatele zvířat. Kč 1·80.

Jako nejnovější svazeček právě vyšlo a s listopadovým číslem „Lípy" se rozesílá:

Ch. Kingsley: BÁJE O PERSEOVI.

Mocně výchovná báje o řeckém hrdinovi. Cena Kč 1·80.

Pro další svazečky — celkem jich vyjde letos zase pět — připraveny: F. Krch: Řikadla a písně s pohybem, povídky Vojty Beneše, Karla Sellnera, Lily Bubelové, K. Ewalda, D. N. Mamina-Sibirjaka, sbírka písní, dětské divadélko, sbírka původních her, knížka ručních prací, knížka přírodovědeckých pokusů, knížka pro zasmání, knížka pozorování přírody od M. Seiferta, o životě rostlin od Jar. Naumana a j. Všech 5 knížek v předplacení na celý ročník i s poštovným stojí Kč 7·—. Jednotlivě budou dražší.

Dorostový odbor Čs. Červeného kříže, Praha VI., Neklanova čís. 34.

Používání nov. známky pov. výn. řed. pošt a tel. č. 177.182-VI-25.

LÍPA

Únor 1928

6

OBRÁZKOVÝ MĚSÍČNÍK DOROSTU
ČESKOSLOV. ČERVENÉHO KŘÍŽE

Kč 1·50

LÍPA MĚSÍČNÍK DOROSTU ČESKOSLOV. ČERVENÉHO KŘÍŽE, ROČ. VIII. — VYCHÁZÍ KAŽDÉHO 1. V MĚSÍCI KROMĚ ČERVENCE A SRPNA S PŘÍLOHOU „RADOST". S F. KRCHEM VEDE A ODPOVÍDÁ A. KOVÁŘÍKOVÁ. — REDAKCE: PRAHA-VYŠEHRAD, NEKLANOVA 34. — PŘEDPLÁCÍ SE: NA „LÍPU" Kč 15·— ROČNĚ, Kč 7·50 POLOLETNĚ, NA „RADOST" Kč 7·— ROČNĚ, Kč 3·50 POLOLETNĚ. — MAJITEL A VYDAVATEL ČSL. Č. KŘÍŽ, PRAHA VI. — TISKNE „LIDOVÁ KNIHTISKÁRNA" PRAHA II., HYBERNSKÁ UL. ČÍS. 7.

LEVNÝ NEUTRODYN.

Na zmínku ve 4. čísle Lípy došlo velice mnoho dotazů na čtyřlampové neutrodyny, a také skutečně mnoho přístrojů bylo již na základě zdarma zaslaných návodů postaveno a bezvadně fungují.

Docházelo až pět dotazů denně, a z toho lze souditi, že mezi naším dorostem je neobyčejný zájem o dokonalé a velmi výkonné radiopřístroje, zejména takové, kterých by bylo možno použíti pro hromadnou reprodukci ve školách a při příležitostných schůzkách.

Bohužel, ještě se projevila při tom jedna okolnost: že náš Dorost má sice k tomuto ušlechtilému úkolu dosti dobré vůle, ale namnoze chybějí potřebné peněžité prostředky.

Aby nebylo třeba stále se obraceti na dobročinnost a dary, doporučujeme dvojí cestu svépomocnou, kterou lze uskutečniti pravidelný a dokonalý příjem radiofonie pro školy a vzdělávací účely. První je sjednati velmi mírné splátkové podmínky (s firmami, které jsou k tomu ochotny a jichž adresy sdělí redakce). Jakmile již jednou bude přístroj v činnosti, jistě každý posluchač milerád občas přispěje nějakou maličkostí, konečně i škola, místní školní rada a jiné korporace zařadí rády nepatrnou položku na podporu vaší vzdělávací činnosti, když uvidí, že vše zdárně pokračuje a slouží skutečně k povznesení a vzdělání posluchačů.

Pro ty, kteří si netroufají sehnati dostatečnou peněžitou částku splátky, jakož i pro jednotlivé posluchače přinášíme dnes návod na neobyčejně levnou úpravu tohoto velice výhodného typu přijímače, který je dnes již všeobecně znám a oblíben. Je to úprava s dvojitou lampou Pentatron, nebo Duotron, které zde již byly uvedeny v loňském ročníku. Celý takový přijímač stojí hotový v tovární úpravě jen 800 Kč, ale veškeré součásti již přizpůsobené dostanete za 500 Kč a konečně při další možné úspoře domácí výrobou cívek, použitím součástí ze starších stanic atd., je možno výdaje snížiti ještě více, dokonce i na polovinu.

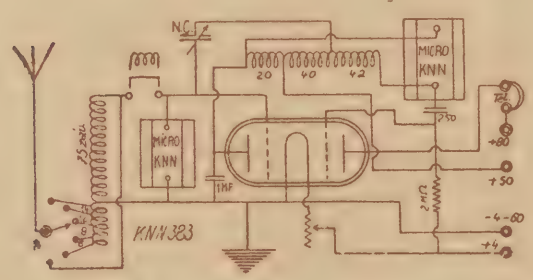

Co tím získáte? Budete míti neobyčejně výkonný a dokonalý přijímač za směšně nízkou cenu. Zákazem zpětné vazby staly se dnes jednolampovky nemožnými, celá řada jiných typů vyhovujících předpisům o zpětné vazbě pak má při dvou lampách výkon nepatrný, citlivost nevelikou, selektivita obyčejně nevyhovuje a příjem bývá zkreslován nepěkným nasazováním vazby. Tento nepatrný neutrodyn naproti tomu dá v téměř neztenčené míře všecky přednosti neutrodynu čtyřlampového, vyjma intensitu zvuku, která je určena především pro sluchátka a jen u několika silnějších stanic stačí pro reproduktor. Cena pak je při nejmenším stejná, ba namnoze nižší než u stanic obyčejných.

Naše dva obrázky ukazují schema zmíněného přijímače a jeho montážní plánek. Připojujeme seznam součástí, které je třeba ke stavbě si opatřiti, a udáváme u nich běžné krámské ceny:

1 skříňka asi 30×20×20 cm	Kč	69.—
1 panel k ní	Kč	30.—
1 lampový podstavec pro lampu Pentatron	Kč	14.—
1 reostat	Kč	15.—
2 kondensátory Micro	Kč	62.—
2 menší mikroskály k nim	Kč	72.—
1 neutralisační kondensátor	Kč	31.—
1 přepínač s 6 kontakty	Kč	31.—
2 knoflíky k nim	Kč	10.—
Fixní kondensátor 250 cm	Kč	6.—
Kondensátor 1 MF	Kč	20.—
1 odpor 2 Megohmy s podstavečkem	Kč	16.80
Cívky hotové	Kč	120.—

MEDVÍDEK.

Rusky napsal D. N. Mamin-Sibirjak. Přeložil J. Veselovský.

„Nechcete, pane, medvídka?“ tázal se mne můj kočí Ondřej.

„Kdo ho má?“

„V sousedství... Známí myslivci jim ho darovali. Pěkný medvídek, jsou mu asi tři neděle... Tuze zábavné zvíře.“

„Proč ho dávají sousedé pryč, když je tak pěkný?“

„Kdož to ví... Viděl jsem ho. Není větší než rukavice. A jak směšně se batolí!“

Žil jsem v krajském městě na Uralu. Byt jsem měl velký. Proč bych nepřijal medvídka? Je to skutečně zábavné zvíře. Uvidím, co se s ním dá dělati.

Ujednáno, vykonáno. Ondřej odešel k sousedovi a po půl hodině přinesl malinkého medvídka, který skutečně nebyl větší než Ondřejova rukavice, s tím rozdílem, že tato živoucí rukavice zábavně se batolila a vyvalovala milá šedá očka.

Za medvídkem přišla tlupa uličníků, takže musila se zavříti vrata. Ve světnici medvídek ani dost málo se nezarazil, ba naopak cítil se volným jako doma. Klidně všecko prohlížel, obcházel kolem stěn, všecko očenichal, ledacos ohmatal svou černou tlapkou a zdálo se, že shledal všecko v pořádku.

Moji studenti přinesli mu mléka, housek a sucharů. Medvídek přijímal všecko, jako by to býti musilo, a usednuv v koutě na zadní nohy, hotovil se k jídlu. Dělal všecko s neobyčejně směšnou vážností.

„Medvídku, chceš mlíčka?“ „Medvídku, tady máš suchary.“ „Medvídku!“

Mezitím vstoupil do světnice můj starý lovecký pes. Okamžitě ucítil přítomnost jakéhosi neznámého zvířete, natáhl krk, zježil srst, a než jsme se nadáli, již stál nad malinkým hostem. Bylo třeba viděti tento obrázek: medvídek zalezl do koutka, usadil se na zadní nohy a díval se zlýma očima na psa pomalu přistupujícího. Pes byl starý, zkušený, a proto nevrhl se naň rázem, ale dlouho díval se udiveně

velkýma očima na nevítaného hosta. Tyto pokoje pokládal za své, a najednou se objeví neznámé zvíře a dívá se na něho. Pozoroval jsem, jak pes chvěl se rozčilením, a byl jsem připraven zadržeti ho, kdyby se chtěl vrhnouti na malinkého medvídka. Ale stalo se něco jiného, čeho nikdo neočekával. Pes podíval se na mne, jako by se tázal na souhlas, postoupil drobnými kroky vpřed. K medvídkovi zbývala mu vzdálenost asi půlmetrová, pes však neodhodlal se k poslednímu kroku, toliko ještě více natáhl krk a vtáhl do sebe vzduch. Přál si, podle psího zvyku, neznámého nepřítele očenichati. V tomto kritickém okamžiku malý host se rozpřáhl a rázem udeřil psa přes hubu. Úder byl asi velmi silný, neboť pes odskočil a zaskučel.

„Jsi chlapík, medvídku!“ chválili ho studenti. „Tak malý a ničeho se nebojí.“

Pes byl zmaten a nepozorovaně skryl se v kuchyni.

Medvídek spokojeně snědl mlíčko i housky, vylezl mi potom na kolena, svinul se v klubko a vrčel jako kočka. „Jak je milý!“ divili se všichni studenti. „Necháme ho u nás... Je malinký a nemůže nic udělati.“

„Ať zde tedy zůstane,“ souhlasil jsem, těše se z přítulného zvířátka.

Koho by to netěšilo?... On tak mile mroukal, tak důvěřivě lízal svým černým jazykem mou ruku. Konec konců byl, že mi usnul v náručí jako malé děťátko.

*

Medvídek se u mne usadil a za dne bavil obecenstvo velké i malé. Tak zábavně se kolébal, vše chtěl viděti a všude lezl. Zvláště zajímaly ho dveře. Strkal pod ně tlapku a snažil se je otevříti. Když se neotevřely, počal se zábavně zlobiti, vrčel a hryzl dřevo ostrými bílými zoubky. Překvapila mne neobyčejná hbitost a síla tohoto malého nemotory. Za jediný den obešel celý dům a zdálo se, že nebylo jedné věci, které by neprohlédl, neočenichal a neolízal.

Nastala noc. Nechal jsem medvídka u sebe v pokoji. Svinul se v klubko na koberci a okamžitě usnul. Přesvědčiv se o jeho spánku, zhasil jsem světlo a chystal se ulehnouti. Neminulo ani čtvrt hodiny, když jsem začal usínati, ale v nejpříjemnějším okamžiku můj spánek byl přerušen. Medvídek octnul se u dveří jídelny a chtěl otevříti. Odtáhl jsem ho a uložil na staré místo. Neuplynulo ani čtvrt hodiny, když opakovala se celá historie. Musil jsem vstáti a uložiti umíněné zvíře po druhé. Za půl hodiny — opět. Konečně jsem toho měl dost, vždyť chtělo se mi také spáti. Otevřel jsem dveře a pustil medvídka do jídelny. Všecky vnější dveře i okna byly zavřeny, a proto nebylo třeba něčeho se obávati.

Avšak ani tentokráte nepodařilo se mi usnouti. Medvídek dobyl se do skříně s nádobím a způsobil talířovou bouři. Musil jsem vstáti a vytáhnouti ho ze skříně, při čemž se medvídek úžasně rozvzteklil, vrčel a snažil se kousnouti mě do ruky. Chytil jsem ho za hřbet a odnesl do hostinského pokoje. Tyto rejdy počaly mě již mrzeti, zvláště když jsem měl druhý den časně vstávati. Brzy jsem usnul, zapomenuv na malinkého hosta. Uplynula asi hodina, když strašný hluk v hostinském pokoji mě vybouřil ze spánku. V prvém okamžiku jsem nechápal, co se děje, avšak brzy bylo vše jasno. Medvídek dostal se do křížku se psem, jenž spal na obyčejném svém místě v předsíni. „Je to zvíře!“ divil se kočí Ondřej, rozháněje rváče.

„Kam ho teď dáme?“ přemýšlel jsem hlasitě. „Celou noc nedá nikomu spáti.“

„K studentům,“ radil Ondřej. „Ať spí opět u nich.“ Medvídka odnesli do světnice ke studentům, kteří se z malinkého nájemníka velmi radovali.

Byly již dvě hodiny s půlnoci, když v domě vše utichlo. Byl jsem rád, že jsem se zbavil neklidného hosta a že jsem mohl spáti... Neuplynula však ani hodina, když nastal opět bouřlivý hluk ve světnici studentů. Tam se přihodilo asi něco úžasného. Když jsem přiběhl do této světnice a zapálil sirku, vše se vysvětlilo. Uprostřed světnice stál psací stůl, pokrytý voskovaným plátnem. Medvídek po noze stolu vydrápal se až k pokrývce, uchvátil ji zuby, opřel se tlapkami o nohu a táhl, seč jeho síly stačily. Tahal, tahal, až stáhl celou pokrývku a s ní lampu, dva kalamáře, láhev s vodou a vůbec vše, co leželo na stole. Výsledek všeho byla rozbitá lampa, rozbitá láhev, rozlitý inkoust na podlaze, a původce této spousty seděl ve vzdáleném koutě, odkud svítily jeho oči jako žhavé uhle. Chtěli ho lapiti, on se však vydatně bránil a jednoho studenta dokonce kousl.

„Co budeme s tím buřičem dělati?“ tázal jsem se. „Vším jsi vinen ty, Ondřeji!“

„Co já jsem udělal, pane?“ omlouval se kočí. „Já jsem se pouze zmínil o medvídkovi, a vy jste si ho vzal.“

Zkrátka, medvídek nedal nám spáti celou noc.

Druhý den přinesl nová překvapení. Bylo teplé léto, dveře se nezavíraly, a medvídek nepozorovaně dostal se na dvůr, kde poplašil krávu. Nakonec uchvátil kuře a zadávil je. To mělo za následek celé vzbouření. Rozumí se, že kuchařka byla nespokojena, litujíc kuřete. Pustila se do kočího, a div že z toho nepovstala rvačka.

Následující noc po těchto příhodách byl nepokojný host zavřen do komory, kde kromě truhly s moukou nebylo ničeho. Jak bylo kuchařce, když ráno našla medvídka v truhle! Otevřel těžké víko a spal zcela klidně v mouce. Rozhořčená kuchařka dala se do pláče a dala výpověď.

„S tímto zvířetem žíti, to není možno. Ke krávě nesmím se teď přiblížiti, kuřata musím zamykati, mouku vyhoditi... Nikoli, pane... dávám výpověď.“

*

Přiznávám se, že jsem velice litoval, že jsem medvídka přijal, a velice jsem se radoval, když se našel známý, jenž si ho vzal ode mne.

„Ach, jak milé to zvířátko,“ divil se... „Děti budou míti radost... Budou míti pravý svátek... Skutečně, jak je roztomilý...“ „Ano, roztomilý,“ souhlasil jsem.

Oddechli jsme si všichni, když jsme se konečně zbavili toho roztomilého zvířátka a když dům přišel do předešlého pořádku. Naše štěstí netrvalo však dlouho, poněvadž můj známý vrátil mi medvídka už druhý den. Roztomilý tvor řádil na novém místě hůř než u mne. Zalezl do kočáru, v němž byl zapřažen mladý kůň, a zařičel. Kůň se splašil a rozbil kočár. Zkusili jsme vrátiti medvídka na původní místo, odkud ho přinesl můj kočí, tam však odepřeli ho přijmouti. „Co s ním budeme dělati?“ tázal jsem se kočího. „Rád zaplatím, jen když se ho zbavíme...“

Na štěstí našel se myslivec, který ho přijal s ochotou.

O dalších osudech medvídkových vím jen tolik, že asi po dvou měsících zašel.

BABIČKA.

Babičko, ach, bábo naše,
bála jste se satanáše!

Od rorátů třemi sloupky
hnala jste ho od chaloupky;

velkonoční rosou novou
a tou křídou tříkrálovou;

od božího těla věnci,
klokočemi na růženci.

Ale přece, bábo milá,
pekel moc vás podskočila.

Toho jste se nenadála,
když tak hezky dcerky vdala,

do světnice k vám že v mžiku
přijde diblík po diblíku

a že bude jich tam krátce
jako kuřat na ošatce.

A vy pipláte je všady:
„Staloť se to z boží rady.“

J. V. Sládek.

ANDĚL V KAMENU.

Vypravuje se, že Michel-Angelo, slavný italský malíř a sochař, procházeje se jednoho dne se svými přáteli Florencií, nalezl v temné a špinavé jedné uličce kus mramoru zaházeného rumem a blátem. Neohlížeje se na svůj oblek, dal se do čištění kamene, odstraňuje smetí a špínu na něm a chystal se jej odnésti domů.

Jeho druhové se ho tázali, proč se snižuje k takové práci. „Vždyť je to jen kus kamene,“ říkali.

„Klamete se; v tomto kameni jest anděl a já jej musím z něho probuditi,“ odpověděl Michel-Angelo. Kámen byl odnesen do dílny a umělec kladivem a dlátem zanedlouho vytesal z něho anděla.

Tak pracuje každý velký umělec, ať malíř, sochař nebo vychovatel. Vidí i v blátě anděla, jejž z něho vyvolá. Vezme svůj materiál s porozuměním, trpělivě teše, přetváří s láskou, až je z něho dílo umělecké.

M. S.

NANSEN.

V řadě výprav, jež usilovaly o dosažení severního pólu, snad nejzajímavější byla výprava norského badatele Fridtjófa Nansena.

Nansen si všiml, že na východních březích Grónska našlo se několik předmětů z jedné lodi, jež na výzkumné cestě v Severním Ledovém moři se potopila a že ročně objevuje se tam hojně dříví stromů rostoucích v Sibiři. Z toho usuzoval, že přes pól proudí mořský proud od břehů asijských k americkým. I pojal myšlenku svěřiti se tomuto proudu a dostati se tak k severní točně. Plán byl velmi smělý a vzbudil mnoho odpůrců, ale také uchvátil odvahou a původností mnoho obhájců.

J. REYNOLDS: DĚTSKÉ HLAVIČKY

Podnik byl velmi nákladný. Vzácné porozumění projevil sněm, jenž zaplatil téměř dvě třetiny nákladu; zbytek byl uhrazen dary jednotlivců a — což je nejkrásnější — drobnými příspěvky celého národa. I prostí lidé účastnili se tak výzkumné cesty badatelovy. Něčím také přispěla cizina. Poněvadž loď měla v ledu zamrznouti, bylo potřebí, aby byla neobyčejně pevná a snesla veliký tlak ledu. Stavitel lodí Archer vystavěl loď vyhovující v každém ohledu; nazvána byla Fram (česky Vpřed). Na Archerově důmyslu a poctivosti závisel zdar podniku i zasluhuje si tudíž tento poctivec, aby byl také jmenován.

Členů výpravy bylo 13; ač věděli, že možná jdou jisté smrti vstříc, přece hlásili se s takovým zájmem, že na př. poručík Johansen přijal službu prostého topiče na lodi, jen aby se mohl výpravy zúčastniti.

V červnu 1893 vyjeli, v červenci opustili ve Vardö pevninu evropskou a zaměřili širým mořem k břehům sibiřským; tam chtěl se Nansen svěřiti mořskému proudu, který jej měl donésti na točnu. Proč jeli tak daleko? Nansen neznal přesného směru proudu, musil spoléhati na šťastnou náhodu; ale usuzoval, že tím spíše bude unášen přes pól, čím východněji popluje. Proto svěřili se proudu až asi na 140° v. d., u ostrovů Nová Sibiř.

Koncem září zamrzla loď a byla skutečně unášena k severu, směrem k točně. Což tu bylo radosti na lodi! Leč radost ze zdárného začátku netrvala dlouho, neboť brzy byla loď hnána docela — zpět. Nějaký čas měnil se různě směr pohybu, až konečně se ustálil a bylo jisto, že proud mořský bude loď unášeti k severozápadu někam k Špicberkům — že tedy mine pól. Pro Nansena bylo to veliké zklamání; neboť třeba se potvrdil jeho předpoklad o mořském proudu, bylo jisto, že výprava mine se cíle, k pólu se nedostane.

Tehdy již napadla Nansena smělá myšlenka: vyjeti na saních a pokusiti se o dosažení pólu tímto způsobem. Znamenalo to opustiti soudruhy v postavení velmi nejistém a ponechati je jejich osudu; leč i toho, koho by vzal s sebou, vydával by všanc smrti snad jistější, než kdyby zůstal na lodi.

Nansen dlouho a dlouho o podniku uvažoval a dlouho váhal; ale konečně rozhodl se jíti za pravdou: 14. března 1895 s přítelem Johansenem vydal se na saních k pólu. Vzali s sebou 28 psů a potravin na 100 dní. Od pólu nemínili vrátiti se na loď (kde ji také hledati?), ale zamířiti někam k Špicberkům.

Nansen předpokládal, že asi za 30 dní dorazí k pólu. Leč v cestu postavily se jim nepřekonatelné překážky. Cesta byla velmi neschůdná; místy byly nuceni přelézati kopce nakupených ledových ker, což byla práce nanejvýš svízelná, místy zas překážely jim v cestě široké pukliny v ledu, přes něž někdy dlouho hledali přechod. Počasí bylo krajně nepříznivé; třeskuté mrazy, vánice a sněhové bouře, prudké vichřice zdržovaly je v cestě. Ke všemu mořský proud srážel je k jihu. Ačkoli všichni psi táhli, až únavou klesali, ačkoli i oba cestovatelé jim pomáhali ze všech sil — přece po 25 dnech úmorné cesty byli teprve na 86° sev. šířky; urazili asi 2°, vykonali sotva $^1/_3$ cesty; k pólu zbývaly ještě 4°. Bylo jisto, že podnik jest nad jejich síly, že k pólu nedorazí. Jeti dál se zbytkem zásob krajem, kde není

naprosto žádného života, znamenalo vydávati se všanc zcela jisté záhubě; proto 8. dubna nastoupili zpáteční cestu.

Půl druhého roku bloudili potom v ledných pustinách. Zapomněli totiž jednou — plně jsouce zaměstnáni a znaveni zmáháním překážek — natáhnouti hodinky a ty jim došly; poněvadž pak k přesnému určení zeměpisné polohy je potřebí znáti naprosto přesně čas, mohli jen přibližně určovati, kde asi jsou. Zachovávali tedy přibližně jihozápadní směr, doufajíce, že podaří se jim naraziti na zemi.

Byla-li cesta k severu svízelná, byla cesta k jihu ještě svízelnější; neboť ke všem dřívějším překážkám přibyla nová: trhliny v ledu byly nyní — v poloze jižnější a v období teplejším — častější a rozměrnější než dříve a zdržovaly v cestě ještě více. Jediným ziskem bylo, že vídali slunce (neboť dříve cestovali v polární noci) a že dostali se do krajů, kde již byl život: objevovali se tuleni, polární medvědi, lišky, ptáci. Mohli je loviti a živiti se jejich masem, ale byli jimi také ohrožováni. Když se jednou hmoždili s přípravami k přeplutí ledové strouhy, připlížil se za nimi tiše medvěd a srazil Johansena k zemi; ten, neztrativ duchapřítomnosti, uchopil medvěda za chřtán a pevně tiskl a zavolal o pomoc — právě ve chvíli, kdy medvěd chystal se mu zakousnout do hlavy. Na štěstí však šelma změnila svůj úmysl a hodlala se dříve vypořádati se psy, čehož použil Nansen a medvěda dobře mířenou ranou skolil. Podobných příhod zažili oba přátelé více.

Když byla spotřebována potrava pro psy, byli psi jeden po druhém pobíjeni a masem jejich živeni ostatní. Tak byli pobiti všichni psi až na dva, kteří pomáhali oběma badatelům táhnouti sáně. Byla to dobrá zvířata, oddaná a věrná. Pochopíte, že v těch pustinách, kde žili tak sami na sebe odkázáni, přilnuli všichni čtyři k sobě a že mezi nimi bylo přátelství opravdu upřímné. Proto byla to těžká a velmi bolestná chvíle pro oba muže, když i tyto dva psy musili zabíti. A potom již zůstali jen sami dva v té poušti; už ani němé tváře nebylo, jež by jim byla rozuměla....

Tehdy již nemohli používati saní, neboť dostali se do končin, kde led se tříštil a nebyl schůdný; pluli tedy v kajacích, jež byli vzali s sebou. Konečně narazili na jakýsi ostrov, na němž přezimovali. Vystavěli si nuznou chyši z kamenů a mechu a pokryli ji kožemi mrožími; tukovými lampami podařilo se jim „vyhřáti" ji asi na bod mrazu. Živili se sice masem mrožím a medvědím, takže bezprostřední smrt hladem jim nehrozila, nicméně postavení jejich bylo vážné. Neboť co bude, až vystřílejí všechny náboje a nebudou si moci opatřovati potravu? Kromě toho oděv se na nich pomalu rozpadal. A co vůbec bude dál? S kajaky přeci nemohou na širé moře. Co se stane, nenajdou-li je včas lidé a nezachrání je?

A přec i v tomto smutném postavení nezapomínali, že vyjeli *hledati pravdu* a konali vědecká pozorování a Nansen plnil svůj deník důležitými záznamy...

V květnu 1896 vydali se na další cestu k jihu. Viděli tu kolem sebe četné ostrovy, což je uvádělo ve zmatek, neboť tyto ostrovy nebyly ještě na žádné mapě zakresleny, sem lidská noha dosud nevkročila. Slábla tudíž jejich naděje, že se tu sejdou s lidmi. K tomu ke všemu málem by jim byl jednou vítr odnesl jejich

kajaky na širé moře. Uvázavše je totiž u pobřeží, vyšli si obhlížeti kraj; mezitím však vítr přetrhl pruh mroží kůže, jímž byly kajaky k břehu přivázány a hnal je od břehu; byly již poměrně daleko, když je přátelé zpozorovali. Nansen rychle se vrhl do moře. Voda byla jako led a těžce se mu plovalo — ale na kajacích byl všechen jejich majetek, s nimi unikala i všecka jejich naděje; ploval tedy se zoufalým úsilím, až se mu přece podařilo kajaky dohoniti. To byla nejhroznější chvíle jejich cesty, neboť potom byla by je čekala již jen zcela jistá blízká smrt.

Několik dní poté přistáli na pustém ostrově. Když Nansen vyšel na obhlídku, uslyšel štěkot psí; sdělil to Johansenovi, ale oba se skoro báli tomu věřiti, myslíce, že je šálí sluch. Leč když Nansen vyšel v tu stranu, odkud zvuky zaznívaly, setkal se přece k nesmírné své radosti s — člověkem. Byl to vůdce anglické výzkumné výpravy. Nepoznal však Nansena, jehož tvář byla pokryta celou vrstvou špíny a tuku, jehož vlasy a vousy byly dlouhé téměř po pás, jehož oděv byl rozedrán, slovem jehož vzezření prozrazovalo spíše divocha než vzdělaného člověka. Tím srdečnější byla radost, když se seznámili a když i Johansen byl přiveden.

Byli na nejjižnějším z ostrovů země Františka Josefa. Odtamtud je anglická loď dovezla do Norska; 13. srpna 1896 byli opět doma. A k dovršení radosti přijel šťastně za týden i Fram, který — zvláštní náhodou — 13. srpna vyprostil se u Špicberků z ledu. Což tu bylo jásotu po Norsku!

Co cizozemského čtenáře zvláště mile dojímá, je zájem, který všechno obyvatelstvo norské o výpravu projevovalo. Jak penězi přispívalo na výpravu, četli jsme na začátku. Na zpáteční cestě byl Nansen nadšeně pozdravován i těmi nejprostšími a nejchudšími rybáři. Všichni, všichni o něm věděli! Hle, malá příhoda ukázkou: Když loď Nansenova plula mimo přístav nějakého města, davy lidu radostně ji pozdravovaly. Kterýsi rybář hmoždil se však za ní a nabízel ryby ke koupi. Když ho s lodi odbyli poukazem, že ničeho nekoupí, přiznal se rybář, že ryby jsou jen záminkou, že vlastně touží spatřit Nansena... Nansen dojat se mu přihlásil... A tu prostý ten člověk pustil vesla, vstal v člunu, sejmul čapku a stál tak, pokud loď nezmizela.

Jaký byl vědecký výsledek cesty Nansenovy? Poznala směr mořského proudu od pobřeží asijského k americkému, zjistila, že mezi oběma těmito díly světa je hluboké moře, učinila i jiné objevy, jimž nemůžete ještě rozuměti. Vás bude spíše zajímati mravní význam výpravy a ten je ohromný. Zájem, který celý národ o výpravu jevil, je důkazem vysoké kulturní úrovně norského národa. Nansen sám je nám příkladem novodobého hrdiny. Nehledal žádného osobního prospěchu a zisku, neměl citů sobeckých, *jedině za pravdou* vyjel do tajemného neznáma. Věděl, že budoucnost je záludná, že ho čeká námaha, svízele, utrpení, ba snad *i sama smrt* — ale nedal se odstrašit. A když skutečně nadešly úmorné útrapy, když v cestu stavěly se nekonečné překážky, neklesal na mysli, ale zmáhal je, seč síly jeho stačily. Nikdy nepřestal mysliti na ušlechtilý účel, za kterým výpravu podnikl. To vše dokazuje krásnou povahu, před níž je nutno hluboce se poklonit. A totéž dá se říci o jeho druzích. *Frant. Slaba.*

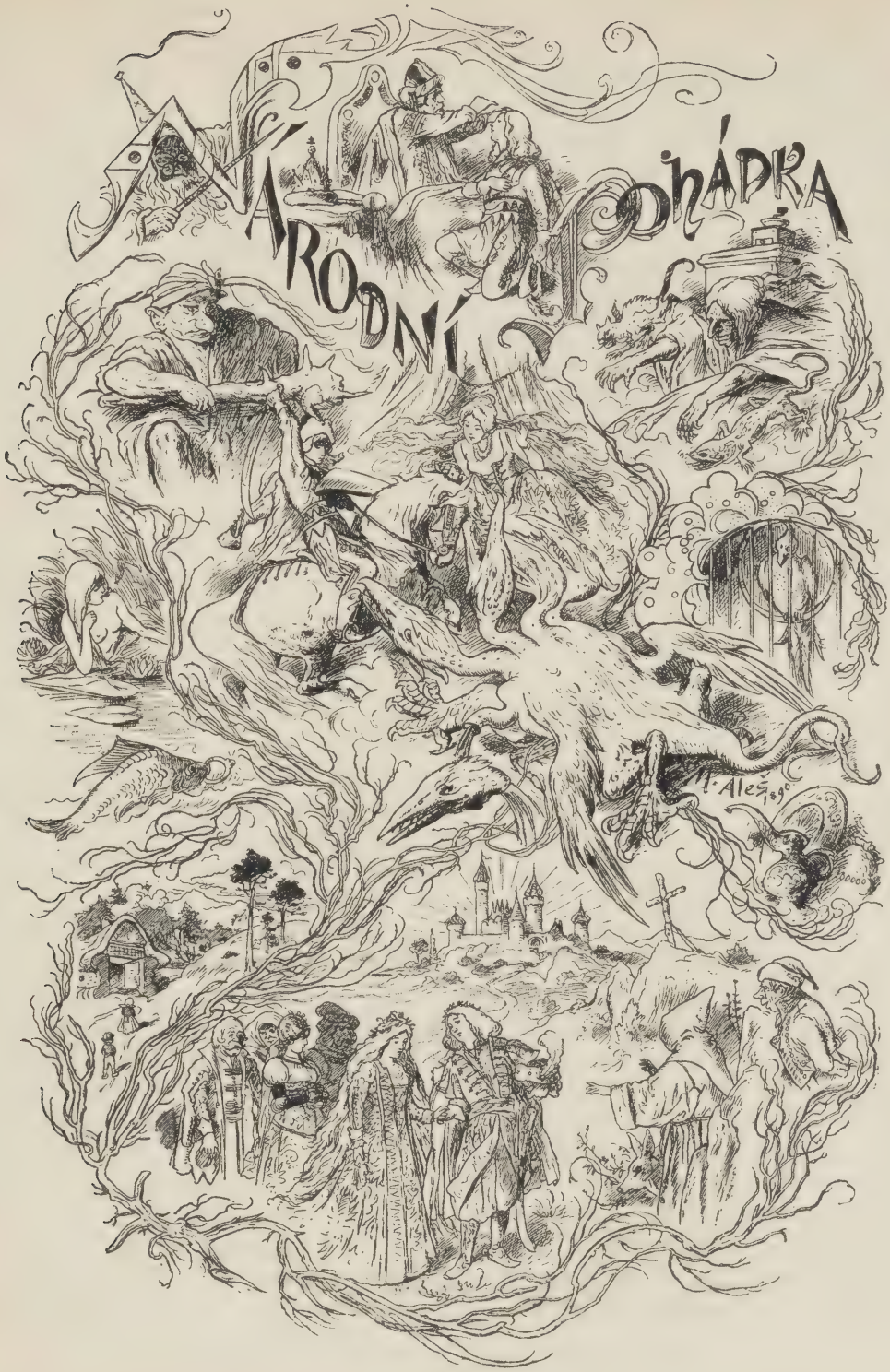
NÁRODNÍ POHÁDKA
A. Aleš 1890

ÚNOR — MĚSÍC HLADU.

Zima je zlá, a jen málo tvorů v divoké přírodě ji u nás přežije. Ptáci se většinou stěhují pryč, ssavci, žáby, hadi zalezou do země a spí tam, kam mráz až nevniká nebo ne tak neúprosně. Stejně činí i mnohý hmyz. V únoru se vyplatí podívat se pod kameny, do trhlin kůry, do dutin pařezů — tady odpočívá život a čeká na své vzkříšení. Najdete kukly motýlů a můr, much a brouků — a vezmete-li si je domů a dobře v příslušných krabičkách ošetříte, uvidíte na vlastní oči zázrak proměny hmyzu a seznámíte se s vývojem jeho.

Říká se, že 2. února svišť vyleze ze své díry a vypočítá si, kolik dní ještě bude spát svůj zimní spánek. Všecka příroda však už neodpočívá, ani se neleká února — měsíce hladu. Vždyť „skřivánek na Hromnice musí vrznout, i kdyby měl zmrznout"! Věříte tomu? Naše pořekadlo asi trochu přidává, ale v únoru skřivan přilétá. Dejte si pozor a zapište si, kdy se objevil ve vašem kraji. Prvním harcovníkem zpěvu v lese bývá kos. Pak ozve se také pěnkava, která tu zůstala přes zimu. A znenáhla se les plní svými muzikanty: konipasy, červenkami, zvonohlíky, konopkami, stehlíky. Na zarostlé rybníky a řeky snášejí se divoké husy.

V lese jeleni shazují svoje parohy. Jak nesměle se k životu hlásí zvířena, tak odvážně zase naopak koncem měsíce svou písní lásky rozechvívají se bledule a sněženky, první zvěstovatelé jara. Možná, že je předešla už líska se svými kývavými jehnědami a čeměřice u její paty. Ale bledule kvetou bohatě, bělají se jimi celé louky v horách. Kvítky ty by mohly býti symbolem únoru se skřivánkem, jsouť jako on něžnými anděly, kteří písní svého života zvěstují příchod Messiáše — vítězného jara.

Sbírejte si v únoru větvičky stromů s pupeny. Každý strom má svůj zákon růstu a pupeny jsou jeho budoucnost — na nich poznáte, jak porostou větvičky a jaký strom ten bude. Pupen stromu je jeho mládím. Je to ještě robě, skryté v peřinkách šupin, ale s tajuplným určením svého příští. Všimněte si ho nyní, kdy je ještě uzavřen a kreslete si ve své Knize Stromů, jak se rozvíjí v měsíci následujícím.

Únor je poslední měsíc, kdy můžete ještě postaviti budky pro ptáky, neučinili-li jste tak už na podzim, jak tomu má býti. Každý postavte aspoň 5 budek do různých míst svého okolí a nedělejte jen budky špaččí, pamatujte také na menší ptáky, kteří chtějí budky s menšími otvory (sýkorky, lejskové, konipasi atd.).

V únoru nám nastávají důležité práce na zahrádce. Možno vysívat zeleninu do pařeniště, možno roubovat stromy. Opatříme si řízky keřů a vysázíme leckde po mezích a na pokrajích cest u lesů — neboť to jest veliké poslání člověka — přírodu zvelebovat a ne pustošit.

Kdo v únoru zašel do zahrádky milovníka květin, žasl, jak zpola ještě ze sněhu otevírá se k němu žlutá hvězda hlaváčku, ohnivé i bílé šafrány, pozdravy dalekého Amuru nebo Balkánských hor. Tomu jistě pak vděkuplnost rostlin roznítí lásku pro tichou tuto říši našich nejvěrnějších přátel a založí si zahrádku také, nebo své si začne lépe všímat.

Miloš Seifert. (Z „Dětského kalendáře".)

KRÁSA.

Krása chodila po světě a všude rozdávala. Sebe samu. Někde maličko, jinde větší kus, jak kde. Ale na Krásné Hůře rozdávala plnýma rukama. Kdož ví: snad tam byla domovem...

Široko daleko aby takého údolí pohledal: kolmé, vysoké skály seskupeny se tří stran, čtvrtou stěnu tvořila stará smrčina. Kotlina sama byla vyplněna čirou, jasnou jezerní vodou. Jen k lesu vybíhala v nevelkou loučku, posetou v jaře i v létě petrklíči, kukačkami, ohnivými smolničkami a bílými kohoutky, z nichž tu onde přerůstal veliký květ žlutého kosatce na vysokém stvolu.

Skály byly pískovcové, šeré, ale nikoli ponuré. Příroda jim dala roztodivné tvary, zub času na nich hlodal, mrazy a sněhy, větry a deště. Však byly samá prohlubinka, tu větší, tu menší, tu celá stěna jemnými důlečky pokrytá, takže činila dojem vzácné, zkamenělé krajky. A ze všech těch prohlubinek, jamek a jeskyň dralo se na světlo svěží kapradí, tu onde i pokřivená borovička či štíhlá břízka, vyklánějící se zvědavě nad jezero. Skály byly jak omalovány, svítily sírovou žlutí i smaragdem zeleně — a dvojitá to byla podívaná, protože jezero ji obráželo ve svých průhledných vodách.

Ale Kráse se zdálo, že je toho všeho ještě málo. Kdykoli se mihla kotlinkou, pokaždé jí napadlo, že tu ještě něco schází. I dala se do díla. Nebyla to práce ani malá, ani lehká; sama na ni nestačila, voda, sníh a mráz musily pomoci.

A tak se stalo, že jednoho šerého jitra, když počala doba tání, urval se podhlodaný vrchol vysoké skály a s rachotem řítil se dolů. Sunul se po umrzlém svahu, až sjel na ledovou hladinu jezera. Jak měl rozběhnuto, ujížděl ještě kus, pak led zapraskal a ťuch! Voda ho pohltila.

Cítil, jak se noří hloub a hloub do jemného bahna a písku, ale když konečně seděl pevně, shledal, že se nepotopil úplně; nad hladinu vyčníval vrcholek, sotva větší mlýnského žernovu. To však postačilo k jeho radosti, neboť bylo možno dál se dívat do světa, viděl odtud na všechny strany; ba, poznal i vlastní rodnou skálu, od které ho mráz utrhl.

Roky a roky míjely kotlinou; zimy se střídaly, jara i jeseně. Balvan stál a stál na svém místě, aniž se ponořoval hlouběji. Byl všecek zčernalý, prosycen vodou a s jeho povrchem dála se patrná změna: zvětral, zvrásnil se, tisíce důlečků a jamek jej rozbrázdilo.

Byl jako zorané pole, připravené k setí.

To bylo dílo Času.

Kdyby se tak bylo nestalo, trčel by balvan dál z hladiny vodní holý a neutěšený. Ale takto zachycoval do prohlubinek jehličí, slupky a všeliké smítky, jež při větru vířily vzduchem. Lety se tam rozmanité odumřelé a opadané částečky rostlin nashromáždily a tlely. Nesmírně dlouho to trvalo, ale jednou přec: povrch balvanu byl pokryt kyprou prstí, dychtící dávati Život. Voněla zdravím a touhou a lákala.

To viděl a cítil Vítr, který se honil dolinkou a roznášel zralá semena rostlin. Co tam vhodil, to tam vhodil — ale v jaře, jaký div: na balvanu z čista jasna vyklíčily drobné něžné rostlinky, zelenaly se rok, dva a příštím létem už zazářily něžnou lilákovou barvou štíhlé vrcholíky. To byl vřes.

Už nestál balvan smutně a pustě uprostřed tiché vody, už se usmíval živými květy, upozorňoval na sebe. Přivábil k sobě borůvku, vysokou přesličku, i výtrusu papratky se tam zalíbilo, vzklíčil a poslal na světlo droboučké berličky listů, které jako hlemýždí ulitky tiskly se k zemi, zdiveně dívaly se kolem sebe, povytahovaly se, až rozvily v nádherný, svěže zelený vějíř.

Toho všeho ještě však bylo málo. Kráse to nestačilo a tak tam v podletí poslala po větru olšovou šištici. Šištičce se asi na balvaně valně nelíbilo, zmítala se sem tam, až ji vítr uchopil a smýkl jí do vody. Ale jedno zralé semínko vypadlo, zachytilo se v mechu, zakutlalo se a — vzklíčilo.

Krčil se nepatrný semenáček mezi borůvčím, ale než se kdo nadál, přerostl přesličku a jevil takovou chuť k životu, až to udivovalo. V době příštího rašení nasadil si na štíhlý kmínek košatou hlavičku a smál se na boží svět. Byl bujný a svěží. Však také zabíral nejvíc místa na balvaně, po celém povrchu rozprostřel síť jemných kořínků. Dařilo se mladé olšičce. —

Mnohé stromy, tísnící se a krsající ve škvírách a rozsedlinách skal nad jezerem, dívaly se dolů ne bez závisti. Nebylo divu. Neboť ony mnohdy po celé týdny žíznily na vyprahlých skalách, marně toužíce po krůpěji vláhy. Proto ponoukaly své děti-semínka, aby si vyhledaly místa u vod a v chráněných polohách, kam slunce tak nepere, varovaly se suchých skal. Avšak semínka byla jako děti: jak se jednou dostala z matčina klína, zapomněla na její rady, posedala, kam se dalo. Pak pozdě vzdychávala. —

Na převislé skále nad jezerem rostl jeřáb. Starý už byl, pokřivený; zle mu bylo na výhni skály. Proto už málo, tuze málo rodil. Dvě, tři chudičké laty bobulek červenaly se z jeho vrcholíku. Ale byl starostliv o své potomstvo. Často bylo slýchat, jak si šeptává s jeřabinkami, jak jim vykládá o zázračném ostrůvku, neboť on ho ještě pamatoval holý. Výhra by byla, kdyby se tam některá jeřabinka dostala. Ale není na to pomyšlení. Vítr jeřabinku neodnese, sama nedoskočí, protože by ji pohltila voda a bůh ví kam zanesla, a ptáčkovi ji svěřit? Kdež! Slupnul by ji najisto.

Jenom jedna jeřabinka, ta, co byla na vrcholku laty, dívala se pozorně a měřila vzdálenost i překážky. Všechno si důkladně okoukla a potom najednou hup! a hup — skočila, odrazila se od výběžku skály a rovnou na ostrůvek. Bobulka se nárazem sice rozkřápla, ale to nic — semínka uvnitř zůstala neporušena a byla šťastně na ostrůvku. Jen teď aby něco všechněch nesezoblo, honem, honem do úkrytu, pod povrch země.

Mělo to tak být. Neměla růst olšička sama samotinká na balvanu v jezeře. Jak let přibývalo, nabíral i mladý jeřáb letorostů, dvojí kořeny pevně obtulovaly balvan, dva kmínky se podpíraly, dvě košaté korunky šuměly nad jasnou vodou.

J. STRETTI-ZAMPONI: ČESKÁ VESNIČKA

Ještě sněhy ležely, když jedna prokvétala jemnými třásněmi jehněd, které vlály jako příslib blízkého jara nad zamrzlým jezerem. Druhá v podletí obalila se sněhem vonných květů, které vábily k sobě drobný hmyz i bručivé čmeláky.

A Krása v řídkých chvílích oddechu chvátala pod Krásnou Hůru a dívala se na své dílo: ať to bylo v zimě, kdy oba stromy tulily se k sobě a odpočívaly, nabírajíce nových sil k dalšímu růstu, či v létě, když zelenaly se nad jezerní hladinou, na níž plovaly bělostné lekníny a odkudž rozléhal se co chvíli nevázaný křik čírek.

Ukryta ve skalách sama se jím potěšovala.

A lidé chodili kolem a sotva kdo viděl —

A ona byla tichá, tišší než modřínový lístek na větvici.

Neboť Krása se nevtírá — *M. Hovorková.*

MILÝ DOMOV.

„Všude dobře, doma nejlépe.“ Znáte všichni toto přísloví, které je pravdivé, jestliže je domov prohřátý radostným úsměvem a milým teplem, vzájemnou shodou a pomocí, září-li čistotou a voní vůní svěžího vzduchu. Mnohým z vás vykouzlí takový milý domov sama maminka, ale jiní máte maminku celý den zaměstnánu mimo domov anebo doma prací pro jiné lidi, takže jí už nezbývá času ani síly na vlastní domácnost. A tak se vám doma nelíbí, ač si můžete sami domov upraviti, aby se vám tam dobře bydlelo. Nepotřebujete k tomu peněz, jen trochu vlastní vůle, lásky a pracovitosti. Pro začátek vám dáme radu, jak do toho.

Ráno po spaní rozhoďte postel sobě i ostatním členům rodiny, případně přeneste peřiny a pokrývky na židli blíže k oknu a důkladně vyvětrejte místnost. V létě máte okna za noci otevřená, takže se vzduch dosti brzy vymění. V zimě, kdy spíte při přivřeném okně nebo zavřeném — nedovolí-li členové rodiny otevříti z různých důvodů — stačí k vyvětrání 5—10 minut, protože je značný rozdíl teploty mezi vzduchem uvnitř v místnosti a vzduchem venku. Máte-li malého bratříčka nebo sestřičku, uložte je při větrání dále od oken, aby na ně přímo neproudil studený vzduch, případně jim udělejte proti proudu vzduchu umělou stěnu třeba z prostěradla zavěšeného podél lůžka dítěte na šňůře, která se po větrání sejme. Kde poměry dovolují, přeneste dítě do druhé místnosti.

Mezitím vykonejte ranní tělocvik. Když se umyjete (nezapomeňte až po pás) a nasnídáte, musí-li otec i matka do práce, pomozte matce umýti nádobí, případně před odchodem ustlati postele. O tuto práci se rozdělí chlapci a děvčata, ale i chlapci mohou dělati obojí, cvičí se tak v obratnosti. Matka zatím zamete podlahu smetákem, omotaným mokrým a vyždímaným hadrem — zametá-li až dosud na sucho, poraďte jí tento způsob, protože se nevíří znovu prach do vzduchu. Máte-li kdy, setřete ještě s předmětů prach zvlhčenou utěrkou nebo utěrkou suchou, ale silnou, měkkou, s dlouhým vlasem, na příklad flanelem, který pak jdete vyklepati z prachu ven na dvůr nebo na pavlač nebo oknem na chodbě,

nikoli však oknem ve světnici, protože vzduch, proudící oknem, znovu zanáší prach do místnosti. Stlaní postele a setření prachu můžete odložiti až po návratu ze školy, nemáte-li někdy čas anebo když nebyly postele dostatečně vyvětrány. Nyní se obujte a jděte do školy.

Když se vrátíte, zaměňte boty za domácí střevíce — nemusí být drahé, stačí střevíce doma ušité. Boty očistěte z prachu nebo bláta zvlhčenou utěrkou anebo suchou huňatou v předsíni nebo na chodbě a uložte. Máte-li náhodou zvlhčené šaty, dejte je uschnout; jsou-li zaprášené nebo zablácené, tedy je vyčistěte rovněž mimo obývací místnost.

Pak se rozhlédněte, zda není někde třeba vaší práce. Dívky, nezapomeňte vypomoci matce, případně ji zastoupiti při přípravě jídla podle jejího přání a vlastních schopností. Dívka 10letá musí už uměti sama uvařiti kávu, čaj, mléko i polévky. Rovněž se můžete starati o různé drobné správky šatstva podle své dovednosti, abyste ulehčily matce. Chlapci, prohlédněte občas, nechybí-li někde šroub, hřebíček, není-li uvolněný klínek na okolních předmětech, neskřípou-li dveře a pod. Připravte loučky na zatápění. Nedovolte, aby matka sama nosila těžká břemena, jako uhlí a vodu; pomozte jí podle svého stáří a sil — berte menší náklad a jděte častěji.

A při tom se starejte, abyste byli v ovzduší co možno nejzdravějším. Nezapomínejte v zimě občas otevříti okno, zejména pere-li se prádlo, při vaření nebo je-li umytá podlaha. V létě za tepla je necháte stále otevřeno. Každý člověk spotřebuje pro sebe určité množství vzduchu. Čím menší je obývaná místnost, čím více lidí ji obývá a pracuje-li se v ní vše potřebné pro domácnost, tím častěji ji musíme větrati. V zimě, jak jsme řekli, stačí 5—10 minut, v létě je nejlépe větrati průvanem — otevrou se okna a dveře. Chodby v domech musí míti ovšem také čistý vzduch. Vaši rodiče mohou se přičiniti o to, aby se chodby provětrávaly — nejlépe také průvanem, jelikož je to nejrychlejší výměna vzduchu a tudíž nejmenší nebezpečí, že se rozbijí okna dlouho otevřená. Průvan krátce trvající zdraví neuškodí. V zimě stačí k vyvětrání průvanem 1 minuta, v létě 5 minut.

Zdravý byt musí míti dostatek světla slunečního nebo aspoň denního. Přivádí se otevřeným oknem anebo čistými okenními tabulkami. Samo průhledné sklo zadržuje část paprsků světelných, a to tím více, čím je sklo špinavější (zadrží až 30% všech dopadajících paprsků). Tedy v oknech má býti obyčejné průhledné sklo, nikoli mléčné nebo natřené, a vždy zcela čisté. Vezměte si sami na starost jejich čistotu. Okna nesmí býti zastíněna záclonami (stórami), poněvadž se tím rovněž zmenšuje přístup paprsků. K ozdobě stačí jen závěsy, splývající po stranách oken podél stěny; před zvědavci zastiňte jen dolní části oken anebo si pořiďte záclonky, které jen příležitostně stáhnete podle potřeby přes okna.

Slunci a světlu nezabraňte vstup. O slunečních paprscích je známo, že mají schopnost ničiti choroboplodné zárodky, jsou zdrojem tepla, působí příznivě na zdraví tělesné a náladu. Některé příbytky mají okna obrácená na sever, takže do nich nevniká přímo slunce, jsou osvětlovány jen oblohou, která pohlcuje část

slunečních paprsků a tak svítí. Tu je zvláště nutné, abychom nebránili světlu v cestě do místnosti. Pracujete-li nějakou drobnou ruční práci, tedy nejlépe zvolte místo u okna anebo v takové vzdálenosti od okna, abyste viděli oblohu; svítí-li slunce do místnosti, pracujte ve stínu.

Za tmy osvětlujeme místnosti uměle. Kde nemáte elektrického světla, přenechte raději starost o plyn nebo o petrolej dospělým, poněvadž lehce nastane výbuch z neopatrnosti a můžete utrpěti vážné zranění sami anebo okolí. Uchází-li plyn, nejsou-li hořáky vyčištěny, je vzduch znečišťován otravnými látkami, takže může dojíti k nevolnosti, až k otravě. Proto v bytech s plynem uzavřete vždy před spaním kohoutek hlavního vedení. Při svíčce nikdy nic drobného nepracujte, nečtěte, abyste si nekazili zrak, jelikož je její světlo slabé a nestejnoměrné a mimo to znečišťuje vzduch kouřovými látkami.

Při topení v příbytku — teplota má se pohybovati mezi 18—20° C — ucházejí rovněž často kouřové a zápachové látky, proto nezapomínejte na větrání.

Větráním, světlem slunečním, vytápěním příbytku zabráníte vlhkosti bytu. Vlhký byt má nepříznivý vliv na člověka, protože je studený a dusný a obyčejně nasycen zápachem z plísně a houby, rostoucí na stěnách a pod podlahou.

Udržujte pořádek a čistotu doma při práci i hře, dbejte toho, aby se zbytečně nevířil prach, nevěšte na stěnu papírové nezasklené obrázky nebo kalendáře, na nichž se usazuje prach. Poraďte doma mamince, aby schovala rozmanité drobné předměty, které se často toulají po nábytku jako ozdoba a jsou rovněž nosiči prachu. Prach s předmětů a nábytku utírejte podle rady, jak jste už četli.

Některé staré domy chovají ve zdech kol dřevěného rámoví a v podlaze hmyz. Bolestná je otázka, jak se ho zbaviti. Jediným účinným prostředkem je přísná čistota příbytku. Skuliny ve zdivu zamažte sádrou, doporučte vybíliti byt, opraviti podlahu, jídlo uschovejte do uzamčené skříně, zbytky dejte mezi smetí (v městě do kovových nádob), rozeberte s matkou postele a prohlédněte všechny skuliny nábytku, rovněž obrazy. Čistěte nábytek denně. Bylo by dobře v takových případech, aby se umluvili rodiče s ostatními nájemníky o společném postupu.

Péče, kterou věnujete domovu, nesmí vám zabrati čas na úkor ostatních povinností. Uděláte-li si plán práce, poznáte, že vše se dá provésti rychle a že vám zbude dosti času na vycházky, hry, přípravu do školy a spaní.

Před spaním se celí umyjte. Obýváte-li jednu místnost, napněte si motouz od stěny ke stěně v některém koutě místnosti, přehoďte zástěnu a jste zcela v úkrytu.

Spáti musíte 9—10 hodin. Nejlépe se vyspíte na žíněnkách nebo na prošívaném slamníku nebo i na dobře naplněném neprošitém s jedním polštářem pod hlavou, přikryti vlněnou pokrývkou nebo lehce plněnou peřinou. V létě mějte otevřené okno, v zimě přivřené, protože vás spánek více osvěží ve vzduchu chladnějším, než jsme za dne zvyklí (nejvyšší teplota pro spánek kol 16° C).

Zkuste prováděti tyto rady a uvidíte, že se vám to zalíbí a že se vám tím domov stane ještě milejší a bližší. A jistě budete pak maminčinými pomocníky po všecka ta nejkrásnější leta svého dětství. *MUDr. A. Ripková.*

Zdířky a svorky ..... Kč 10.—
Montážní drát a jiné drobnosti.

Udaná cena je při domácí výrobě maximální a ještě při nákupu celé stavebnice dostanou členové Dorostu všecky součásti se slevou za 500 Kč, po případě i na splátky. Je však samozřejmě možno ještě velmi mnoho ušetřiti, a kdo dovede jednotlivé drobnosti vyrobiti sám, postaví přístroj snadno i za 250 Kč. Příjem téměř celé Evropy za 250 Kč je jistě poměrně levný.

Skříňku si zručný amatér zhotoví po případě sám. Lampový podstavec nahradí kouskem ebonitu s lampovými zdířkami. I reostat lze vyrobiti doma z odporového drátu asi o 20 Ohmech. Kondensátory Micro jsou samy o sobě již velmi levné a nedají se ničím levnějším nahraditi. Zato lze místo mikroškály užíti obyčejných levných knoflíků, ovšem ladění je pak méně pohodlné.

I neutralisační kondensátor se dá levně improvisovati, přepínač pak se dá nahraditi prostě šesti zdířkami, do kterých přímo zasazujeme antenu. Nejvíce ovšem uspoříme na cívkách, které můžeme z isolovaného drátu síly 0.6 mm navinouti na obyčejný papírový válec, do kterého se balí obrázkové časopisy. Dvě cívky v anteně navineme na týž válec stejným směrem, necháme však mezi nimi asi půl až dva centimetry mezery. Čím jsou dále od sebe, tím je selektivita aparátu větší. Druhou cívku navineme zase na druhý papírový válec, ale zase ponecháme mezeru půlcentimetrovou tam, kde je na schematu naznačena. Je ovšem lépe vinouti cívky bez kostry na způsob košíku, takže zarazíme do kruhu devět hřebíků a drát vineme kolem nich obkročmo, to jest stále jeden hřebík vynecháváme. Drát pak na křižovatkách svážeme nití, slepíme celluloidem rozpuštěným v acetonu a po uschnutí hřeby vyjmeme. Cívky antenní pak navlékneme na malou dřevěnou hrazdičku, po které se dá malá hoření cívka nahoru a dolů posunovati, čímž se selektivita dá měniti. V každém případě nutno důrazně dbáti toho, aby cívky byly co nejdále od sebe a jejich osy aby byly mimoběžné. Chceme-li přijímati i dlouhé vlny, uděláme dlouhou cívku výměnnou, jak je na plánku viděti, pomocí podstavečku se čtyřmi nožkami. Cívka pro dlouhé vlny bude míti v celku 260 závitů s odbočkami u 100. a 150. závitu. Pro příjem dlouhých vln se vymění dlouhá cívka, přepínač se dá na šestý kontakt a mezi antenní cívku a mřížku, kde dosud byla zástrčka spojující zdířky na krátko, zasune se nyní cívka o 150—200 závitech.

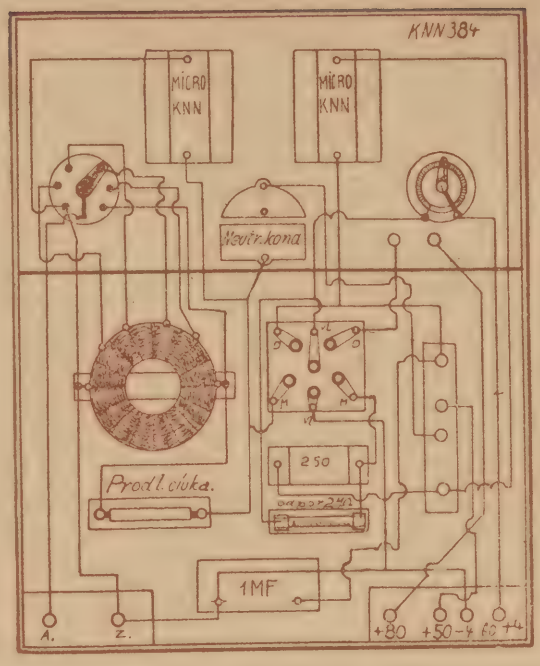

Jinak je montáž podle schematu a plánku bez dalších vysvětlivek možna. Kdo je však začátečníkem a potřebuje bližších pokynů, nechť se obrátí na Radiolaboratoř KNN v Sadské a připojí 3 Kč na odpověď. Veškeré dotazy budou mu ochotně obratem zodpovědděny, po případě dostane zcela zdarma podrobnější popis. Je ovšem třeba se odvolati na časopis Lípu.

Mnoho zdaru a napište nám, jak se přístroj podařil a co vše na něj slyšíte. *R. F.*

POPTÁVKA.

Dorost v V. tř. ob. šk. v PORUBĚ u Svinova (Slezsko) chce si zříditi pařeniště. Vhodné místo si vyhlídl na školní zahradě, kde vykácel křoví a vyrovnal půdu. Pařeniště si chce udělati na 6 čtvercových oken o rozměru 1 m². Protože všechny svoje úspory vložil do divadélka, prosí snažně některý zámožnější Dorost, aby mu vypomohl nějakým peněžním dárkem na zakoupení desk.

*

POZNÁMKA. K dnešnímu našemu článku o Nansenově výpravě k severní točně poznamenáváme, že krásnou knihu Nansenovu vydal J. Otto. Vypůjčte si toto rozebrané dílo v některé veřejné knihovně!

Vypisujeme soutěž na nejlepší zahradničení Dorostu Č. k.

Soutěže mohou se zúčastnit všechny školy, přihlášené letos do Dorostu. Přečtěte si znovu pokyny k pracím na zahrádce v loňské Lípě a poraďte se s panem učitelem. Začněte hned pilně zahradničit a vytrvejte; vaše zahrádka buďte potom tak pěkná, že hravě vyhovíte těmto podmínkám soutěže:

1. Pozvat aspoň jednu sousední školu k návštěvě své zahrádky v době, kdy vyhlíží nejpěkněji.
2. Usnadnit zahradničení jiným školám tím, že jim pošlete přebytky ze své zahrádky (stromky, keře, rouby, sazenice, semena a p.).
3. Poslat pěkný obrázek (fotografii, kresbu a p.) ze své zahrádky a to buď s vámi při práci, nebo bez vás.

Soutěž končí 30. září 1928.

Do té doby pošlete podrobné zprávy Ústředí dorostového odboru Čs. Červeného kříže, Praha VI., Neklanova 34, a označte je na obálce poznámkou „zahradnická soutěž". *Každá* dorostová škola, která se zúčastní, *dostane zdarma* pěknou příručku „Zahrádky Dorostu Čs. Červeného kříže" a to několik exemplářů podle počtu tříd, zúčastněných na soutěži. Kromě toho

30 dorostových škol, které vyplní nejlépe podmínky soutěže, odměníme zvláštními cenami v celkové částce Kč 1.000·—.

Bude to různý materiál k pěstování, odborná literatura, potřeby, nářadí a podobné věci k pracím Dorostu v přírodě (zahradničení, včelaření, hedvábničení, králikaření atd.), podle vašeho přání, jež uveďte ve svých zprávách. První cena je v částce Kč 200·—, druhá v částce Kč 150.—, třetí v částce Kč 100·—, čtvrtá v částce Kč 50.—, ostatní ceny jsou po 20 Kč.

Ferdinand Krch: Říkadla a písně s pohybem

Vyjde jako 3. sv. Knihovničky Lípy. Z obsahu knížky, jež je provázena notami, uvádíme:

1. *Pohyb na místě:* Melu, melu pšeničku. Tluču, tluču mák. Kovám, kovám podkovičku. Haju, haju, hajušky. Hajej dítě, kolébu tě. Haja, že mi haja. Halí, belí. Hajej, nynej, maličký. Houpy, houpy. Běžel tudy zajíček. Řežu, řežu polena. Peru, peru šátky. Trhám, trhám lusky. Mlácení cepy. Šel zahradník do zahrady. A ta basa u primasa. Král, král na dudy hrál. To to zebe!

2. *Chůze a kroky:* Na horách sejou hrách. Žádnej neví jako já. Mám já, mám já lúčku. Jsou mlynáři chlapi, chlapi. Až bude máje. Byl jeden gajdoš. Na čo ja mám tvrdo robiť. Keby moje rúčky. Foukej, foukej, větříčku. Jedna, dvě, Honza jde. Šel myslivec do háječka. Skákal pes přes oves. Tiše, děti, ježek spí. Běží liška k Táboru. Já mám koně. Vyletěla holubička. Já mám v levé noze trn. Pod naším okýnkem. Když jsem byl maličký pacholíček. Já do lesa nepojedu.

3. *Taneční sestavy:* Když medvědi tancujou. To jsou dobrý, milý časy. Čo by koza nětrkala? Travička zelená. V háji vyrostla kalinka. Tancujte, myši. Žába skáče po blátě. Prší, prší, jen se leje. Neviděli jste tu mé dcerušky? Kukulienka, kde si bola? Muzikanti, co děláte? Oliva, oliva, lístoček zlatušký. Lúčka zelená, nepokosená. Osiřelo dítě. Žalo děvče, žalo trávu.

4. *Dramatisace:* Seče komár otavu. Pět lištiček. Když začne skřivánek povrzávat. Když naši mlátili. Haj, husičky, haj. Vyletěl holoubek ze zlata. Hřej, sluníčko, hřej. Kačena divoká. Pasol Jano tri voly.

Knížka vyvážená z prakse školní a obsahující začátky dětské rytmiky (s říkankovým nebo zpěvním, někde i houslovým doprovodem), bude jistě uvítána naším učitelstvem.

Používání nov. známky pov. výn. řed. pošt a tel. č. 177.182-VI-25.

LÍPA

Červen 1928

10

Pozor! Nepřehlédněte důležitá oznámení na obálce tohoto čísla!

LÍPA MĚSÍČNÍK DOROSTU ČESKOSLOV. ČERVENÉHO KŘÍŽE, ROČ. VIII. — VYCHÁZÍ KAŽDÉHO 1. V MĚSÍCI KROMĚ ČERVENCE A SRPNA S PŘÍLOHOU „RADOST". S F. KRCHEM VEDE A ODPOVÍDÁ A. KOVÁŘÍKOVÁ. — REDAKCE: PRAHA-VYŠEHRAD, NEKLANOVA 34. — PŘEDPLÁCÍ SE: NA „LÍPU" Kč 15·— ROČNĚ, Kč 7·50 POLOLETNĚ, NA „RADOST" Kč 7·— ROČNĚ, Kč 3·50 POLOLETNĚ. — MAJITEL A VYDAVATEL ČSL. Č. KŘÍŽ, PRAHA VI. — TISKNE „LIDOVÁ KNIHTISKÁRNA" PRAHA II., HYBERNSKÁ UL. ČÍS. 7.

VÝSLEDEK SOUTĚŽE NA NEJLEPŠÍ PLNĚNÍ DOROSTOVÉHO PROGRAMU.

Soutěže na nejlepší dorostovou činnost účastnily se školy tím, že nám posílaly zprávy o tom, co vykonaly v letošním školním roce. Kromě toho brali jsme v úvahu také zprávy, které nám školy zasílaly pro otištění v „Naší práci", neboť i ony přinášely důkazy o tom, jak náš Dorost pracuje a plní svůj program. Nyní ke konci roku jsme všechnu práci posoudili a udělili tyto ceny:

1. cenu v částce Kč 500.— Dorostu Č. kříže na měšť. škole v Přerově n. L. za krásnou a vskutku všestrannou činnost.
2. cenu v částce Kč 400.— Dorostu v Bravăcom na Slovensku.
3. cenu v částce Kč 300.— Dorostu ve Strážnici na Moravě.
4. cenu v částce Kč 200.— Dorostu ve Svaljavě na Podk. Rusi.
5. cenu v částce Kč 100.— Dorostu v Radešovicích u Prahy.

Kromě toho jsme ještě udělili 103 knižních odměn. *Vázaný VI. a VII. ročník „Lípy"* dostaly školy: Dobřejice, Neředín, Lužná u Vsetína, měšť. škola dívčí V. Mýto, IV. tř. ob. Ostrov u Macochy. měšť. šk. Pelhřimov, ob. a měšť. šk. Ronov n. Doub., Rybárpole, Str. Sliač, Sloveč, Prostř. Svince, H. Sytová, II. tř. reál. Tábor, V. tř. ob. Vršovice, St. Zubří. — *Vázanou „Lípu" ročník VII.* dostaly školy: ev. ľud. v Rim. Báni, št. ľud. v Bardiově, dievč. gymn. v B. Bystrici, Byzhradec, Dětěnice, V. b. št. ľud. Handlová, Č. Heralec, Hlubočepy, Hodžová, Chroustov, II. roč. měšť. šk. chlapecké v Jablonci n. Nis., Jankov, Konice, št. dievč. mešť. šk. Košice, št. reál. gymn. Dol. Kubín, ev. ľud. škola Ladzany, měšť. šk. dívčí Litomyšl, Lukavec, měšť. škola Michalovce, Myjava, mešť. šk. Náměstovo, I. b. měšť. šk. Neveklov, Nesluš, Nitra, II. roč. II. měšť. šk. v Nuslích, Poruby, Prešov, Solnice, Strážkovice, mešť. šk. Dun. Streda, Svatobořice, Teplice-Šanov, M. Újezd, dív. ob. a měšť. šk. Úpice, st. učit. ústav Sp. Nová Ves, Vnorovy, II. tř. Voděrady, Zhoř. — *Knihu M. R. Dugmore: „Dva hoši v zemi bobrů"* dostaly školy (školám na Slovensku poslali jsme jinou *slovenskou* knížku): Bielky na Podk. Rusi, Brandýs n. Orl., st. učit. ústav B. Bystrice, rim.-kat. šk. Budkovce, Černice, Grüntál, Homole, III. b. měšť. šk. dívčí Chlumec n. C., Chomutov, Chýšť, Javorek, II. tř. české ob. šk. Č. Kamenice, št. ľud. šk. D. Kočkovce, Krč, reál. gymnasium D. Kubín, Lešovice, št. ľud. Liborec, učit. úst. Lučenec, mešť. šk. N. Mesto nad Váh., Mestečko, Val. Meziříčí, Obrateň, Písařov, Sp. Podhradie, št. ľud. Pokryváč, D. Poustevna, měšť. šk. dív. Přívoz, II. tř. Radnice u Rokycan, št. ľud. Romháň-Pusta, Rumburk, št. ľud. a mešť. šk. Ružomberok, Skoronice, reál. gymn. maď. Rim. Sobota, Spišské Podhradie, Sudoměřice, V. b. ob. Svinov, III. tř. dievč. mešť. šk. Topolčany, ob. šk. Třebíč na N. Dvorech, mešť. šk. Trenčín, Utekáč, Vápenky, Velvary, D. Vilímeč, Vrbce, rim.-kat. ľud. šk. Vysočany, ľud. šk. Zeteň, Zvírotice, Žabokreky, gymn. Žižkov.

Ač všechny udělené odměny mají značnou peněžitou cenu, nechceme jimi nijak hodnotiti a odměňovati vaši dorostovou práci. Jsme si vědomi toho, že lásku, s kterou věnujete své mladé síly Dorostu Červeného kříže ani všechnu vaši krásnou činnost nemůžeme ničím zaplatiti a odměniti a proto vás prosíme, abyste zaslané ceny a odměny přijali jenom na povzbuzení k vaší další činnosti. Věříme, že v příštím jubilejním roce bude ještě větší než dosud.

Výsledek soutěže „Radosti" na nejlepší dětské práce jest uveřejněn na obálce 10. čísla „Radosti".

VESNICE.

Nejvýše, nejvýše kohoutí hlas
a dole pod tím
stodůlka přede, hlaholí úl,
jalůvka teskní a zinčí kovář,
po vrškách jabloní, hrušní
špačkové letí:
a to je ves.

Cesta je z měkoučkých šlápot
po zvířatech,
kocábky kachní a husí
po mochnách plují,
a pak je tu ještě paleček v ústech
a ve druhé ruce svěšený prut,
snad celou ves hlídá jen tahle varta,
jen tenhle jediný košiláček:
a to je mír.

Všech čtvero pamětnic,
čtvero lip kronikářek,
to také je varta.
V dnech dobrých i ve zlých
bývaly s námi.
A zvonička opodál, třeba ji obrost
lopuchů, šťovíků lesík,
to také bdící je oko
a úzkostný hlas:
od ohně, bože, nás chraň
a krupobití.

Fráňa Šrámek.

ČERVEN — MĚSÍC RŮŽÍ.

V měsíci růží umlká zpěv ptactva, ptáci se tu věnují životu rodinnému — sedí na vajíčkách, anebo krmí holátka. Dobrý stopař všímá si i toho, dávaje ovšem pozor, aby ptáče v mateřských jeho starostech nerušil. Vyhledej si některé hnízdečko a choď je často pozorovat. Veď si deník, v němž bude zaznamenán celý roční běh jedné takové ptačí rodiny, kdy se vylíhla mláďata, jak byla krmena, jak je učili staří létat, kdy vylítala, zpěv a zvyky jejich, jak dlouho pobyli u nás, kdy odlétli?

Obyčejně si lidé myslí, že v létě není třeba starati se o ptáčky. V létě však bývá často tak sucho, že je skutečně dobrodiním zařídit pro ně napajedla a koupadla. To mohou býti malé rybníčky nebo nádržky na polích, v lesích, na zahrádkách. Je možno je udělat z cementu a nosit tam denně vodu, když přítok se nedá zařídit přirozeněji. Tato napajedla poslouží i jiným zvířatům, mladým pozorovatelům pak tím, že se jim naskytne příležitost vidět zvířátka, jichž by jinak nezahlédli, nebo při zvycích, jichž dosud nepozorovali. Jak se ptáčci koupou, to jest zajímavá kapitola z biologie.

Často ptáče vypadne z hnízda. Najdete-li je živé, vezměte je domů, ujměte se sirotečka, krmte je, vychovejte je a vraťte mu zase svobodu — možná, že vám přivykne a bude vám přítelem.

Pozorujme veverky v lese. Jaká jsou to milá zvířátka! Lidé je též zavírají do klecí, ale to jest necitelnost. Jedna anglická dáma, milovnice zvířat, se k nim vždy chovala tak laskavě a nosila jim lískové oříšky, že chodily v létě otevřenými okny do pokoje a braly oříšky z ruky.

Možná, že se nám podaří v křoví najít také plcha, jakousi myší veverku, hezoučkého tvora.

Život hmyzí nyní je velmi bohatý. Pod kameny jsou stonožky a mnohonožky, pavouci a brouci. V lesích hledej mnohonožku svinuli, jež se svíjí do klubíčka. Dej si pozor na pavouka křižáka, jak snuje pavučinu. Je to nádherná podívaná, hodná filmu, zejména zatřpytí-li se pak pavučina rosou.

Viděl jsi už hlemýždě zahradního klásti vajíčka? Počkal sis večer v dubovém lese, když lítají roháči? A viděl jsi zápas těch dvou rytířů?

Taková biologická pozorování si teď v létě sbírej, zapisuj a kresli — a abys pochopil, jaký bohatý duševní život mají tito malí tvorové, studuj si také Fabrea, největšího znalce hmyzů a objevitele jejich životních cest.

Královnou června jest šípková růže. Květy obalené keře, snad ještě se zeleným smaragdem — broukem zlatohlávkem — zdobí naše meze pohádkovou nádherou. A přece ty šípky, útočiště ptáků v zimě (plody) a zajíců v létě (ochranné trní), jsou tak nenáviděny a vypalovány i vykopávány. Kde můžeš, zasaď odnož šípku venku — snad si to zaslouží více ještě než jeho zplozenec, růže stolistá v zahradě.

Jahody už uzrály, červené bobule jejich lákají do lesů děti. Nesbírej květů na čaj, spotřebuje se jich spousta a je to škoda. Ale sbírej plody a živ se jimi — to je zdravé.

Jahodník a růže má řadu příbuzných, kuklíky, mochny, tavolníky — které všecky teď kvetou. To je kvítí z pasek, mezí a úhorů. Jakou však žeň mladému botaniku skýtá louka ještě neposečená! Bývají to prvé dny červnové, kdy brouzdají se děti vysokou lučinou a sbírají hadí kořen, kohoutek a smolničky, kopretiny, vrbovky, kypreje, kontryhel, toten, aby uvily z pestrého toho kvítí kytice do vázy nebo věnečky. Mají pravdu, ať užijí té krásy a těší se z ní. Zanedlouho nelítostná kosa udělá konec tomu jásotu jara a už nikdy lučina nebude tak květnatá. Jdi též do luk a sbírej polní kvítky do svého herbáře. *Miloš Seifert.*

SADAJ, SLNKO, SADAJ.

Lidová píseň slovenská. Harmonisoval Bohumír Pokorný.

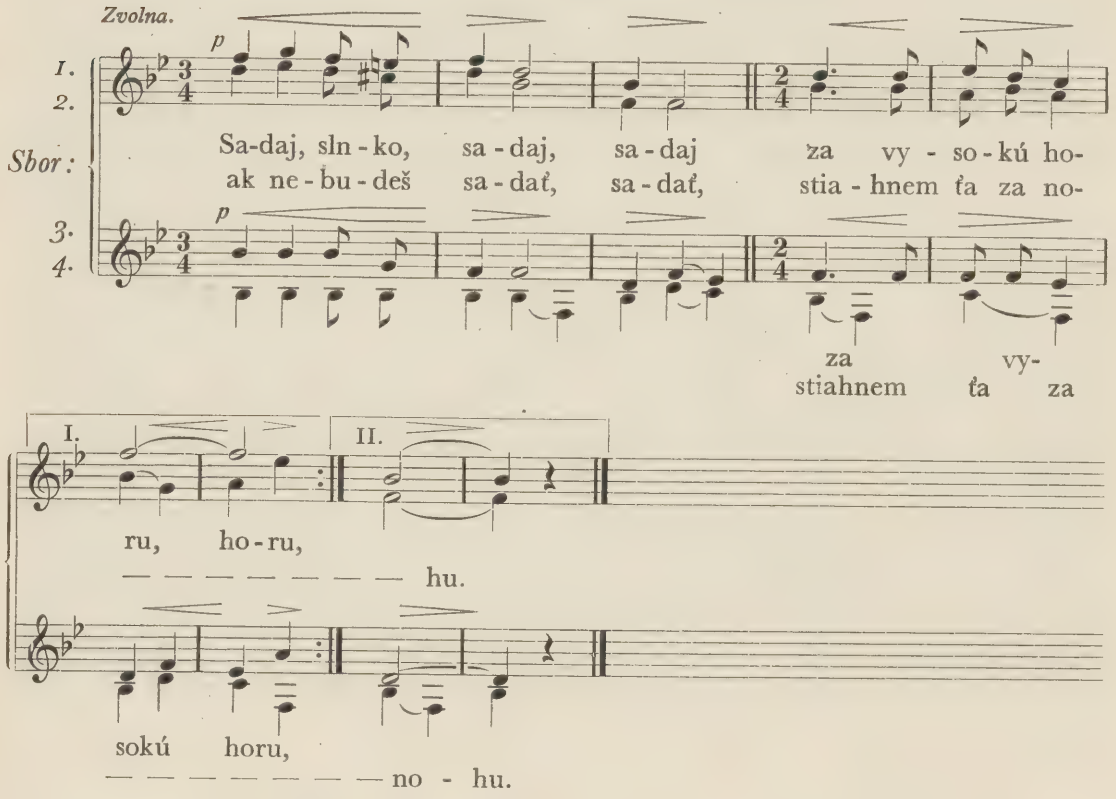

Sadaj, slnko, sadaj
za vysokú horu,
ak nebudeš sadať,
stiahnem ťa za nohu.

Keby slnko znalo,
ak je ťažko robiť,
ponáhlalo by sa
za horu zachodiť.

Sadaj, slnko, sadaj
za ker malinový,
povedz „dobrý večer“
môjmu šohajovi.

O HASTRMÁNKOVI.

Hastrmánek se nenarodil, miláčkové, jako se rodí lidská děťátka. Jednou v noci, když měsíc svítil a krásné ticho vonělo jehličím, žbluňklo to v rybníce, veliká kola se rozběhla a zatřpytila a uprostřed se vynořilo zelené klubíčko. Klubíčko plovalo a vrtělo sebou a měsíc svítil a svítil; a pak se klubíčko rozvinulo — a to byl Hastrmánek. Měl holou, šišatou hlavičku, bříško pěkně kulaté jako bubínek a jeho rybí hubička stále se otvírala a zavírala, tiše kuňkajíc. Každé děťátko tropí neplechu, když po prvé uvidí svět; a tak i náš Hastrmánek, sotva se rozkoukal svýma žlutýma a šilhavýma očkama, hned začal kolem sebe šplouchati, jako by chtěl pocákat i samotný měsíc. Ale tu už nastal veliký shon po celém rybníce: ryby řekly žabám, že se narodil vodní pán, žáby to řekly rákosí, rákosí louce, louka smrkům, a hned se počala veliká slavnost. Měsíc se houpal nad lesem jako stříbrný balón, přivázaný k borovicím stříbrnými provazy. Žáby se sešly na loučce u močálu a rozestavily se jako slavný zpěvácký spolek. Svatojanské mušky zalezly do blatouchů a rozsvítily své zadečky, takže blatouchy zářily jako krásné lampy ve velikém sále. Žáby naladily bubínky a starý žabák se natahoval, jako by ho škrtil límeček, protože to dělají všichni slavní kapelníci. A pak spustily slavnostní sbor, kterému se učili už jejich žabí dědečkové a žabí babičky, protože všichni na rybníce už dávno čekali na Hastrmánka:

Narodil se hastrman,
kuňk, kuňk,
mokrá voda, mokrý pán,
žbluňk, žbluňk.

Svítí, svítí měsíček,
kuňk, kuňk,
je to jeho kmotříček,
žbluňk, žbluňk.

Zelená se travička,
kuňk, kuňk,
je to jeho kmotřička,
žbluňk, žbluňk.

Několik žabích slečen se chichotalo, a rákosí šustilo a šustilo, aby se zdálo, že všechny žáby mají sukně ze samého zeleného a hnědého hedvábí. A moudré lesní stromy, které viděly už mnoho věcí, usmály se blaženě a jejich dřevěná srdce div nechytla láskou. Neboť stromy, miláčkové, jsou jako lidé a také si myslí, že hezké jest jenom to, co se jim podobá.

„Jéjej, ten je milounký!“ vzdychla stará sosna. „Má takovou pěknou šišatou hlavičku jako moje šišky.“

„A jak je krásně zelený,“ připojil smrk, který stál až na kraji lesa a viděl nejlépe. „Má takovou zdravou zelenou barvu jako já. To by se mohla podívat ta ošklivá lidská mláďata, jak má vypadat pořádné děťátko.“

Hříbky, jež stály na jedné nožce, vystupovaly na špičky, aby také něco uviděly. Ale ačkoliv křičely stále na blatouchy a kopretiny: „Klobouky dolů, my tady nevidíme!“, blatouchy ani kopretiny neposlechly, a tak hříbkům nezbylo než poslouchat, co jim stromy napovídaly.

Zatím žáby dozpívaly a malý orchestr cvrčků zahrál píseň zelených. Všechny žáby se rychle posadily na bobek a vypjaly prsa, a kapři se obrátili ocasy ke dnu rybníka, protože to byla hymna mokrého národa.

J. ULLMAN: VEČER

„Kuňk, breke kuňk, žbluňk, brykyk žbluňk," řekl Hastrmánek vznešeně; a musilo to být cosi velmi krásného, neboť se všech břehů mu odpovědělo nadšené kuňkání a žbluňkání. Tím ujal se Hastrmánek vlády nad rybníkem. Poplácal si ještě na bříško, což znamenalo v jeho hastrmáncí řeči „těši mne, že mám radost", a ponořil se rychle pod vodu, protože měl starost, aby si našel nějaký byt: neboť tehdy, miláčkové, byly všechny díry obydleny a byla veliká nouze o byty v rybníce.

*

Život Hastrmánka je šťastnější a krásnější než váš. malé, umazané dětičky! Hastrmánek nikdy nesvléká své zelené boty, a proto ráno se nemusí zlobit s tkaničkami a knoflíčky, jako vy, když pospícháte do školy. Hastrmánek nemá pokaňkané sešity, do nichž by musil psát každý den, že $2 \times 2 = 4$. A proto jeho prsty nejsou nikdy pomazané inkoustem, ale jsou krásně zelené, takže sluníčka a mandelinky se spletou a myslí si, že je to tráva. Hastrmánek nemusí se také učit násobilce, kterou si beztoho zlí lidé vymyslili na trápení malých dětí. On ví, že mnoho stromů je dohromady les, mnoho trávy louka a mnoho sluníčka, vody a šumění boží svět. Neví, jak se jmenují veliké stromy na kraji lesa, ani květiny, rozházené v trávě. Ale ví, že stromy mají oči, jež se na něho dívají, a umí poslouchati, co si vyprávějí květiny a motýlové. Hastrmánek nemá knížky, ve kterých by četl, že lidé nejsou, že si je pouze hastrmani vymyslili a že jsou to jenom pohádky, jako to čtete vy o hastrmanech. A proto Hastrmánek, když uviděl lidi, ihned věřil, že opravdu jsou, a podle svého hastrmáncího rozumu si představoval, že jsou to velké bílé žáby, které bydlí někde daleko ve svých rybnících. A vážil si jich velice, protože viděl, že mohou chodit daleko, a nemusejí se každou chvíli namáčeti. Neboť náš Hastrmánek, miláčkové, musil býti stále mokrý, jako vy jste vždycky suší, pokud nepláčete. A proto nemohl odejít nikdy daleko od svého rybníka, aby se podíval, jak vypadá boží svět. Miloval velice sluníčko, jež se procházelo nahoře po modré cestě a házelo dolů zamilovaná zlatá psaníčka. Bylo mu krásně, když si lehl na písčinu a sluníčko ho lechtalo dlouhými, zlatými stébly. Tehdy zavřel oči, zamlaskal svou rybí hubičkou, několikráte blaženě zakuňkl a spal. Ale to musil vždy dáti pozor, aby měl nohy v rybníce. Jednou na to zapomněl a celý oschl. A tu začal kýchat a prskat, hubička se mu zkroutila, a byl by z toho málem umřel, kdyby starý kapr nebyl se rychle několikrát vymrštil a nepocákal mu bříško.

Tedy Hastrmánek mnoho a mnoho spal. A jako vám, miláčkové, zdává se o pomerančích a čokoládových trubičkách, kočkám o kamnech a hedvábných polštářích a Amíčkovi o kostech a lidských dlaních, protože každému děťátku i zvířátku zdává se o tom, co má nejraději, zdávalo se Hastrmánkovi o lidech. Zdávalo se mu, že ony lidské žáby si s ním hrají a šplouchají v rybníce a že kuňkají krásně ve své řeči; a tu mu bývalo tak líbezně u jeho mokrého srdíčka, že celý les tančil a zpíval. A když se probudil, Hastrmánek toužil po rukách a hlasech lidí, až celý usychal touhou. Ale lidé mají asi tvrdá srdce, tvrdší než stromy a květiny: naschvál Hastrmánka neviděli, ať sebe více se natřásal, když šli kolem rybníka. Neboť Hastrmánek se narodil, milá děťátka, v ošklivé a zlé době, kdy lidé věřili,

že jedinou skutečnou věcí na světě jsou oni sami. Lidé, kteří tehdy žili, domnívali se, že les roste jenom proto, aby z něho udělali lavice a stoly, že zelené pentličky trav rostou jen pro jejich krávy a že rybníky jsou na světě jenom proto, aby v nich plovaly ryby, které si upekou o vánocích. Tehdy chodili po lesích zamračení muži s metrem a učenými brýlemi. Stromy musily stát pěkně v řadách jako vojáci a všechny byly zapsány a spočítány ve velikých notesích. Neboť lidé nemohou žíti dvě stě let, a proto, miláčkové, nedovolí ani stromům, aby tak dlouho žily. Chodili v těžkých botách a šlapali malé květinky; a tu les vzdychal a vzpomínal na bosé nožky rusalek, jež hladily a tančily a byly hebounké jako stín. Staré stromy, zarostlé moudrými, šedivými vousy, vyprávěly mladým smrčkům, co o tom slyšely. A tehdy celý les se tajemně rozšuměl. Ale lidé nerozuměli, že si to stromy povídají o krásných starých dobách, a říkali, že je to vítr. Vůbec, miláčkové, tito velcí lidé jsou velmi podivní. Hastrmánek nemohl pochopiti, kam stále tak pospíchají. Chodili rychle, jako by někdo zlý byl jim v patách, anebo se dívali stále do země, jako by byli ztratili cosi krásného. Sluníčko jim házelo zlatá psaníčka, ale oni si ani jedno neotevřeli a nepřečetli. Květiny se jim ukláněly a pozdravovaly je, ale oni jim nikdy nepoděkovali. A tak i Hastrmánek nadarmo je volal; jejich oči ho neviděly, a Hastrmánek musil se stále častěji a častěji namáčeti, protože jeho srdíčko usychalo láskou.

*

Kdysi zrána, když se Hastrmánek probudil, uviděl skrze lopuchové listy jednu lidskou žábu, jež byla zcela jiná než ostatní. Nepospíchala, ale zůstávala dlouho na loučce a shýbala se ke květinám. Měla veliké kruhy kolem očí, jako vídal u sovy, jež večer co večer sedávala na borovici a tvrdila, že potmě je všechno nejkrásnější. (Abyste věděli, miláčkové, byl to velmi učený člověk: a všichni učení lidé nosí veliké brýle, aby neviděli svět tak, jak vskutku vypadá.) Och, jak záviděl Hastrmánek malým maslenkám; neboť učený pán se nad nimi skláněl a měl v ruce knížku, do níž neustále nakukoval. Jistě jim chtěl říci, jaké je dnes krásné ráno a jak je rád, že se potkali. Ale neumí asi, chudák, jejich řeč a ta knížka je nějaký veliký slovníček, v němž jsou poznamenány všechny řeči všech květin. A co jim to asi říká? Jsou to nějaká velmi podivná slova; ale Hastrmánek slyšel už od šídla, jež vědělo mnoho o světě, že lidé jsou podivní a říkají podivná slova.

„Caltha palustris ranunculaceae," řekl pán jednomu zvláště krásnému žluťáku, laskaje ho při tom rukou.

„To mu asi říká, že vypadá jako malé sluníčko, jež spadlo do trávy," pomyslil si Hastrmánek, vzdychaje láskou.

Pak přišel pán k pomněnce, která měla tiché, modré oči, jimiž se neustále dívala do nebe, a řekl jí vznešeně, když nakoukl do své knížky: „Myosotis hispida".

„Jistě jí řekl, že nebe je také veliký záhon pomněnek," vzdychl si Hastrmánek. (Ale vám, miláčkové, protože nejste hastrmánci, řeknu, že to byl učený člověk, který uměl říci každé květince latinské jméno, jež se nehodí ani k její vůni, ani k její hezké hlavičce. Sám se jmenoval botanik, protože vždy nosil těžké boty, aby si ne-

zadal a neroztančil se někdy radostí mezi květinami.) Hastrmánka přepadla veliká touha, aby onen učený pán také ho polaskal svou rukou. Vylezl tedy pěkně potichounku z vody, lehl si mezi lopuchové listy, skrčil hlavičku, přitáhl nožičky k bříšku, rozplácl se a zůstal pěkně bez hnutí, takže byl také jako veliký zelený list. Jenom jeho šilhavá, žlutá očka šibalsky svítila. Ale to nevadilo, miláčkové, protože vypadala jako dvě žluté skvrny a list byl tím vzácnější a podivnější.

A vskutku učený pán, když přišel ke kraji rybníka, udiveně se zastavil, poposadil brýle a rychle hledal ve své knížce.

„Teď asi řekne taky mně něco krásného," pomyslil si Hastrmánek a celý se schoulil štěstím. Muž pokrčil rameny a řekl slavně: „Nuphar luteum, nymphaeaceae," a vztáhl ruku rovnou Hastrmánkovi na bříško.

„Kuňk, kuňk, kuňk," řekl Hastrmánek nejkrásněji, jak to dovedl. Ale ruka učeného pána se zatřásla, jeho oči vylezly jako žabí zadečky a vykřikl rozzlobeně: „To nemá bejt!" Pak se rozplácl, až tráva zděšeně zašustila.

„Chudák, jistě se zapomněl namočit," pomyslil si Hastrmánek, jenž ve svém leknutí zcela zapomněl, že lidé se nemáčejí. Skočil rychle k rybníku a stříkl oběma rukama na ubohého pána. On se chvíli ošíval, pak vystrčil nos kousek od země, za nosem oči, za očima hlavu, a pak se zdvihl celý, veliký, až šel z něho strach.

„Nyní mu musím nějak ukázat, že bych se s ním rád seznámil," pomyslil si Hastrmánek a skočil po hlavě do rybníka nejkrásnějším skokem, jaký si dovedl vymyslit. Ale učený pán se opovržlivě obrátil, přejel si rukou čelo a vzkřikl: „Fuj, vždyť to byla nějaká žába, buto vulgaris. Ale obojživelníci mě vůbec nezajímají." A odešel velikými kroky, jako by každá jeho bota ještě zvláště hubovala.

Hastrmánek seděl dlouho v lopuchových listech a díval se za člověkem. A kdyby nebyl tak jako tak celý mokrý, mohlo by se říci, že plakal. Ale u Hastrmánků nepozná se to tak jistě jako u rozmazlených dětí. Neboť má jenom ubohou rybí hubičku a nedovede nikdy tak hezky zavřískati, že maminka přiběhne až z kuchyně a zeptá se starostlivě: „Copak je ti, můj maličký?" Ostatně náš Hastrmánek neměl maminku a proto neuměl ani plakat, když ho bolelo srdíčko.

*

Hastrmánek sedával zase smutně na mělčině a díval se k lesu, za nímž někde daleko a daleko jsou lidé, které tolik miloval. Někdy přiletělo zelené šidlo a sedlo si mu na rameno. Šidla, jak víte, miláčkové, všude prolezou, a tak i naše šidlo bylo daleko ve světě a umělo leccos vyprávět o lidech. Vyprávělo mu, že si stavějí podivné rybníky z kamene, jimž říkají města a vesnice, a že si vyrobili malé, čadivé hvězdičky, jimž říkají lampy. Každý člověk musí mít doma jednu takovou svou hvězdičku, protože lidé si vespolek velmi závidí. Jenom několik jich napíchli na dřevo, a ty blikají v jejich rybníce, jako by se posmívaly hvězdám tam nahoře na stropu světa. Když šidlo odletělo, Hastrmánek ještě dlouho přemýšlel o podivných věcech, jež uslyšel. Když pak večer vyšel měsíc a zazářily hvězdy, myslil si, že snad i tam nahoře žijí lidé a že si rozsvítili své lampičky, protože se setmělo. I toužil po lidech tam nahoře, když lidé za lesem jsou tak necitelní a zlí.

LÍPA

VIII

LÍPA

ILUSTROVANÝ ČASOPIS DOROSTU
ČESKOSLOV. ČERVENÉHO KŘÍŽE

ROČNÍK OSMÝ

ŘÍDILI

F. KRCH A A. KOVÁŘÍKOVÁ

V PRAZE 1928

DOROSTOVÝ ODBOR ČS. ČERVENÉHO KŘÍŽE

TISK LIDOVÉ KNIHTISKÁRNY

Typografická práce Bohumila Svobody.

OBSAH

Básně:

Bubelová L.: Verše v divadelní hře „Junák Slunéčko Jasné“ ... 100
Kožíšek J.: Přání ... 118
Nauman J.: Naše hymna ... 1
— Až budeš velký ... 114
Sládek J. V.: Babička ... 84
Šrámek F.: Vesnice ... 145
Thakur Rabindranath: Miláček ... 130
Toman K.: Květen ... 129
Zeyer J.: Znovuzrozenému slunci ... 73
Z lidové poesie finské: Sázka panny se sluncem ... 33
Z lidové poesie litevské: Písně svatební ... 139

Čtení mravně zušlechťující:

Bubelová L.: Neživí přátelé ... 26
— U staroušků:
1. Mazání ... 53
2. Svítivá koule ... 54
3. Vykuřování ... 55
4. Jak chtěl dědeček babičce polepšit ... 108
5. Zrzka na návštěvě ... 110
6. Sestřeničky ... 124
7. Babiččino pořízení ... 142
Copée-Alstrová: Příběh Štědrého večera ... 49
Dorazil Dr. O.: Henri Dunant ... 98
Gamma: O hrdinském stromku ... 118
Gould F. J.: Všichni se potěšili ... 26
Horký K.: Zlaté srdce ... 114
Hovorková M.: Po dobrém ... 28
Jenne A.: O Dobráčkovi ... 59
Langer F.: Na zvědách ... 117
Mamin-Sibirjak D. N.: První hon ... 34
Moudré myšlenky ... 129
Nauman J.: Novodobí hrdinové ... 7
— Očekáváme největší vynález ... 97
Němcová B.: Podzim na Starém bělidle ... 2
O matce (citáty) ... 121
Rutte M.: O Hastrmánkovi ... 148
Seifert M.: Anděl v kamenu ... 84
Seton E. Thompson: Hora ... 160
Slaba F.: Nansen ... 84
Šír J.: Boty ... 3

Tanec, rytmika, divadlo:

Bubelová L.: Junák Slunéčko Jasné (jarní hra v přírodě se zpěvy a tanci) ... 100
Krahulík I.: Medvěd se zvonečkem (hra v přírodě se zpěvy) ... 17
Taneční pohádka (4 obrazy s předehrou a dohrou — z „Domu dětství“) ... 72
U Tichého jezera (divadlo v přírodě — z „Domu dětství“) ... 132

Pozorování a ochrana přírody:

Gamma: O hrdinském stromku ... 118
Hovorková M.: Krása ... 91
Hruška J. F.: Naštovky ... 15
Mamin-Sibirjak D. N.: První hon ... 34
— Medvídek ... 81
Nauman J.: Novodobí hrdinové ... 7
Němcová B.: Podzim na Starém bělidle ... 2
Novotný J.: O velké lásce jedné ptačí maminky ... 115
Seifert M.: Měsíc lovu ... 12
— Říjen ... 24
— Měsíc mlh ... 48
— Měsíc dlouhých nocí ... 56
Seifert M.: Měsíc sněhu ... 70
— Únor, měsíc hladu ... 90
— Březen, měsíc probuzení ... 107
— Duben, měsíc trávy a divokých kachen ... 122
— Květen, měsíc sazenic ... 130
— Červen, měsíc růží ... 146
Slaba F.: Nansen ... 84
Thakur Rabindranath: Miláček ... 130
Woowotanna: Ochočování ptáčků ... 44
— Kniha přírody ... 77
— Květiny před okny ... 111
— Japonský květinový záhon ... 128

Tělověda, zdravověda:

Bubelová L.: „U staroušků", kap. I., III., V., VI. 53, 55, 110, 129
Driml Dr. K.: Hygiena prázdnin 158
Kulhánek Dr. K.: Jak zlepšíme svou třídu? . 46
Libický Dr. A.: O zdravém sportování 126
Plánička J.: Zdravé zimní sporty 78
Ripková Dr. A.: Ranní prostocviky 10
— Ranní čtvrthodinka pro zdraví 31
— Milý domov 94
— O slunění a koupání 143

Písně:

Konvalinka K.: Vlaštovičko, leť (3 hl., původ.) 14
— Slyšel jsem, viděl jsem (3 hl., lidový tanec) .. 31
Krejčí M.: O vánocích dlúhé noci (3 hl., lidová) 58
— Smutná zima byla (3 hl., původní) 74
— Bude to krása (3 hl., původní) 99
Krejčí M.: Travičko, travičko zelená (3 hl., pův.) 121
Moučka J.: Hlavička ňa bolí (3 hl., lidová) ... 46
Pokorný B.: Sadaj, slnko, sadaj (4 hl., lidová) .. 147
Písničky v divadelní hře I. Krahulíka „Medvěd se zvonečkem" ..... 17 a násl.

Obrázky:

a) Umělci:

Aleš M.: Ze života starých Slovanů (Život) ... 61
— My tři králové jdeme k vám 75
— Národní pohádka 89
— Říp 97
— Košiláček 145
— Dej mi pámbu synka 153
Bílek F.: Slepci 109
Bubeníček O.: Zima na Benecku 71
Crane W.: Roční časy 33
Čermák J.: Slepý guslar 29
— Rodinné štěstí 45
Danhauser J.: Mateřství 37
Dillinger P.: Obálka sešitů ..... obálky
— Výzdoba tit. listu ..... tit. list
— Jaro 100
Dyck van: Daidalos a Ikaros 9
Hála J.: Píseň domova 1
— Studie kočky 48
— Vrána 77
— Tatry 81
Hron F. K.: Jaro na Benecku 131
Kašpar A.: Podzim na Starém bělidle (barevná příloha) ..... proti titulu
— Přání 119
Lauda R.: Návrat s pole 5
Manes J.: Svatební píseň 141
Millet F. J.: Dřevorubci 41
— Nemocné dítě 123
Neuhuijs A.: Láska mateřská 113
Preisler J.: V máji 135
Rembrandt: Podobizna dítěte 51
Reynolds J.: Dětské hlavičky 85
Richter L.: Jenovefa 19
— Vigneta 160
Stretti-Zamponi J.: Hradčany v zimě 57
— Česká vesnička 93
Špillar J.: Nedorozumění 13
— V jarním slunci 105
— Na pole 157
Švabinský M.: Slavnostní Praha 25
— Naše babička 65
J. Ullman: Večer 149

b) Fotografie:

Jeřábi na odletu 16
Obrázky k prostocvikům 32
Sněhové vločky 49
Ruské sáňky — koníček 80
Koljuška ve svém hnízdě 128

*

UPOZORNĚNÍ

„Lípa" je hlavním listem pro výchovu Dorostu Čs. Červeného Kříže a mládeže od 10—14 let vůbec. Její poslání doplňuje a podrobně provádí řada těchto dalších publikací Červeného kříže, řízených touž redakcí a tvořících s ní plánovitý jednotný celek:

„Radost"

Časopis pro nejmenší Dorost Čs. Červeného Kříže (pro děti od 6—10 let). Doplňuje výchovný program „Lípy" hlavně v části humoristické, v divadlech, ve hrách, tělesných cvičeních a v dětské tvorbě. Přináší dětem mnoho námětů k zábavě, přemýšlení a práci. Bohatě ilustrovaná.

„Naše práce"

Věstník Dorostu Čs. Červeného Kříže. Vychází měsíčně jako příloha „Lípy", a zachycuje obraz činnosti Dorostu jak ve zdravotnictví a v pomáhání druhým, tak ve výchovných pracích tělesných. Přináší též zprávy o Dorostu v cizině, zajímavé mezištolní dopisování a hojně ilustrací.

Knihovnička „Lípy"

Vychází v malých, úhledných svazečcích jako širší propracování výchovných otázek, jež by se svým rozsahem nevešly do časopisu. Vyšlo zatím 10 svazečků:

1. K. Ewald: Dvounožec (Vývoj lidské vzdělanosti).
2. Dvě Maričky (Původní dětská veselohra z „Domu dětství").
3. Multatuli: Saïdjah a Adinda (Mírové snahy).
4. D. N. Mamin-Sibirjak: Malinové hory (Pozorování a ochrana přírody).
5. F. Krch: Veselé cviky a hříčky pro děti (Dětský pohyb).
6. E. Thompson Seton: Povídky o zvířatech (Pozorování a ochrana přírody).
7. Ch. Kingsley: Báje o Perseovi (Vzor hrdiny).
8. F. Krch: Říkadla a písně s pohybem (Počátky dětské rytmiky).
9. I. Krahulík: Bílá noc (Dětské divadlo v přírodě).
10. D. N. Mamin-Sibirjak: Prázdniny (Prázdninová péče).

Kalendář Dorostu Čs. Č. k.

V kapesním formátu, v celoplátěné měkké vazbě. Obsahuje kromě kalendaria jakousi abecedu všeho života našich dětí po stránce hygieny, sociální pomoci druhým, a všech oborů práce Dorostu ve formě krátkých zábavných i poučných článků.

ej mi pán Bůh
synka,
co na cimbál cinká:
on mně bude cin=
kávati
v noci u okýnka.

Ale ani shora neodpověděl nikdo na jeho kuňkání a slyšel jen žáby, jež večer co večer skřehotaly v hostinci „U mokré loučky“. Bývaly tam slavnosti a plesy. Všude to vesele skřehotalo, neboť žáby, miláčkové, žijí jen krátce, a proto mají velmi naspěch, aby si řekly všechno, co vědí, než se jim navždy zavrou jejich žabí hubičky. Měsíc svítil, les voněl a voda vesele šplouchala; jen Hastrmánek seděl sám a sám, protože na světě už nebylo hastrmánků a on neměl nikoho, s kým by si pohovořil při měsíci.

*

Krásné, neuvěřitelně krásné zvuky probudily Hastrmánka jednoho rána, když zaspal ve svém vodním bytě, přikryt leknínovým listem. Ach, to byla jiná píseň, než kuňkání žab! Ani les nedovedl nikdy tak líbezně zazpívat. Snad samo sluníčko se koupe v rybníce a šplouchá svýma zlatýma nožkama. Písnička se celá usmívala a zpíval v ní onen veliký a tajemný svět, jenž leží tam za lesy a kterého nikdy nespatří malí Hastrmánkové. Hastrmánek opatrně vykoukl z okna; byl krásný den. Stromy stály pěkně v řadě na kraji lesa a každý byl ještě zvlášť uvázán zlatou pentličkou až k vysokému nebi. Na břehu rybníka seděla dvě lidská mláďata a zpívala. Jejich bosé nohy se houpaly nad vodou, v ruce držela nějaké tlusté rákosí, které vypadalo jako dlouhanánský prst. A z toho dlouhanánského prstu visel dlouhanánský vlas a po vodě plovala veliká červená jahoda. (Abyste nadarmo nepřemýšleli, protože toto je pohádka a ne početní úloha, povím vám hned, že to byla udice a že dva kluci, o nichž ještě uslyšíte, chytali ryby.) Náhle prst sebou cukl a z rybníka vyskočila malá stříbrná bělička a houpala se a třepetala nad vodou. Hastrmánkovi se až stáhla rozkoší jeho rybí hubička.

„Podívejme se, jak se natřásá! Musí to asi být lahoda, takhle se houpat vysoko ve vzduchu. Je to jistě nejkrásnější ze všeho na světě.“ A ihned si udělal svůj hastrmánčí plán. Hezky tichounce sklouzl pod vodu, tichounce se přiblížil k udici a chytl se oběma packama za konec dlouhého vlasu.

„Koukej, Véno, ta bere!“ vzkřikl vesele Frantík; „sotva, že ji utáhnu. To bude jinčí velryba, než ta tvá mrhule!“

„No tak jen tahej, abys byl dneska hotov. Třeba má vocas eště v Americe.“

„Necákej slovama a radši taky táhni!“

„Hej rup!“ zavolal Frantík a už se houpal nad rybníkem Hastrmánek, stočený v pěkné zelené klubíčko.

„Véno, to je mi divná ryba. Dyť to má nohy a vlasy a šilhá to!“

„Vo takovej nám pan učitel nic nepovídal,“ řekl Frantík zaraženě.

„No, víš, to bude asi mořská; a o těch sme eště neměli.“

„Jéjej, Véno, mně se zdá, že to je hastrman!“

„Ale dyť pan učitel nám řekl, že žádnej hastrman není!“

„No, ale dyž je! Tak víš co, ve škole není a tady je. Hlavu si proto neulomíme!“

„Ale poslouchej, Frantíku, prej stahuje lidi do vody a vaří dušičky v kotli.“

„No, víš, Véno, von je silnej, jen dyž má nohy ve vodě. Tak ho hezky vyhodíme na trávu a ty mu odřízneš oustup k rybníku.“

Udice se zakývala a Hastrmánek se octl v trávě. Nevěděl ani, jak tam přišel. Až se mu z toho hlava zatočila. Ale nyní tu zkrátka ležel a čtyři šelmovské oči dívaly se na něho. Bylo rozhodně nutno něco učinit, aby to zase nedopadlo jako s učeným pánem. Hastrmánek tedy třepal nožičkama, plácal si smířlivě na bříško a kuňkal jemně a tichounce, až to bylo jako malinký dětský pláč. Kluci vypukli v smích, div že se nezakuckali, a Véna popolezl a křičel vesele:

„Frantíku, takovouhle psinu jistě neviděl ani Herlok Šolmes — víš — ten slavnej detektiv, co honil toho ohnivýho psa."

„Véno, myslím, že nás to nekousne."

„A co by kousalo?"

„Tak mu něco řekni! Ňák se to musí načnout!"

„Nu, tak dobrý den, pane Hastrmane!"

Hastrmánek přihupkal a podal Vénovi přední packu, neboť viděl z rybníka, že to dělávají lidé, když se potkají. A tak uzavřel Hastrmánek přátelství s Vénou a Frantíkem, pasáčkem krav.

*

Pro Hastrmánka nastaly nyní krásné dny. Sluníčko zdálo se mu dvakrát tak zlaté a les šuměl tak krásně, jako by neustále jen zpíval a zpíval. Véna s Frantíkem přicházeli každý den. Někdy Véna ho vzal na ramena a proběhl s ním veliký kus lesa, takže se Hastrmánkovi zdálo, že byli už skorem na konci světa. A Hastrmánek nemohl ani pochopit, že se tolik věcí vejde do světa. Viděl na louce ohromné mandelinky, jež měly u zadečku veliké tykadlo, kterým neustále pohybovaly (to byly krávy, miláčkové). Pak spatřil krásnou, velikou, žlutou květinu, která měla asi neustále hlad, protože chvíli co chvíli jí hoši přinášeli z lesa něco k jídlu, a tu ona vždy velmi prskala a nabubřila (to byl oheň, miláčkové). A mnoho a mnoho věcí uviděl. Nikdy si nemyslil, že je svět tak krásný. Miloval za to Vénu celým svým mokrým srdíčkem. Nevěděl ani, jak by se mu odměnil. Naučil ho skákati po hlavě do rybníka a přinášel mu nejkrásnější kapry, aby si s nimi doma hrál. (Hastrmánek nevěděl totiž, miláčkové, že lidé zabíjejí ryby a že si je pekou na plotně pěkně do růžova.) Naučil se také popotahovati nosem a myslil si, že je to něco velmi vznešeného, když to dělá Frantík i Véna. A Frantík se zase naučil po Hastrmánkovi kuňkati a Hastrmánek div z toho nezemřel radostí. Neboť Hastrmánek nevěděl, že malé děti velmi často kuňkají a že tomu jejich maminky říkají po lidsku fňukání. Sluníčko, jež se procházelo nahoře po modré cestě, nyní přicházelo každý den později a po každé dříve odcházelo. Ale Hastrmánek toho nepozoroval, neboť Hastrmánek, miláčkové, miloval člověka a láska je sluníčko, které hřeje a svítí, i když je venku nevlídno a tma.

*

Minulo mnoho dní, mnoho dlouhých dní. Hastrmánek vstával časněji a časněji, aby nezmeškal Frantíka a Vénu. Ale oni nepřicházeli. Marně se díval neustále do lesa, až už jeho očka byla z toho celá zelená. Někdy přiběhla srnka, někdy zajíček, ale nikdy neuviděl bosé nohy, jež by k němu běžely. Nyní už ani neusínal. Ležel

po celé noci s otevřenýma očkama na dně rybníka a jenom se díval a díval skrze vodu, jak tam nahoře na nebi rozsvěcují si lidé svoje lampičky. Bylo mu smutno a všechno ho opouštělo. I sluníčko jako by na něho zapomínalo. Nyní přicházelo už jenom zřídka, a to zase jenom nakouklo, jako by se chtělo přesvědčiti, zda Hastrmánek sedí posud u rybníka a pláče. Voda mu zpívala své nejkrásnější písničky a stromy mu šeptaly nejhezčí pohádky, jež znaly. Ale on jich neslyšel.

Jednou, když seděl a díval se k lesu, stala se podivná věc. S nebe spustilo se náhle množství stříbrných udic, takových, jako kdysi Véna s Frantíkem spouštěli do rybníka. A Hastrmánkovo srdečko se celé zatřepalo radostí. Chytne se jedné z nich a ona ho vynese vysoko, až k oněm lidem nahoře, co si rozsvěcují lampičky. Půjde k nim, když Franta a Véna na něho zapomněli. A až jednou přijdou a budou si opět chtít hrát na louce, nenaleznou už Hastrmánka, a pak snad i jim bude líto, že ho tak opustili. Vztáhl ruce a chytil jednu ze stříbrných udic. Ale udice se přetrhla a ve dlaních mu zůstalo jen několik studených perliček. A Hastrmánek pochopil, že je to dešť, a věděl, že ani lidé tam nahoře už nikdy ho k sobě nevezmou. Byl ještě smutnější a ještě více toužil po Vénovi. A tu si vzpomněl, jak kdysi byl s ním ve světě. Vzpomněl si, že když přešli les, uviděli velikou louku a v ní červený rybník (to byla vesnice, miláčkové) a že mu Véna řekl: „Vidíš, tam je zasejc moje díra.“ A Hastrmánek se vydal na cestu. Šel dlouho, že už se ani nepamatoval, kdy vyšel. Ale byly před ním stále stromy, a za stromy nové stromy, a za těmi opět stromy. Dešť ho namáčel, a v noci spal ve vlhkých listech. Až konečně jednoho rána přestalo pršeti a sluníčko opět vykouklo na boží svět. Také stromy se rozestoupily a Hastrmánek uviděl v dálce červený rybník, kde žili Véna a Frantík.

„Kuňk, kuňk,“ řekl, jak nejkrásněji dovedl, a sedl si tichounce na mez. Tak tichounce, že toho skoro ani květiny nepozorovaly; neboť nožky ho už velice bolely a oschl již tak, že se sotva na nich udržel. Hlavička se mu sklonila na rameno, jeho rybí hubička se zkroutila, a byl stále menší a menší, jak se sesychal. Ale jak zavřel oči, viděl Vénu, jak sedí s ním na louce, jak natahuje ruku a jak ho hladí a líbá. A tehdy, miláčkové, se jeho hubička zkroutila ještě podivněji, a Hastrmánek se po prvé usmál a umřel — — —

*

A právě tehdy seděli Véna a Frantík ve škole. Měli prsty pomazané inkoustem a poslouchali pana učitele, který vykládal, že hastrmani nebyli nikdy na světě, protože nejsou vymalováni ani popsáni v žádné pořádné knížce.

„Co tedy je hastrman, Véno?“ zeptal se pan učitel.

Véna vyletěl jako střela, postavil se pěkně zpříma a odpověděl:

„Hastrman je jen taková pověst, co si ji lidé vymysleli, dyž ještě nechodili do školy.“

„Dobře, Véno,“ řekl pan učitel a Véna se zase posadil a díval se do sešitu, kde měl velikými číslicemi napsáno: $2 \times 2 = 4$, $4 \times 5 = 20$. A na konci byla veliká kaňka.

Miroslav Rutte.

JAR. ŠPILLAR: NA POLE

HYGIENA PRÁZDNIN.

Prázdniny jsou dobou určenou pro osvěžení ducha a těla po celoroční práci. Mají proto pouze tomuto účelu býti zasvěceny. Vyžaduje toho naše zdraví. Jen tak posílíme tělo i ducha k nové práci, která na nás čeká po prázdninách. Změna způsobu života, prostředí ve kterém žijeme, vzduchu a krajiny účinkuje blahodárně. Hleďme proto alespoň na krátký čas někam si vyjeti na letní byt neb na cesty. Tím současně doplníme knižní vzdělání názorným poznáním života. Netřeba však cestovati dlouho a daleko, stačí i malé výlety do okolí a krátký pobyt venku u známých nebo u příbuzných. Hleďme hlavně na to, abychom měli příležitost osvěžiti své tělo koupáním, plováním, čerstvým vzduchem, hrou, sportem, pobytem v lesích a pochodováním. Se vším však počínejte zvolna a nepřehánějte v ničem. I na koupele i na sluneční paprsky a pochody zvykejte si zvolna. Jakmile se dostaví pocit malátnosti, únavy neb nepříjemna, ustaňte. Jen pohyb, který je přiměřeným a je doplněn důležitým odpočinkem, přináší užitek. Držte se vždy střední cesty starých mudrců. Ta byla, jest a bude nejlepší a nejjistější. Hlavně se sluníčkem buďte opatrní, neboť nezvyklá kůže jest proti jeho paprskům velmi citlivou. Nechtějte se proto státi „černochy" za pár dnů. Hlavně hlavu a oči chraňte vždy před přímým účinkem slunečních letních paprsků. Právě tak je tomu i s pochody. Na chůzi, hlavně v horách, nutno si zvolna zvykati. Počněte krátkými pochody a teprve po náležitém cviku se pusťte do slézání hor.

Především dbejte o prázdninách čistoty. Hlavně pak na cestách a v cizině. Všude na vás číhají nemoci, které se šíří nečistotou. Proto hleďte si nejen ráno, leč před každým jídlem umýti ruce pečlivě. Ranní umytí celého těla vám nahradí očistnou koupel a osvěží vás. Po takovém vydrhnutí kůže se zdá celý svět jasnějším a krásnějším. Nezapomeňte také, že zubní kartáček nesmí scházeti ve vaší cestovní výzbroji, nemluvě ovšem o mýdle uschovaném v krabičce, opatřené dirkami.

Nemyslete, že stačí pouze ráno si vyčistiti zuby. Mnohem důležitější je vyčistiti si je i na večer, aby se přes noc nemohla v ústech rozkládati potrava, která uvízla mezi zuby. Nikdy se nevydávejte na cestu se zkaženým chrupem. O prázdninách máte dosti času na úpravu zubů lékařem. Nic vám tak nepokazí radost z cestování, jako bolest vznikající ze zubního kazu. Nevěřte zubním kapkám. Jedině čistota úst a zubní lékař vám mohou pomoci.

Leč nečistota i jinak vás může připraviti o radost z cesty a zaviniti mnohdy těžké onemocnění. Nečistá voda řek, rybníků, tůní, kterou jste hasili žízeň na cestě, může vás nakaziti tyfem střevním, úplavicí, a vyvolati nepříjemné střevní poruchy. Pijte jen vodu, označenou za pitnou a to vždy z vlastního poháru, který si snadno zhotovíte ze čtverce čistého papíru. Nepijte nikdy po jiném neb ze zrádných plechových nádob navěšených u studní na řetízku. Nikdy nevíte, nepil-li před vámi souchotinář a nelpí-li dosud jeho slina na okraji číše. Také s požíváním ovoce buďte opatrni. Ani na stromě u statku není ovoce jisto před nákazou, kterou

na ně v podobě nečistoty z blízkých louží a žump mohou přenésti mlsné mouchy. Jezte ovoce vždy s čistýma rukama a nemůžete-li slupku oprati v čisté vodě, oloupejte ji. Nikdy nekupujte ovoce a cukrovinek v nečistých krámech, kde bylo dlouho vystaveno prachu ulice a mouchám.

Před spaním umyjte si nejen ruce, leč i nohy, neboť uchováte tím ložní prádlo čistým a uvarujete se také pocení nohou. Prádlo před spaním vyměňte vždy nočním úborem, neboť i zdánlivě čisté prádlo jest po celodenním nošení nasáklé potem a potřebuje náležitého vysušení a provětrání. Proto denní košili a podky vždy pěkně rozvěste na židli, postavte k otevřenému oknu, aby vše bylo ráno prosyceno čerstvým vzduchem.

Nikdy šaty a prádlo nezmuchlejte a nepohazujte po zemi kol postele. Čisté prádlo jest vlastně tak důležité pro tělo jako sama koupel. Hlavně punčochy a ponožky proměňujte velmi často a pečlivě je vždy na noc rozvěste.

Pečujte také o čistotu svých útrob. Hlavně na cestách je třeba, aby stolice byla pravidelnou, nejméně jednou denně. Zvyk pomůže vám v tom více, než různé léky. Sklenička chladné vody s citronem na lačný žaludek jest velmi levným a účinným projimadlem. Nepomůže-li to, zeptejte se lékaře dříve, než vám někdo bude raditi různé domácí léky, které vám často mohou škoditi.

Spíše hleďte uchovati si žaludek a střeva v pořádku správnou výživou. Ráno sklenice mléka a chléb s máslem, medem neb ovocnými povidly, v deset hodin vajíčko, chléb a sklenka kyselého mléka neb podmáslí, v poledne hustá polévka, málo masa a hodně rostlinné potravy (zelenina, brambory, moučníky, se zavařeninou a trochou ovoce), k svačině bílou kávu neb mléko, kakao, housku, chleba s máslem, a večer, po dostatečném pohybu, domácí venkovská strava chléb s máslem, mléko, brambory na loupačku s máslem, kousek domácího sýra atd. — to vám bude nejlépe svědčiti. Spát časně a brzy vstávat! — V tom je veliká moudrost životní, kterou lidé dosud málo znají. Večer je doba mlh, stínů, umělého světla a komárů — zato časně ráno je příroda nejkrásnější a nejzdravější. Chceme dlouho žíti — a přitom se sami okrádáme o ty nejkrásnější hodiny života, to jest o růžová jitra. Proto ihned, jak nás sluníčko ráno probudí, hop z postýlky k umyvadlu a hajdy do přírody. Na cestách se budeme vystříhati všech lihových nápojů, ať již je to pivo, víno, neb kořalka, neboť snižují naši schopnost svalovou a bystrost čivů, zaviňujíce tak časté úrazy. Alkohol a tabák jsou také příčinou bolestí hlavy. Nepřipravte se proto o radost z cestování požitkem lihovin a kouřením.

Jak ve svém životě, tak na prázdninovém pobytu zvláště řiďte se zásadou, že veselá mysl půl zdraví! Zpěv jest výborným cvičením dechovým a proto, konáte-li společné vycházky, zazpívejte si za pochodu nějaké pěkné písně národní (jen cit urážející odrhovačky ne!) a budete-li již někde ubytováni, pak utvořte hned prvého večera jakýsi pěvecký kroužek, do něhož pozvete místní mládež a každého, kdo by s vámi chtěl zazpívati! Scházejte se pak na nějakém vhodném místě a zpívejte každého večera vesele! Buďte šiřiteli našich krásných písní národních a vynasnažte se: Ať ve všech koutech krásné naší vlasti hlaholí národní píseň! *Dr. K. Driml.*

HORA.

U jedné indiánské vesnice, ležící na pokraji pouště, čněla za touto vysoká hora.

Byl považován za hrdinu, kdo slezl tuto horu. Proto byli všichni indiánští hoši toho žádostivi.

Tu jednoho dne řekl náčelník: „Nuže, hoši, kdo chce, může se zítra pokusiti vystoupit na vrchol hory. Vyjděte časně ráno a jděte každý tak daleko, jak budete moci. Až budete unaveni, vraťte se, ale každý přineste mi větvičku s místa, odkud se vrátíte, abych poznal, kdo až kam došel."

Odešli plni naděje, každý jist, že dojde cíle.

Ale brzy se jeden z nich vrátil. Byl to tlustý, zavalitý hoch. Nesl větévku kaktusu.

Náčelník se usmál a řekl: „Chlapče, nedošel jsi ani na úpatí hory; přešel jsi pouze rovinu pouště."

Později vrátil se druhý, nesa větvičku šalvěje.

„Došel jsi k úpatí hory," řekl náčelník.

Následující hoch měl větvičku osyky.

„Nuže, tys vystoupil až k pramenům."

Později přišel další, nesa hloh. Náčelník poznal snadno, že byl prvním, který vylezl na příkré úskalí, a pochválil jej.

Později odpoledne přiběhl jeden s větévkou cedrovou, a starý muž řekl: „Výborně, byl jsi v polovině hory."

Za hodinu po něm přišel jiný s větvičkou smrkovou. Tomu řekl náčelník: „Dobře, došel jsi třetího pásma, dostoupil jsi tří čtvrtin svahu."

Slunce bylo již nízko, když se vrátil poslední.

Byl to štíhlý urostlý hoch, ušlechtilé povahy.

Leč jeho ruce byly prázdny, když se blížil k náčelníkovi, a ostatní hoši začali se již škodolibě usmívat. Zato jeho obličej byl rozjařen a on řekl: „Otče, nebylo stromů ani keřů již tam, kam jsem došel. Avšak spatřil jsem s vrcholu ozářenou hladinu moře!"

Nyní se tvář starého muže rozjasnila též a zvolal hlasitě pln zápalu: „Poznal jsem to! Když jsem se ti podíval do očí, poznal jsem to! Tys byl na vrcholu! Netřeba ti žádných větviček na důkaz toho. Máš to napsáno v očích a zvoní to z tvého hlasu. Tys, hochu, pocítil povznesení, viděl jsi slávu hory!" *E. T. Seton.*

COLUMBIA LIBRARIES OFFSITE
CU90972520

NABÍDKY A POPTÁVKY.

Oddíl meziškolního dopisování vymění málé americké batolátko za naši panenku. Škola, která by mohla naši panenku zaslat, ať se přihlásí! Dále máme několik volných alb z Ameriky a z Japonska.

*

Nová zdravotnická hra pro školní jeviště. Dr. Karel Driml vydal právě nákladem „Loutkáře" v Chocni novou pěknou hru „*Kuchařinky*" (cena 2 Kč). Je to „pro pět dívek výstup malý, aby to, co jedí, znaly". Vystupuje v ní 5 hospodyněk, které se náhodou potkají a vyprávějí si o svých starostech. Ukáže se, že 4 z nich živí sebe i své rodiny nesprávně a jenom jedna z nich že ví, jaká potrava uchovává lidi zdravé a svěží. Tato poučná moderní hospodyňka vysvětlí to vtipně i těm ostatním a ukáže jim cestu, kterou i ony mají jíti. „Kuchařinky" možno hrát ve třídě, i bez kulis a dekorací, a proto je školy jistě rády uvítají a sehrají. Doporučujeme jim je co nejvřeleji.

KALENDÁŘ PRO SBÍRÁNÍ LÉČIVÝCH ROSTLIN:

ČERVEN.

V červnu pokračujeme (viz květen) ve sběru: heřmánku pravého, hluchavky bílé, pivoňky lékařské, vlčího máku, jateníku, mařinky vonné, jitrocele většího, jitrocele kopinatého, macešky polní.

Přibudou v červnu:

Květy: měsíčku zahradního, chrpy polní, růže stolisté, černého bezu, lípy.

Listy: vlašského ořechu.

Nať: zeměžluče obecné, přesličky polní, mateřídoušky obecné.

ČERVENEC.

Pokračujeme ve sběru (viz květen a červen): heřmánku, hluchavky bílé, vlčího máku, jateníku, jitrocele, macešky polní, měsíčku zahradního, chrpy, růže stolisté, černého bezu, lípy, zeměžluče, přesličky polní, mateřídoušky.

Přibudou v červenci:

Květy: arniky, slezu planého, topolovky růžové (černé barvy), komonice lékařské, řebříčku obecného, divizny, ibišku.

Listy: slezu planého, melisy.

Plody: kmínu, borůvky, maliny.

Nať: pelyňku, řepíčku, arniky, komonice lékařské, máty kadeřavé, máty peprné, řebříčku, majoránky, kopřivy dvoudomé, tymiánu.

Stopky: višně obecné.

SRPEN.

Pokračujeme ve sběru (viz květen, červen, červenec): heřmánku, hluchavky bílé, macešky polní, měsíčku zahradního, jitrocele, mateřídoušky, přesličky polní, zeměžluče, arniky, slezu planého, topolovky růžové, komonice lékařské, řebříčku, divizny, melisy, máty kadeřavé, máty peprné, malin, borůvek, pelyňku, majoránky, stopek višňových, kopřivy dvoudomé.

Přibudou v srpnu:

Listy: borůvkové.

Plody: bezinky.

Šištice: chmelové.

Oplodí: vlašských ořechů (zelené oplodí ze zralých vlašských ořechů).

Nezapomeňte, že nesprávně sebrané a nedokonale usušené léčivé rostliny vám nikdo neodkoupí!

Právě vyšel nedočkavě očekávaný

kapesní kalendář Dorostu Československ. Červeného kříže

na školní rok 1928-29

Obsahuje pokyny pro vaši dorostovou práci, návody pro pozorování přírody, různé zábavné i poučné články — celkem 128 stran

1 výtisk v celoplátěné vazbě se zlatou ozdobou stojí pouze Kč 3.—.

Prohlédněte si dobře premiové výtisky, které zasíláme všem školám, jež zaplatily do 31. prosince 1927 své účty a *objednejte si další k rozprodeji ještě před prázdninami!*

Dvě důležité vyhlášky všemu Dorostu!

I.

DOROST ČSL. ČERVENÉHO KŘÍŽE OSLAVÍ DESETILETÉ TRVÁNÍ ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

vybudováním vlastních domovů s noclehárnami a stravovnami v Praze a v Tatrách.

K tomu účelu zřízen byl právě při Ústředí Dorostu Červeného kříže

jubilejní fond Dorostu.

Odevzdávejte do něho ještě před prázdninami zbytky svých fondů a pořádejte divadla, slavnosti a jiné podniky v jeho prospěch. Všechny dary označte poznámkou „Na jubilejní fond Dorostu" a pošlete divisím. Kromě toho má každá škola oslaviti jubileum našeho státu

zvýšenou dorostovou činností.

Na korespondenčních lístcích, které vám byly zaslány, oznamte divisím, jaké

samostatné drobné činy

v příštím roce vykonáte. Přečtěte si podrobnosti v „Naší práci".

II.

ZMĚNY V ZASÍLÁNÍ ČASOPISŮ DOROSTU ČS. ČERVENÉHO KŘÍŽE

Po prázdninách nebudeme čekati, až obnovíte své členství, ale budeme vás považovati za členy i nadále. Počátkem září zašleme vám proto

časopisy Dorostu Červeného kříže v témž množství, které jste dostávali koncem června t. r.

Bude to míti tu výhodu, že všechny třídy začnou pracovati společně hned od počátku nového školního roku a že budou dostávati každé číslo časopisů hned po vyjití.

Nový stav členstva

v příštím školním roce musíme ovšem znáti i při této změně. Až se vrátíte po prázdninách do školy, získejte proto do Dorostu všechny loňské členy i mnoho nových a oznamte nám stav svého členstva

nejdéle do 31. října 1928.

Členské příspěvky můžete zaplatiti jako obyčejně až si na ně vyděláte (nejlépe do konce prosince).

Krásné čtení vám přinášejí

poslední dva svazečky letošního ročníku „Knihovničky Lípy", jež jsme právě vydali:

sv. 4. *Ivan Krahulík:* „*Bílá noc*", dětské divadlo v přírodě se zpěvy,
sv. 5. *D. N. Mamin Sibirjak:* „*Prázdniny*", dvě veselé povídky.

Objednejte si ihned v divisích! *Objednejte si ihned v divisích!*

Používání nov. známky pov. výn. řed. pošt a tel. č. 177.182-VI-25.